James Purdy

Az unokaöcs

VILÁGKÖNYVTÁR

JAMES PURDY

Az unokaöcs

MAGVETŐ, BUDAPEST, 1970

James Purdy:
THE NEPHEW

The Noonday Press
(Farrar, Straus and Giroux)
New York, 1967

Fordította
DÉRY GYÖRGY

Ellenőrző szerkesztő
HALÁSZ ANDOR

Az előszót írta
TAXNER-TÓTH ERNŐ

Copyright The Noonday Press, New York

James Purdy

Nagyon fiatal fiú üldögél az előkelő szálloda előtti tengerparton. Láthatólag senkihez sem tartozik, semmivel nem törődik, csak várakozik – valakire vagy valamire. Talán eltűnt édesapját várja – válaszolja így, feltételes módban a kérdezősködő híres asztrológusnak, aki majd később „bevezeti az életbe", és akitől a bizonytalan ifjú azt a tanácsot kapja: tegyen valamit a boldogságáért. E bölcs javaslaton aztán nagyon elcsodálkozik: „Mit lehet itt csinálni?" – kérdezi. Később mégis végigjárja az asztrológustól kapott címeket, megismer egy csomó embert, megismerkedik az üres, céltalan, értelmetlen, szennyes, erőszakos élettel, és e megismerési folyamatban elveszti ártatlanságát. Szerzett tapasztalatait nem összegezi ugyan, de a regény vége felé lemondóan állapítja meg: „Talán apám soha nem is létezett." Beszélgető társa pedig cáfolat helyett visszakérdez: „Ki az ördög tudja, vajon létezett-e valaha is valaki?" – Semmi sem biztos, még az sem, hogy a Malcolm nevű fiú ezek után valóban meghal, valóban eltemetik-e (egy negyed tonnányi rózsa és ugyanennyi ibolya erős ketchupszaggal keveredő illatárjában), avagy csak megvesztegették a helyi halottkémet a temetkezési vállalkozóval együtt, és az ünnepélyesen elföldelt koporsóban nem volt senki.

A bizonytalanság szörnyű érzése, a dolgok és jelenségek tisztázhatatlan többértelműsége, a lényeg megismerhetetlensége James Purdy első műveinek látszólag legfontosabb problémája. Ez tükröződik bizarr, groteszk, egyszerre keserű és mulatságos pikareszk regényében, a *Malcolm*-ban (amelyből fentebb idéztem), korai novelláiban és kezünkben tartott második regényében is. Purdy művének címadó hőse – az unokaöcs – már halott a cselekmény indulásának pillanatában, s a visszapergetett idő sem hozza vissza soha „valóságos" létezőként, mint ahogy például Proust képzelete újjá, élővé teremti emlékezésének szereplőit.

Lehet, hogy Malcolm apja soha nem létezett; lehet, hogy Malcolm nem halt meg; lehet, hogy Cliff Mason, az unokaöcs szerette nevelőszüleit, a nagynénjét, a nagybátyját, és csak egy fáradt, kedvetlen pillanatában panaszkodott rájuk; de az is lehet, hogy fordítva volt, s a két öreg csak becsapja önmagát, mikor végül meggyőzik egymást Cliff ragaszkodásáról. E bizonytalanság mögött azonban „kézzelfogható" valóság – bizarr módon – a ketchupszag. A paradicsomlé főzésének kellemetlen, nyomasztó, meleg nyári estéken a nyitott ablakokon mindenhová behatoló bűze jelképezi Purdy világában a biztos tárgyi valóságot, az emberi megélhetés anyagi feltételét megteremtő gyárat. És mindnyájunk számára fenyegető valóság a Boyd Mason álmában megjelenő atomháború veszélye; biztos pont a koreai háború ténye, a matróna korú Mrs. Barrington félelmetes tekintélye, a hajdan marxizmussal kacérkodó professzor állandó belső remegése, a fiatal nemzedék frusztrációja. A fedőréteg rikító kérdései alatt ezeken nyugszik az írói mondanivaló lényege.

Purdy későbbi regényeiben és elbeszéléseiben egyre na-

gyobb szerepet kap az erőszak és más természetellenes emberi megnyilvánulások megjelenítése. Itt, *Az unokaöcs*-ben még csak távoli fenyegetés a koreai háború, és halvány motívum a homoszexualitás, a regény ebben a vonatkozásban sem lépi át a választékos ízlés határát. Cliff ferde hajlamaira vonatkozó érvek és ellenérvek – a bizonytalanság szellemének megfelelően – egyensúlyban vannak, sőt voltaképpen a fogyanúsított, Willard Baker homoszexualitásának is kizárólagos bizonyítéka – a pletyka.

A pletyka a regény szereplőinek legfontosabb életmegnyilvánulása. A pletykázás szellemi tevékenységüknek majdnem egyetlen jele. Purdy leghatékonyabb (és legnagyobb nyomatékkal alkalmazott) művészi eszköze a Hemingway-től ellesett technikával megszerkesztett párbeszéd. A közlések, a nyelvi formában megnyilvánuló szellemi aktivitás tartalma és körülményei tárják föl hőseinek belső világát, jellemét. Novelláiban gyakran alkohol, kábítószer vagy puszta fecsegésmámor oldja föl a hősök lelki gátlásait, bontja le a vágy és lehetőség közötti válaszfalat, és hozza felszínre a meghatározó fontosságú személyiségjegyeket. Máshol – különösen regényeiben – az elhallgatás, az, amiről szívesen beszélő figurái nem szólnak egy szót sem, árulkodik az egyéniség belső határairól. Gyakran a közlésre való képtelenség (Malcolm és Cliff esetében egyaránt) érzékelteti a környezet sorvasztó hatását. Az emlékek után nyomozó nagynéninek az unokaöcs egyetlen lényeges közlését sem sikerül föllelnie, nyilván mert a fiú elsorvasztott személyisége – egy kétes értékű alkoholmámoros pillanat kivételével – nem is tudott soha megnyilatkozni; mint ahogy a környezetéhez tartozó emberek

egyike sem folytat egyetlen olyan beszélgetést sem, amelyben szavaik, mondataik értékes gondolatokat szólaltatnának meg.

Néhány vonással remekül megrajzolt, jellegzetes figurák e kisvárosi villanegyed pletykás lakói: Alma Mason, akinek életét javak szerzése és háziasszonyi kötelességek minél jobb elvégzése nem tölti ki egészen, s ezért szenvedélyesen, de felületesen érdeklődik mások dolgai iránt; az ingatlanügynök Boyd Mason, aki egy árnyalattal világosabb elme, a saját világának keretei között (amit a helyi újság és a National Geografic Magazin szellemi szintje határol) jól kiismeri magát, tovább azonban nem merészkedik, s óvakodik a problémák mélyére nézni; a matriarcha Mrs. Barrington, a megroppant gerincű professzor, a hittérítő Clara Himbaugh és az egymáshoz kötött két kis öregasszony: Mrs. Van Tassel és Mrs. Hawke elsősorban. Valamennyien egy leszűkített távlatú beltenyészet lakói, mindent ennek normáihoz viszonyítanak, s ha valami nem fér bele gondolkodásuk előregyártott rekeszeibe, szívesen folyamodnak öncsaláshoz. Létüket emlékek, a múlt határozza meg. A megváltozott jelent és az alakuló jövőt egyaránt erre vetítik vissza – ha pedig ez nem lehetséges, egyszerűen nem veszik tudomásul. Egy csipetnyit nevetségesek valamennyien, és talán szánandók is, bár minduntalan bebizonyítják, hogy esetleges szánalmunk okait részben ők teremtik meg maguknak. Boyd meg is mondja egyszer: Mrs. Barrington csak nekik köszönheti kellemetlenné vált tekintélyét. Az író teremtette erős légkör alapján mintha azt sugallná a regény, hogy az értelmetlen, abszurd világ szükségszerűen elsorvasztja az egyéniséget, a tudatos, célszerű életet. Valójában azonban a világ – amelyből csak a városka ipari negyedében működő konzervgyár szaga és a napilapok-

ban megjelenő hírek jutnak el ide – kívül esik e villanegyed beltenyészetén; létezésének problémáitól a lakosok pajzsként kifordított közönyükkel tökéletesen elzárták magukat. Értelmetlen életüknek és gyengeségből eredő áldozataiknak kizárólagos oka az itt kitenyésztett önző, befelé forduló, alacsony szellemi színvonalú életszemlélet.

Nem véletlen, hogy a legaktívabb szellem, a kilencvenéves Mrs. Barrington sűrűn elmenekül innen, s a másik, az aránylag szélesebb látókörű öreg, Boyd Mason is városi ingatlanirodájában tölti napjainak jó részét. Nem is ők, hanem e beltenyészet legtipikusabb példánya, Alma Mason tartja szükségesnek, hogy unokaöccsük eltűnése, majd halálhíre után életének értelmét a fiú emlékeinek összegyűjtésében keresse. Az emlékek azonban – ahogy ezt a zászlópéldázat is mutatja – előbb-utóbb szétmállanak, különösen ha gyártási hibás vagy egyébként sem elég tartós anyagból készültek. Alma kísérlete végül kudarcot vall, Cliff életének emlékeit nem tudja összegyűjteni, egyéniségét mások közléseiből nem tudja föléidézni, mert a fiú, gyermekkori környezetének tudatában és érzelmi világában, csak felületes, múlékony, csalóka nyomokat hagyott; amíg élt, senki nem vette magának a fáradságot (Alma sem), hogy gondjait és ezen keresztül belső világát mélyebben megismerje. Esztelen brutalitással elmetszett magányos élete hasonló módon illant el, mint – sok évvel Cliff eltűnése előtt – Mrs. Barrington haszontalanságra kárhoztatott férjéé, akinek „tényleges halála csak megerősítette az emberek régi gyanúját, hogy lényegében sohasem létezett". A regény nagy, nyitott kérdése Boyd nyugtalanító megállapítása: „Félek, egyikünk sem ismeri a másikat, nem ismerjük egymást." Alma még a hozzá legközelebb álló em-

beri lény megismeréséhez, megközelítéséhez sem jutott el, mert idejét és energiáját lényegtelen dolgokra fecsérelte el. S ez nem is lehet másként ott, ahol minden lehető alkalommal megtárgyalják, hogyan kapta rajta az egyik öregasszony évekkel korábban professzor Mannheimet későbbi feleségével; de senki sem kérdezi meg, miért kellett Cliffnek egyénisége kiteljesedése előtt egy távoli, idegen országban meghalnia. Még kevésbé feszegetik Purdy másik nagy kérdését, miért volt Cliff élete oly terméketlen, céltalan; miért adta át magát a kiábrándultság, a frusztráció életérzésének, miért hatalmasodott el benne a menekülési vágy? Milyen okai voltak annak, hogy nem tudott semmi olyat csinálni, amire még közömbös környezete is fölfigyelt volna?

*

Eddigi pályafutásával és műveinek szellemével a negyedik évtizedét taposó James Purdy jól illeszkedik a háború utáni amerikai regényírónemzedék tagjainak sorába. A magyar közönség az elmúlt évtizedben sorra olvashatta e nemzedék legkiválóbbjainak, Styronnak, Capote-nak, Updike-nek, O'Connornak, McCullersnek, Malamudnak, Bellow-nak, Kerouacnak, Mailernek, Salingernek a műveit, s Purdyn kívül alig tudunk néhány jelentősebb szerzőről, akinek bemutatásával könyvkiadásunk még adós. A fölsoroltak többségének pályája emelkedőben van, néhányan éppen az elmúlt években jelentkeztek a legelismerőbb jelzőkre igényt tartó művekkel, s ez bizony alaposan megváltoztatta azokat az elképzeléseket, amelyeket Mailer, Kerouac, Salinger korábbi művei alakítottak ki. Sokáig az „Elveszett nemzedékhez" hasonlóan találó „címkének" látszott a rájuk illesztett, s általuk vállalt,

vitatott jelentésű „The Beat Generation". Ám sem a néhány év előtti író-ranglisták, sem ez a „címke" nem bizonyult tartósan használhatónak. Purdy nemzedékének eddigi teljesítményei – köztük O'Connor későn, korai halála után méltányolt novellaremekei, Styron *Nat Turner vallomásai*, Capote *Hidegvérrel*, Malamud *The Fixer* című regényei – oly változatos képet mutatnak és még inkább ígérnek, hogy biztosra vehetjük, a címkézés legmegátalkodottabb bajnokai is nagy bajban lesznek, míg a megfelelő elnevezést ki tudják majd agyalni.

Sem *Az unokaöcs*, sem Purdy *Malcolm* című bizarr, groteszk, roppant mulatságos és borzasztóan keserű regénye nem igazi remekmű még, inkább csak ígéret. Még kevésbé kaphat ennél jobb minősítést szerzőnk másik két regénye vagy két elbeszéléskötete. Szinte valamennyi írásában jelentős értékek váltakoznak – gyakran – visszataszító kísérleti megoldásokkal. Purdy a jelek szerint még nem találta meg az összhangot a közvetlen valóságábrázolás és a téma mélyebb értelműsége, többrétűsége; a világ tapasztalatból és olvasmányokból ismert kegyetlensége, üressége, szorongásai, abnormitásai, valamint alapos filozófiai, szociológiai, esztétikai, irodalmi műveltségéből adódó eszményei között. Felemás értékű alkotás utolsó regénye – *Eustace Chisholm and The Works* – is. Purdy mesteri írástudása hol a realista ábrázolásmód, hol a szürrealizmus, hol az ironikus kritika, hol könyörtelen sokkhatások szolgálatában áll. Az írónak fontos közlései vannak az emberi természet furcsaságairól, a létezés súlyos bonyodalmairól és a Roosevelt-korszak Amerikájáról; a regénynek ez a mélyebb gondolati rétege azonban nem bontakozik ki elég világosan az olvasó előtt. A

történet központi figurája és keserű kommentátora Eustace Chisholm, a költő, aki régi újságokra írja verseit. Körülötte – cselekvő és tanácsadó közreműködésével – bonyolódnak az elbeszélt események; a legnagyobb összevisszaságban keresik egymás szerelmét a különböző férfi- és női szereplők. A bonyodalmakat Eustace görög tanára, a fiatal Amos Ratcliffe személye váltja ki. Amos olyan szép, mint egy görög isten. Először szállásadója, Daniel Haws, az alvajáró exőrmester, majd a festőnő, Maureen O'Dell és Reuben Masterson, egy milliomos örökség várományosa szeretnek bele. Amost a zűrzavaros, szennyes élet, Danielt – aki közben visszakerült a hadseregbe – a kegyetlen Stadger kapitány válogatott kínzásai őrlik föl és teszik tönkre. Tragikus haláluk döbbenti rá Eustace-ot hivatására, és végül a szomorú történet eseményei visszavezetik hozzá hűtlen feleségét is – akit időlegesen Clyton Harms üzletember helyettesített a férfi szívében. A sokkhatásokat a túlzott mértékben adagolt nemiség, a – Eustace Chisholm fölfogásában – természetes homoszexualitás, az erőszakosságok, kegyetlenkedések, és az olyan szokatlan jelenetek váltják ki, mint például Maureen abortuszműtétének leírása a még ártatlan Amos jelenlétében. Jórészt e sokkhatásokkal fölidézett ellenérzések gátolják meg az olvasót, hogy a regény mondanivalójának mélyáramlatait a szerzői szándéknak megfelelően fogja föl és értelmezze. Ezt annál jobban sajnálhatjuk, mert a jellemrajzok árnyaltak, lélektanilag hitelesek, és rendkívül érzékletes a harmincas évek Chicagójának fölidézése is. Társadalomkritikai igényre vall az a gondosság, ahogy az író hőseinek múltját a gazdasági válság következményeire visszavezeti, magát a történetet pedig a háború felé rohanó amerikai társadalom sajátos légkörébe ágyazza.

Purdyt legtöbb nemzedéktársához hasonlóan egyetemi tanulmányai indították el véglegesen írói útjára. Véglegesen, mert nyilvánvaló, hogy sem tehetségét, sem korai műveinek alaprétegét nem hozhatta Chicago, a mexikói Puebla vagy Madrid egyeteméről, amelyeknek hallgatója volt. Az amerikai kisváros képe, légköre és jellegzetes figurái – a paradicsom-konzervgyár ingerlő szagával együtt – valószínűleg Ohio-állambeli gyerekkorának élményeit hozzák fölszínre. De az egyetemeken tanulta meg az írás mesterfogásait. Elsajátította a Hemingway-stílust, a szűkszavú, feszes párbeszédek szerkesztését úgy, hogy lényegtelen közléseken keresztül világítson a jellem mélyebb rétegeibe. Megtanulta az elbeszélés bonyolításának titkait; tudja, hogy az olvasó figyelmét mindig újabb és újabb, minél meglepőbb közlésekkel kell lekötni; sőt azt is tudja, miként kell a megrekedő történetet továbblendíteni. Tanulmányai rádöbbentették továbbá arra is, hogy a világirodalom minden jelentős művében sokszorosan több van annál, mint amennyit a történet puszta közlései kifejeznek, s a jó írónak föltétlenül meg kell találnia e többlet-teremtés egyéni művészetét. Purdynél és e háború utáni regényíró nemzedék szinte valamennyi tagjánál alapvető tényező a tudatosság. Tudatosságuk egyaránt megnyilvánul a témaválasztásban és az alkotási folyamatban, bár széles körű tudásuk nem mindig hoz létre harmonikus művészi eredményt.

Két fontos tudományág nyomja rá a bélyegét az újabb amerikai regényirodalomra: a lélektan és a szociológia. Az Egyesült Államok egyetemein mindkettőt már évtizedek óta nálunk szokatlan mélységben és szélességben művelik. A pszichológia tudománya (különösen a viselkedés-lélektan amerikai iskolájának eredményein keresztül) az ember viselkedésé-

nek és belső reakcióinak roppant gazdag világát tárta föl az érdeklődő előtt. Az egyetemek zömmel nem munkásszármazású hallgatóiba pedig a szociológia tudománya oltotta be az egyén és társadalom szükségszerűen kölcsönös kapcsolatának gondolatát. Mivel pedig az amerikai szociológia elsősorban a társadalmi problémák fölismerésének, számbavételének, fölmérésének módjaira és szempontjaira tanít meg, íróneveltjei sem a társadalom valamiféle átrendezésének a programját, gondolatát – inkább a világgal akció–reakció dialektikus kölcsönviszonyában álló egyént állítják előtérbe. Ezért az önmagával és a világgal, a szükségszerűség és a kívánatosság lehetőségeivel vívódó hős a mai amerikai regény legfontosabb eleme. Ennek a hősnek azonban – amint ezt Ihab Hassan megfigyelte *Radical Innocence* című, a mai amerikai regénnyel foglalkozó kitűnő könyvében – az a jellegzetessége, hogy nem igazodik a hagyományos eszmények értékrendjéhez. „Nem felel meg a liberálisoknak az áldozatról, a konzervatívoknak a páriáról vagy a radikálisoknak a lázadóról alkotott eszményének. Egységében valamennyit megtestesíti, részleteiben egyiket sem. Néha egyik tulajdonsága van aláhúzva, néha a másik." Purdy hőse, az unokaöcs is – a maga tétova módján – egyszerre áldozat, kiszolgáltatott, sőt lázadó; noha lázadása csak annyiból áll, hogy nem fogadja el környezetének életszemléletét. Egy másik amerikai kritikus, Gerald Weales „arc nélküli hősnek" nevezi Cliff Masont, nagyon találóan, hiszen jellemének legfőbb sajátossága, hogy nincs erős, határozott egyénisége. Magányos és boldogtalan abban a közegben, ahol az emberi kapcsolatok – Mrs. Barrington állítása szerint szükségszerűen – csak formálisak. Régen is minden így volt, mondja a regény e legöregebb szereplője csendes

beletörődéssel. Közben azonban szakadatlanul terjeszkedik az ipari társadalom, a villanegyedet elnyeléssel fenyegeti a modern városépítkezés, és az atomkor fiában, Cliffben már legreményteljesebb, legtöbbet ígérő fiatal éveiben elhatalmasodik a kiábrándultságérzés, a frusztráció. Ahhoz a nemzedékhez tartozik, amelyik úgy érzi, nem tud mit kezdeni az életével; s mielőtt valamivel próbálkozhatna, mielőtt megkísérelhetné, hogy kiszabadítsa magát a jótékonykodásból és kényelemből szőtt háló fojtogatásából, mielőtt egyénisége visszamaradott állapotából kibontakozhatna – az értelmetlen erőszak végez vele.

A modern amerikai író személyes élményeiből ismeri a valóságot, tapasztalja az erőszakot, érzi a bizonytalanságot, a szorongást, tudomásul veszi, hogy életünk sorozatban állítja elő a szinte áttekinthetetlenül bonyolult tudományos és politikai jelenségeket. Származása, többnyire jó anyagi körülményei, foglalkozása, barátságai –,jó esetben – baloldali, liberális, esetleg szalonszocialista szellemi áramlatokba kapcsolják be, a munkásmozgalom harcos világától azonban szinte szükségszerűen távol tartják. Egyszerre kerül a divatos polgári filozófiák (rendszerint az egzisztencializmus és a zenbuddhizmus), valamint a szociológiai és lélektani kutatás hatása alá. Ezek bonyolult erőteréből alakul ki a mai amerikai regény általános jellegzetessége: az, hogy a filozófiai, társadalomkritikai, lélektani igényesség csak kérdések megfogalmazására szorítkozik. Az írók csak a kérdező szerepét vállalják, ezzel azonban a további elemzés, tisztázás nyugtalanító igényét kívánják fölkelteni.

Ezt teszi James Purdy is *Az unokaöcs* ironikusan beállított, tragikus történetében. Részletes aprólékossággal kidolgozza a

kisvárosi villanegyed légkörét, hangulatát, tárgyainak látványát, szereplőinek jellemét; s e színes, érzékletes kép mögé vetíti a kaotikus űrt, csak a legnagyobb problémákat emelve ki egy-egy éles fénycsíkkal. Mégis, mint a konzervgyár láthatatlan jelenlétét jelző ketchupszag, úgy jönnek elő ebből az űrből a tények megkerülhetetlen következményei. Az író látszólag nem foglal állást. Elfogadja a koreai háború tényétől, az atomháború veszélyétől az elidegenedésig, Cliff nemzedékének frusztrációjáig az összes fölvetett nyitott kérdéseket olyan megoldatlanoknak, amilyen megoldatlanok az ábrázolt világon belül. Csakhogy a kinagyított, részletesen ábrázolt jelentéktelensége és a regény szövetében csak hiányként jelen lévő jelentősége közötti nyilvánvaló aránytalansággal szerzőnk szinte rákényszeríti olvasóját a problémák továbbgondolására. Tőlünk, a szocialista Magyarországról a világ nyitott kérdéseinek nagyságrendje másként látszik, az Egyesült Államokban azonban – különösen néhány évvel ezelőtt – nem csekély jelentősége volt annak, ha valaki a koreai háború „tabu"-kérdésével vagy a fiatalság általános kiábrándultságával, céltalanságával nyugtalanította a közvéleményt; ha megpróbálta megvilágítani az átlagamerikai beszűkült szellemi világát, amelyben a jelentéktelen életmegnyilvánulások tömegében minden lényeges elsikkad. A mi érdeklődésünkre azonban inkább azért tarthat számot ez a feszítő nyugtalanítás, mert érdekes és vonzó irodalmi formában szólal meg Purdy regényében.

Taxner-Tóth Ernő

1. Hősök Napja

Rainbow házain és üzletein mindenütt kinn lengett már a zászló Hősök Napján, mikor Boyd Mason – hazatérőben egy ingatlanüzleti útról Kentuckyből – megállt Buickjával a Peninsula Drive és a Crest Ridge Road keleti sarkán, húgának, Almának a háza előtt, hol immár húsz esztendeje – felesége halála óta – lakott.

Becsapta a kocsi ajtaját, s már éppen elindult a tornáchoz vezető ösvényen, mikor úgy vélte: ismerős hang tör át süketségén: – Isten hozta, Boyd! Hogy valaki ennyit járja az országot a maga korában! – Ahogy megfordult, Mrs. Barringtont pillantotta meg, akinek két acre kiterjedésű telke éppen szemközt terült el húga nyolcszobás házával. Letette a vászontáskát, készen arra, hogy néhány szót váltson az „öreg császárnővel" – így nevezte Mrs. Barringtont mindenki –, de mire újból föltekintett, látta, hogy üdvözlője már bólint is búcsúzóul, majd eltűnik a kert lombos régióiban, ahol teljes pompájában virágzott és illatozott a galagonya, vadgesztenye, azalea, a glicinia virágai pedig úgy csüngtek alá a huszonöt szobás kastély hátsó faláról, mint megannyi körte alakú üvegfüggő egy csillárról.

Visszafordult hát, s ahogy elindult az ösvényen az ajtó felé, elkomorodva pillantott föl az emeleti erkélyre s az ott lengő,

hatalmas zászlóra, amit mindig ő szokott kitűzni. Alma bizonyára egy diákot fogadott föl, hogy kitűzze, de az is meglehet, hogy ő maga tette ki, minden segítség nélkül – gondolta magában. Némi csalódottságot érzett, majdhogynem bűntudatot, amiért nem ő tűzte ki a lobogót Hősök Napján.

Aztán belépett a házba, újból letette a vászontáskát s minden különösebb melegség nélkül odaköszönt a húgának. Az éppoly tartózkodóan viszonozta az üdvözlést: az ember nem is gondolta volna, hogy már egy hete nem látták egymást.

– Van valami újság? – kérdezte Boyd. Mint minden nagyothalló, ő is kiabált.

– Egy levél az unokaöcsénktől! – kiabált vissza Alma, s odanyújtotta a piros-fehér-kék szegélyű borítékot.

– Levél Clifftől! – állapította meg Boyd, s barna szeme felragyogott a boríték tanulmányozása közben. E pillanatban oly fiatalosnak látszott, mintha nem is 78 éves lett volna.

Most megtapogatta a boríték ragasztását, bár jól tudta, hogy Alma sohasem bontja föl egyetlen levelét se. Egyszer kis híján megtette: amikor az első levelet kapták unokaöccsüktől Japánból. Alma azonban tudta, hogy fivérének nem tetszenék az efféle beavatkozás. Cliff valójában egyiküknek sem mondott soha többet, mint a másiknak.

Boyd föltépte a borítékot, s egyik lábáról a másikra állva, végigolvasta a levelet.

– Nos? – kérdezte Alma ingerülten, látva, hogy Boyd egyre csak mosolyog, derűsen ingatja a fejét, és esze ágában sincs elmondani, mi áll unokaöccsük levelében. Végül aztán mégis megszólalt:

– Ó, Cliff jól van! Olvasd el, ha akarod.

Mivel húga arcán még mindig látszott a bosszúság s a mel-

lözöttség érzése, hozzátette: – Téged is sokszor üdvözöl. Azt írja, a támaszponton továbbra is a postaosztás a nap legnagyobb eseménye.

Alma szinte félve, dühösen vette át a levelet, s odament vele az öreg hintaszékhez, amely még az édesanyjuké volt.

– Szép, olvasható írása van – állapította meg olvasás közben.

– Csak egy kicsit gyerekes – felelte Boyd halkan. Alma szigorú, szemrehányó pillantást vetett rá, mire ő elfelejtve, hogy a húga még olvas, így folytatta: – Cliff szereti a Csendes-óceánt. Ez különös, mivel úgy hiszem, tulajdonképpen soha nem akart elmenni innét, s a hadseregbe is csak azért jelentkezett előbb, mint ahogy kellett volna, mert úgy érezte, ez a kötelessége. Ő itt akart maradni, itt akarta leélni élete hátralévő részét, ebben a kisvárosban, s most nézd meg, milyen messzire elkerült!

– Igen. Én voltam az, aki mindig arról beszéltem neki, hogy mennyire szerettem volna utazni – pillantott föl Alma a levélből.

– Elolvastad végre? – kérdezte Boyd.

– Ne légy már olyan türelmetlen! – Alma hangjából szelíd korholás csendült ki, de az is érződött rajta, milyen örömmel tölti el, hogy kezében tarthatja unokaöccse levelét.

– Hát nem különös, hogy fiatal ember létére gyökeret akart ereszteni, aztán mégsem tette – jegyezte meg Boyd, s leült saját nagy karosszékébe. – Nos, ki tudja, a katonaság tán még jót is tesz neki! – Mrs. Barringtonnal váltottam néhány szót befelé jövet – folytatta, ismét csak megfelejtkezve róla, hogy a húga még mindig olvas.

– Tudom, hallottam a hangját.

– Korához képest igen fürge még az öreglány! Gondold csak el, kilencven felé jár!

– Már alaposan benne is van – Alma úgy nézett föl, mintha a kor megállapításához egyedül csak ő értene.

– De, egek, micsoda kertje van! Ezt meg kell adni. Azok a virágzó fák, az évnek ebben a szakában! Nem csoda, hogy látványosságszámba megy a környéken.

– Nos, mást nem is igen csinált egész életében – vetette oda Alma, miközben figyelmesen újra olvasta a levél egyik részletét. – Több mint két emberöltő állt rendelkezésére, hogy széppé tegye!

Boyd derűsen s amellett szelíd rosszallással csóválta a fejét, amiért húga ilyen epésen beszél az öreg császárnőről.

– Cliff nem mond túl sokat a leveleiben – Alma megtapogatta a levélpapírt, mint aki azt reméli, még egy lapot talál az első alatt.

– Egy légipostai levélben nehéz írni bármit is – magyarázta Boyd. – Meg aztán helyesebb is, ha minél kevesebb dologról ír, hiszen katona.

– Azért mondhatna többet is – mondta Alma, s összehajtva a finom, vékony papírlapot, visszaadta a levelet Boydnak. Az a belső zsebébe tette.

– Remélem, megőrzöd a leveleit? – kérdezte most Alma a nyugalmazott tanítónő még mindig erőteljesen csengő hangján.

– Miből gondolod, hogy eldobom őket?

– Természetesen nem tudom, mit csinálsz velük. De ha Cliff hazajön, bizonyára szívesen elolvassa majd a régi leveleit. Olyan lesz, mintha naplót vezetett volna.

Boyd felhorkant.

– Látom, más a véleményed – mondta Alma élesen.

– Te magad mondtad épp az imént, hogy a levelei semmitmondóak. Ha meg így van, akkor hogy lesz belőlük napló?

– Én csak azt mondtam, hogy *ez* a levél semmitmondó – visszakozott Alma zavartan. – Nyilván ír majd másfajta leveleket is, tartalmasabbakat, s azok értékesek lesznek.

– Nem áll szándékomban eldobni egyiket se – jelentette ki Boyd bizonytalanul, komoran.

– Jó, de akkor nagyon vigyázz rájuk! – kötötte a lelkére a húga. – Vagy ha akarod, megőrizhetem őket én.

– Nincs szükségem a tanácsodra, sem a segítségedre; tudok rájuk vigyázni magam is – felelte Boyd nyomatékkal.

– Mert szörnyen bántana, ha elveszítenéd őket. – Alma most megint úgy beszélt, mintha a tanteremben lenne. – És el tudom képzelni, mit érezne Cliff is!

– Nem hiszem, hogy Cliff egy fikarcnyit is törődik vele, mit csinálunk a leveleivel. Sőt, nagyon meglepne, ha valaha is érdeklődnék felőlük, vagy netán újra akarná olvasni őket. Álmában se jut eszébe, hogy mi megőrizzük a leveleit.

– Nagyon tévedsz. Mindenki szereti azt hinni, hogy az ő leveleit megőrzik. Nem szép eldobni senkinek a leveleit. Különösen egy olyan fiatalember leveleit, aki katona, és most van élete egyik legválságosabb szakaszában!

– Szeretném, ha végre megértenéd: egyáltalán nincs szándékomban eldobni Cliff leveleit!

– Akkor hát vigyázz rájuk nagyon! – ismételte Alma halkan, szinte suttogva. Hangja egyszerre volt kérlelő és figyelmeztető: mintha egy gyengébb felfogású diákjához szólna.

– Én jó istenem! – fohászkodott föl Boyd. – Jól van, jól van! Győztél!

Amint elindult fölfelé a lépcsőn, Alma utánaszólt:

– Siess vissza, mindjárt kész a vacsora! Ne piszmogj fönn órákig, mert nincs kedvem kiáltozni, mikor már asztalon az étel!

– Jövök, amilyen gyorsan ez emberileg lehetséges! – Boyd méltatlankodó pillantást vetett a húgára. – Az ördögbe is! Az embernek egy pillanat nyugta se lehet ebben a házban!

– Öt perc múlva tálalok! – figyelmeztette Alma.

Voltak Boydnak és Almának más rokonaik is, de a legközelebbinek Cliffet érezték. A többi mind családos volt, s messze élt: Kaliforniában meg Kanadában. Nem is írtak soha; legfeljebb karácsonyra vagy húsvétra küldtek egy-egy üdvözlőlapot, ha éppen eszükbe jutott. Meg aztán Cliffet részben Boyd és Alma nevelte; legalábbis 14 éves korától, amikor a szülei életüket vesztették egy repülőgép-szerencsétlenségnél.

Az alatt a négy-öt év alatt, míg a fiú velük élt Rainbowban, Alma többnyire nem is tartózkodott otthon – egy másik városban tanított akkor –, Boyd pedig gyakran járt üzleti úton, de azért Cliff öt éven át mégiscsak náluk, a házukban élt, hazajöhettek hozzá, ők voltak felelősek érte, egészen Koreáig. Mikor azután elment, attól kezdve másról sem beszéltek, csak róla.

– Cliffben sok tálentum van – jegyezte meg Boyd a vacsoránál.

– Ezt senki se vonhatja kétségbe – válaszolta Alma, még mindig kissé haragosan az iménti összekoccanás miatt.

– Vinnie kellene valamire az életben – mondta a férfi, s ahogy fölemelte a villáját, arcán nemcsak bizakodás látszott; kételkedés is.

– Csak legalább tudtára adhatnánk, hogy mi mellette állunk! – egészítette ki Alma az előbbi megállapítást, egy kis figyelmeztető éllel a hangjában.

– Mi a fenéért kéne valaha is úgy éreznie, hogy nem vagyunk mellette? – Boyd megint kissé ingerült lett.

– Ezzel csupán azt akartam mondani, hogy bátorítanunk kell őt – magyarázkodott Alma valamivel szelídebben, s ez nála már jóformán bocsánatkérésnek számított. – Bátorító dolgokat kell írnunk neki, s biztatnunk, hogy írjon gyakrabban, többet.

– Úgy értsem, azt szeretnéd, ha gyakrabban írna neked, személy szerint.

– Nem ezt mondtam.

– De azt hiszem, ezt gondoltad – Boyd nem kegyelmezett a húgának. Éppen a sodóval leöntött pitét ette, amit Alma aznap délután készített, s csak öt órakor vett ki a sütőből.

– Minden tőlünk telhetőt meg kell tennünk, hogy bátorítsuk – ismételte Alma nyomatékkal, túlharsogva fivére csámcsogását.

– Lehet, hogy öcsénket illetően nem mindig értek egyet veled – szólalt meg Boyd, s lenyelte az utolsó falat süteményt –, de mielőtt ellentmondanék, hadd gratuláljak ehhez a pitéhez! Jobbat senki, még Anyuskánk se tudott volna csinálni!

– Mi az, amiben nem értesz egyet velem? – A bók némiképp meglágyította Almát.

– Abban, hogy Cliffből valaha is jó levélíró lesz. – Boyd eltolta maga elől az üres süteményestányért. – Ha egyszer nincs a leveleiben semmi, és sohasem volt!

– Hát persze hogy nincs! Hisz épp erről van szó! Azért

nincs, mert nem bátorítjuk rá, hogy jó leveleket írjon. Az ég szerelmére, értsd már meg végre, hogy éppen ez a mi dolgunk . . . Cliff nem érzi, hogy nekünk bátran írhat.

– Mi végül is csak a nagybátyja meg a nagynénje vagyunk.

– Miért? Ki mást érdekelhet Cliff még? – kérdezte Alma, talán meghökkenve ettől a gondolattól.

– Például lányokat. Vagy más fiatalembereket . . . bajtársait.

– Ostobaság! Azoknak nem írhatja meg a fontos dolgokat. Erre itt vagyunk mi. Habár talán nem mondtuk meg neki elég világosan, hogy miránk mindig és mindenben számíthat.

– Nem hiszem, hogy Cliff nagy leveleket fog írni bárkinek is, de ha netán mégis, biztosan nem nekünk.

– Nem? – kérdezte Alma jeges gúnnyal.

– Ahogy mondom: nem.

– No, majd meglátjuk. – Alma eltolta maga elől az érintetlen süteményt, belegyűrte asztalkendőjét az ezüst szalvétagyűrűbe, majd felállt, s kisietett a konyhába.

Reggel és délben nem étkeztek együtt. Boydnak teljességgel elég volt az a napi egyszeri közös étkezés a húgával, amit ők maguk estebédnek neveztek.

Kávét általában egyikük se ivott; éppen ezért, vagy tán a koruk miatt, vacsora után elálmosodtak. Negyed hétre rendszerint már be is fejezték az étkezést; Alma eltörölgette az edényt – Boyd soha nem segített neki –, aztán felváltva bóbiskoltak a nappaliban, gyakran még álmukban is maguk előtt tartva a Rainbow Sentinelt.

Fél kilenc-kilenc tájban azonban többnyire felriadtak: ilyenkor nyomban élénken beszélni kezdtek – néha egyszer-

re –, leeresztették az újságot is; ha valaki így látja őket, azt hihette volna: megszakítás nélkül társalogtak egész este.

– Ahhoz képest, milyen kis hely ez a Rainbow, igencsak eleven a társadalmi élete – szólalt meg ezen az estén Alma, a Sentinel társasági híreit böngészve, miután félő pillantást vetett a gyászjelentésekre.

Boyd nem válaszolt. Ő a Sentinel kereskedelmi és pénzügyi rovatát tanulmányozta éppen, s az újság mögé rejtőzve oly hangosan lapozgatott, hogy nem is hallotta meg húga szavait.

– De hát a mi korunkban – emelte föl a hangját Alma, mert eszébe jutott Boyd nagyothallása – az ember hajlamos megfelejtkezni róla, mi minden történik még Rainbow-ban is.

Ezúttal Boyd meghallotta a szavait – ezt Alma észrevette –, de nem válaszolt semmit.

– A kis öreg Mrs. Van Tassellel találkoztam ma délután – tért át Alma a helyi eseményekről a közvetlen szomszédságra.

Boyd csak hümmögött egyet. Mrs. Van Tassel, akit maguk között is mindig a teljes nevén szólítottak, mert édesanyjuk barátnője volt, s néhány évvel még náluk is idősebb, mindössze egy kőhajításnyira lakott tőlük, az utca túlsó oldalán.

– Mrs. Van Tassel rá akart beszélni, hogy adjam el azt a parcellát ott, a fáskamra mögött, Willard Baker háza mellett.

– Remélem, azt mondtad, eladod. – Boyd végre leeresztette a Sentinelt.

– Nem – Alma fojtott daccal válaszolt. – Épp az ellenkezőjét mondtam: azt, hogy még több földet szeretnék.

Boyd a padlóra ejtette az újságot, és rosszalló pillantást vetett a húgára, amelybe azért némi szánalom is vegyült.

– Nem tudom, mi szüksége lehet Mrs. Van Tasselnek még egy parcellára az ő korában! – Alma elfordította a tekintetét.

– Azt gyanítom, még egy üvegházat szeretne építtetni az öreglány. A meglévőben már nem fér el az a sok virág, amit termeszt.

– Őszintén remélem, hogy te nem válsz földönfutóvá öregkorodra! – fortyant föl Boyd. Alma nem is emlékezett rá, mikor látta utoljára ilyen dühösnek a fivérét.

– Hogy érted ezt?

– Úgy, hogy a végén majd túl sok földet vásárolsz föl. Most, hogy visszavonultál, és már nem tanítasz, vigyáznod kell, mibe fekteted a pénzedet. És én se leszek melletted örökké, hogy tanácsot adjak. Ne vásárolj túl sok földet! – Dobolni kezdett a szék kemény karfáján.

Ez most nem csupán az ingatlan-szakember intelme volt az ügyfeléhez; Alma megérezte a tanács mögött lappangó, ismeretlen eredetű indulatot is. Nem válaszolt, Boyd pedig folytatta: – Arról nem is szólva, hogy nagyon örülnék bármiféle épületnek – még egy üvegháznak is –, ha az a mi házunk és a Willard Bakeré között épülne.

– Á, szóval innen fúj a szél! Mi bajod van tulajdonképpen szegény Willarddel? Hiszen gyerekkora óta ismerjük, az ég áldjon meg!

– Gyerekkora óta! – horkant föl Boyd, és átható, tiszta tekintetét a húgára szegezve hozzátette: – Willard ma már ötven felé jár, ha nem tudnád!

Közben újra fölvette az újságot, de ezúttal nem temetkezett bele nyomban; olyan témát érintettek ugyanis, amelytől nem tudott egykönnyen szabadulni.

– Az a baj nálad, Alma – szólalt meg újra –, hogy túl sokáig voltál távol innen. Épp az imént állapítottad meg te magad is, mi minden történik manapság Rainbow-ban. Nem

az a baj, hogy most mit mulasztasz el, inkább az, hogy mi mindent mulasztottál el akkor, amikor nem voltál itt.

– Folyton ezt hallom mindenkitől! „Olyan sokáig voltál távol, hogy erről nem tudhatsz; ugyan, te arra nem emlékezhetsz; erről a botrányról te nem hallhattál; akkor te nem voltál itt." Az emberek azt hiszik, azért, mert én világéletemben csak elemistákat tanítottam, már nem is tudom megérteni azt, ami az emberek között történik.

Boyd elmosolyodott – volt valami gúnyos önelégültség a mosolyában –, aztán komoran tovább leckéztette a húgát: – Ami pedig Willard Bakert illeti, ne felejtsd el, átkozottul megváltozott azóta, hogy gyerek volt. És változott még az elmúlt tíz évben is.

Alma csak az ajkát biggyesztette hitetlensége jeléül, és várt.

– Először is az öreg Willard az utóbbi időben egy kétes alakkal van együtt, akit Vernon Millernek hívnak, és a fia lehetne. Olyan szörnyű ribilliót csapnak itt éjszakánként. Minden hétvégén idegen nők, ivászat meg efféle. Reggelig egyfolytában.

Alma arcán nem látszott se nyugtalanság, se aggodalom.

– Nem a te hálószobád néz az ő ablakukra! – fejezte be a vádbeszédet Boyd dühösen.

– Leköltözhetsz a földszintre, és alhatsz ott, ha akarsz. Onnan egyáltalán nem látod Willardet – vágott vissza Alma, és megköszörülte a torkát. Ezt Boyd úgy értelmezte: nem akar többet beszélni Willard Bakerről. Nem is szólt hát, csak komor képpel bámult le tükörfényes magas szárú cipőjére. Végül is Alma törte meg a csendet: – Természetesen én is azt szeretném, amit Anyuska: hogy a ház körül minden föld a

sajátom legyen. De különben se látom be, hogyan takarhatna el bármilyen . . . nem kívánatos látványt egy kis üvegház, hozzá egy olyan, amilyet Mrs. Van Tassel építtetne . . .

Boyd ennek ellenére megérezte, hogy húgát kissé meglepte az a düh, mellyel az imént Willard Bakerről szólt. A Baker-család ugyanis, mint azt Alma unos-untalan hangoztatta, egyike a város kevés előkelő családjának. Mivel Boyd továbbra is hallgatásba burkolózott, Alma folytatta: – Ha az üzleti negyed mifelénk terjeszkedik tovább, nem kell majd attól tartanunk, hogy körülöttünk is irodaházak meg effélék épülnek, mert legelsőnek minden üzleti vállalkozás egy üvegházat vásárolna meg, kivált, ha az éppen Mrs. Van Tasselé.

– Ha az üzleti negyed, ahogyan te mondod, csakugyan idáig terjeszkedik, akkor nincs az a hatalom – se te, se én, se Mrs. Van Tassel, se a Mindenható Úristen, de még Mrs. Barrington sem –, amelyik megakadályozhatná ebben. Fölvásárolnak azok mindent!

– Ahhoz előbb velem kell megküzdeniük!

Boyd kényszeredett, szánakozó mosollyal nézett a húgára. – Nos – kezdte olyan hangsúllyal, mint aki nem akar tovább beszélni a dologról –, talán igazad van, hogy földet akarsz venni, vagy legalábbis meg akarod tartani, amennyid van. Ki tud ebben tanácsot adni a mai időkben?

– Én azt szeretném, ha *mindig* a saját földem venne körül – summázta újból a saját érzéseit Alma, majd hirtelen támadó lett a hangja: – Csak tudnám, mi az ördögnek rejtélyeskedsz úgy Willard Bakerrel kapcsolatban? Ha van valami, amit tudnom kellene róla, mondd meg, az ég szerelmére, és ne tégy úgy, mintha olyasvalami volna a jelleme körül, amit én mégcsak fölfogni se tudok.

– Rejtélyeskedik a fene! – dörgött rá Boyd. – Mi mást mondhatnék még el azon kívül, amit már elmondtam? Én is csak annyit tudok róla, mint bárki más – úgy látom, téged kivéve. Iszik, kártyázik, tivornyázik.

– Nos, Willard Baker ide vagy oda, a saját tulajdonommal úgy rendelkezem, ahogyan jónak látom – válaszolta Alma határozottan e váratlan kifakadásra.

Persze hogy a ház és a föld az övé; csakhogy itt most nem kizárólag Willard Bakerről volt szó – ezt világosan látta –, hanem arról, amire mostanában úgyszólván minden ismerőse célozgatott: nagyfokú tudatlanságára a város dolgait illetően, sőt, mint azt Boyd nemegyszer szinte kegyetlen őszinteséggel a szemébe vágta: járatlanságára az emberek és az élet dolgaiban.

Miután Boyd visszavonult, Almát örök útja a konyhába vezette, ahonnan a jó félutcányi, gondozott selymes zöld pázsittal borított elválasztó földsáv ellenére is jól láthatta Willard Baker 19. században épült, szélesen terpeszkedő nagy házát; azét a Willard Bakerét, akinek a családja – mint azt Alma váltig hangoztatta – Mrs. Barringtonéval egyetemben a környék legősibb és legtiszteletreméltóbb családjai közé tartozott.

Willard mindig is olyan semmirekellőféle volt – emlékezett vissza Alma –, sűrűn változtatott állást, vagy nem is dolgozott egyáltalán, csak ült otthon, és élvezte az anyja főztjét. Aztán jött egy időszak az életében, amikor „beérkezett" – a város régi családjainak mulatságára magándetektív lett Chicagóban. De hogy Boyd miért gurul dühbe miatta ennyire . . . nos.

Nyilván egyáltalán nem a „léha életmód" miatt; talán

valami ingatlanon és pénzen különböztek össze egyszer – gondolta magában, mert tudta, hogy erre a legérzékenyebb Boyd, nála minden erre megy ki. Willard soha nem volt az üzleti szellem mintaképe; nem Boyd kedvére való ember.

Mivel nem akart még lefeküdni, ottmaradt a konyhában az ablaknál. Ahogy szórakozottan kifelé bámult az északi oldalon – nem is gondolva már Willardre –, megpillantotta a Baker-házat, amely halványan ragyogott a holdfényben.

Éppen akkor egy fénynyaláb hullott a fatáblára – ott állt az udvaron, régi helyén –, s megvilágította a feliratot:

DR. BAKER ÉS DR. BAKER
ORVOSOK

Bólintott, miközben minden eszébe jutott. Willard apja sebészorvos volt, úgyszintén az öccse, Joe is. Mindkettő kitűnő orvos hírében állott nemcsak a városban, az egész államban is. Együtt folytattak orvosi gyakorlatot: egy ekkora házban könnyen el lehetett különíteni helyiségeket erre a célra. Most csak Willard lakott a házban.

Bakerék tragédiája mindennapos volt, de szörnyű és teljes. Joe doktorra – így nevezte mindenki –, úgy néztek fel a városban, mint a jellemesség, becsületesség és tehetség mintaképére. Mindenben szöges ellentéte volt Willardnek, s mégis olyasvalamibe keveredett, ami valóságos közbotránnyá dagadt: viszonyt kezdett egy férjes asszonnyal Cincinnatiban. Részben az ennek nyomában járó szégyen, részben mindkettőjük praxisának hanyatlása miatt kábítószereket kezdett szedni – legalábbis így tudták –, majd, miután menthetetlenül a rabjuk lett, egy derült júniusi napon főbe lőtte magát a ren-

delőjében, egy kisfiú szeme láttára, aki kezelésre jött hozzá a megvágott ujjával. Az idősebb Dr. Bakert néhány héttel azután szívroham vitte el. Anyja, akinek Joe doktor volt a szeme fénye, még egy évig élt, olyan állapotban, amely, talán kegyelemből, megengedte neki, hogy összetévessze Willardet kisebbik, kedvesebbik fiával. Halálos ágyán is abban a hitben fogta Willard kezét, hogy szeretett Joe-jáét szorítja.

Mint ahogy Boyd panaszolta, Willard ivott, lóversenyezett, hétvégén nőket és gyanús külsejű férfiakat hozott a házba, a többi napokon pedig többnyire egyedül volt a flaskájával meg a hosszú szivarjaival, s gyakran tett rövid sétákat, minden különösebb útirány és cél nélkül, szemlátomást csak azért, hogy kimozduljon a házból.

Alma sietve lehúzta a redőnyt, kirekesztve látóköréből a fatáblát a két orvos nevével, aztán elindult fölfelé, a hálószobájába, az álmatlanság vagy az álom elé.

2. A szomszédok

Alma és Boyd vitája Cliff leveleinek tartalmasságáról, illetve tartalmatlanságáról váratlanul ért véget: oly váratlanul és csöndesen a maga hirtelenségében, hogy egy ideig még érzelmek sem jártak a nyomában, legalábbis nem olyanok, amelyeket egykönnyen észre lehetett venni. Inkább úgy tűnt, légüres tér maradt utána, akárcsak Cliff levelei után.

A távirat, melyet Washingtonban adtak föl, egy júniusi reggelen érkezett, midőn a hajnali zivatar, majd az ólmos, jeges eső, egyszeriben fagyos tavaszba fordította vissza az idő kerekét, s Alma egyedül volt otthon. Nem tudni, miért, neki címezték, nem pedig Boydnak, mint máskor.

A sürgönyben számos helyesírási hiba volt (Alma rögtön tudta: ez csak a helyi postahivatal műve lehet), s mindössze annyi állt benne, hogy Cliff eltűnt a koreai fronton, miután egy héttel korábban megsebesült.

Az első pillanatban föl sem fogta, mi rejlik az értesítés rideg, üres szavai mögött; szörnyű jelentésük akkor még nem hatolt el tudatáig, sőt talán még jóval később sem. Akárcsak Cliff leveleinél, most sem jutott el hozzá a „tartalom", s ezért olyan érzés maradt benne: hamarosan részletesebb, teljesebb értesítést kell kapnia.

Mint némely végzetes balesetnél a sebesült, aki néha az

utolsó pillanatig nem érez semmit, Alma is úgy végezte a dolgát egész nap, otthon meg az ajándékboltban, hogy a távirat valóságos mondanivalóját föl sem fogta. Az, hogy *eltűnt* – mondogatta magának a nap minden órájában –, semmiképpen nem ugyanaz, mint *nem tér vissza.*

E hamis bizakodás, amely napközben megadatott neki, csak este rendült meg, midőn Boyd hazajött vacsorára az ingatlanirodájából, s ő meglátta az arckifejezését.

Ettől fogva azt a szót, hogy *halott,* nem ejtették ki. Alma még csak nem is gondolt arra – legalábbis nem mondta ki –, hogy Cliff meghalt. Ami Boydot illeti: akármit gondolt is, húga tekintete arra késztette, hogy ne árulja el egyetlen szóval, de még egy arcrezdüléssel sem. Alma esetében viszont, azt lehet mondani, jellemének egy része változott meg attól fogva, hogy azon az estén fivére arcába nézett.

Alma számára ugyanis Cliff ettől a pillanattól élőbb lett, mint valaha; hazatérése pedig jövő valóság, amely beváltani hivatott reményeit s vágyait.

Ahogy elmaradtak a levelei, gyér mondanivalójukkal s üres búcsúszavaikkal *(szerető unokaöcsétek: Cliff),* a nagybácsi s a nagynéni úgy kezdett beszélni a katonáról, ahogyan a szentekről szoktak; mert míg azelőtt csak kevés mondanivalójuk akadt róla vagy a leveleiről, most jóformán semmi. Ennek ellenére beszéltek róla, emlegették.

A Cliff eltűnéséről szóló értesítés után Alma egy ideig hagyta, hogy Boyd egyre csak azt mondja: *nem tudja, egyszerűen nem tudja,* de aztán egy este, nyár elején, a Sentinelt letéve, nagyon határozottan és keményen így szólt:

– Nem értem, miért mondod folyton azt, hogy nem tudod,

holott napnál is világosabb, hogy magadban azt gondolod, nem fog visszatérni.

– Nem gondolom ezt. Egyáltalán nem – válaszolta Boyd megbántva s egyszersmind felbőszülve. – Szokásodhoz híven megint elhamarkodott következtetéseket vonsz le.

– Én *tudom*, hogy visszajön – kiáltotta Alma. Ilyen hangnemben beszélt akkor is, ha politikai vagy vallási kérdésekről vitatkozott valakivel.

– Ezzel tisztában vagyok – felelte Boyd a tőle telhető legbékülékenyebb hangon, a maga részéről is a tényszerűség és tárgyilagosság porondjára helyezve át a vitát. – De ha azt mondom, nem tudom, akkor csakugyan ezt gondolom.

– Ostobaság! – Alma ezúttal valóban nagyon dühös volt.

– Nem tudom, Alma – ismételte a férfi, s megrázta a Sentinel lapjait.

– Valamilyen érzésed csak van. Mindenkinek van.

– Igazi női logika! – ingatta a fejét Boyd.

– Neked is megvan a saját érzésed, s ez vagy az egyik irányba húz, vagy a másikba. Ennek semmi köze ahhoz, hogy férfi valaki vagy nő. Aki gondolkodik és érez, az tudja, mit gondol vagy mit érez azzal kapcsolatban, hogy valaki eltűnt-e, vagy sem, visszatér-e, vagy sem.

– Jól van, jól van . . . – A támadás megtörte Boydot.

– Úgyis tudom: te azt hiszed, hogy Cliff nem tér vissza – mondta Alma, s elcsuklott a hangja.

Boyd már az idejét se tudta, mikor látta utoljára sírni a húgát. Azt se tudta, képes-e rá egyáltalán. Most azonban, hosszú idő után először, úgy látta, nagyon közel van az összeomláshoz. Így hát halkan, tisztelettel, csak annyit mondott: – Én csupán reménykedem a reménytelenben.

Amikor Alma megszólalt, újból kemény és éles volt a hangja: – Ha csak ennyi telik tőled! – mondta, majd fölállt, s megindult a lépcsőn fölfelé; még csak jó éjt se kívánt szenvtelen hangon, mint máskor.

Az effajta összetűzések után Boyd néha meghallotta, amint húga bőszen szellent odafönn a hálószobájában, s eltűnődött, vajon Alma, aki olyan illemtudó s kényes ízlésű, azért megy-e föl ilyenkor, mert tudja, hogy szellenteni fog, avagy azért szellent, mert nála ez az utózöngéje a vitának.

Miután Alma elhagyta a szobát, Boyd néhányszor még átlapozta a Sentinelt, átfutotta az Állami Egyetem baseballcsapatának győzelméről szóló tudósítást, figyelmesen elolvasta a hirdetéseket a Sugar Ridge-en kínált új ingatlanokról, aztán rövid időre bekapcsolta a rádiót, hogy meghallgassa az időjárásjelentést, majd kidugta az orrát az ajtón, hogy megállapítsa, milyen a hőmérséklet, s végül fölment a hálószobájába, hogy még egy-két órán át hánykolódjék a mennyezetes ágyban, mielőtt rászáll szemére az öregemberek nyugtalan álma.

Ugyanilyen nyugtalanul hánykolódott ágyában Alma is, s időnként hangosan motyogott valamit Boyd érzéketlenségéről és elvakultságáról. Sok baj van egy ilyen fivérrel, sőt akármilyennel!

Amióta Clifftől nem jöttek levelek, a postás ritkábban jött át a Peninsula Drive-nak arra az oldalára, ahol ők laktak.

Alma úgy érezte, a kormánynak az lenne a kötelessége, hogy szabályos időközönként hosszú leveleket írjon Cliffről, amolyan részletes, bonyolult kommünikéket, ám egyetlen rö-

vid s csaknem érthetetlen levelet leszámítva, amit egy ezredes nevében a titkára írt alá, semmi nem érkezett onnan.

Ennek ellenére minden reggel kilenc órakor odament a bejárati ajtóhoz, s feltűnés nélkül megvárta a függöny árnyékában, míg a postás sorra járja a házakat. Ez a nap mint nap ismétlődő figyelés, mint elmaradott gyermeket a tanítás, lassanként őt is arra indította, hogy valamiféle leltárt készítsen: ki halt meg, s ki él még közvetlen szomszédai közül. Mert bármily sokáig volt is távol Rainbow-tól, a szomszédok mindig hozzátartoztak az életéhez.

Keserű szívvel kellett látnia, hogy a postás többnyire minden házba becsenget, csak őhozzájuk nem. (Boyd persze ragaszkodott hozzá, hogy az ő postáját az irodába kézbesítsék.)

A legtöbb postát – mondani se kell – Mrs. Barrington kapta a városban, s egyben a legkitüntetőbb figyelmet is a postahivatal részéről. Egy időben mondogatták is a szomszédok: Mrs. B.-t joggal megilletné egy külön, saját postahivatal, olyan halom levelet kap. S Almát az is bosszantotta egy kicsit, hogy az öreg császárnő gyakran adott borravalót a postásnak, sőt: olykor a házba is behívta, egy kis „hűsítőre" – ami Alma szerint igencsak elítélendő szokás.

– Hát Clara Himbaugh meg ki a csudától kap ennyi levelet? – kiáltott föl Alma egyik reggel, látva, mekkora halom levelet visz a postás a Willard Bakerével szomszédos házba.

Aztán eszébe jutott: hát persze, Clara már akkor gyakorló Christian Science-hivő volt, amikor az ő anyja még élt. Nyilvánvaló, hogy ez a tömérdek levél is a megtérítettjeivel meg a vallása gyakorlásával függ össze.

Erről eszébe jutott az is, mi történt négy-öt évvel ezelőtt, mikor Clara úgy húzatta ki a fogait, hogy nem engedte érzés-

teleníteni. A foghúzás után néhány napig színét se látták. Végül Alma elment hozzá, s mert jó tíz percig hasztalanul dörömbölt az ajtón – amivel csak Willard Bakert sikerült felvernie délelőtti szunyókálásából –, nem tehetett mást: belépett hívás nélkül. Clarát félig eszméletlen, majdhogynem hagymázas állapotban találta: nem ismert föl senkit és semmit, s úgy nyüszített, mint egy kiskutya. Alma forró húslevest vitt neki, aztán orvost hívott: az aztán egy injekcióval magához térítette.

Senki sem tudja, értesült-e valaha is Clara arról, hogy akkor Alma orvost hívott hozzá, s ezzel hite parancsát szegte meg, de tény, hogy mindig nagyra értékelte Alma iránta tanúsított érdeklődését, még ha olykor hosszú és Alma részéről elkeseredett vitákat folytattak is a Christian Science-ről.

Pár nappal a kis híján végzetes foghúzás után Alma így szólt a szomszédnőjéhez: – Adja föl ezt a hitet, Clara, a végén még az életével fizet érte.

Clara nem válaszolt.

– Hit ide, hit oda, a fogorvosnak eleve nem lett volna szabad belemennie ilyesmibe. De ha már itt tartunk, egyáltalán, mi az ördögnek húzatta ki a fogait? Nem adott elég erőt a hite, hogy azokról is megfeledkezzék?

– Nem akarok veszekedni magával, Alma. Maga nem is próbál megérteni.

– Nélkülem meghalt volna! – Mások gyengéiről Alma mindig ilyen nyers őszinteséggel beszélt. – Erre mit tud mondani?

De Clara csak mosolygott, szelíd, megértő mosollyal. Ekkor már lábadozott, s egy kényelmes karosszékben üldögélt: most ennek a karfáját ütögette.

Azzal, hogy Cliffet eltűntnek nyilvánították, a helyzet bizonyos mértékig, sőt talán teljesen visszájára fordult. Ezúttal Clara volt az, aki magas lóról beszélt, ha alig észrevehetően is. Egy alkalommal, mindössze néhány napja, megint csak vitatkoztak. Különösen Alma heveskedett. Clara akkor hosszú szünet után így válaszolt: – *Magán* segíthetne az én hitem, Alma.

Alma szinte fensőségesen elutasító s egyben csendet parancsoló pillantást vetett rá. Mikor aztán valamelyest visszanyerte magabiztosságát, azt mondta: – Nincs nekem semmi bajom, Clara, ezt maga is tudja.

– Attól tartok, mindnyájunknak van valami baja – mondott ellent Clara, s mielőtt még Alma rávághatta volna, hogy: ostobaság, már folytatta is: – Mert ha volna valami, amiben megkapaszkodhatna, most nem csüngne ennyire Cliff emlékén . . .

Alma tekintete a torkára fagyasztotta a szót: egy pillanatig hallgatott, s mivel rájött, hogy már túl messzire ment, így folytatta: – Csak arra gondoltam, Alma kedves, ha maga is a Science szemszögéből nézné a dolgokat, ami az eltávozottakat illeti . . . ha nem úgy gondolkodnék a távollévőkről, ahogyan most . . .

– Arra én egy pillanatig sem gondoltam, hogy Cliff meghalt – szakította félbe Alma olyan hangon, mely mindkettőjük számára idegenül csengett; mélyebben, mint egy férfié.

– De, drágám, én nem arra gondoltam, hogy . . . – Clara rádöbbent, milyen veszélyes talajra tévedtek.

– Én hiszek abban, hogy Cliff él, és haza fog térni – jelentette ki Alma határozottan s a kelleténél hangosabban. Még

Willard Baker is meghallhatta: ugyanis kijött a tornácra, s Clara irányába nézett.

– Hát persze, így is van. Cliffnek nincs semmi baja – mondta most Clara meggyőződéssel.

– Tudom, maga is halottnak hiszi – vádolta szomszédnőjét Alma. Az a tudat, hogy újból képes támadni, némiképpen csillapította felindultságát.

– De, drága gyermekem, méghogy *én*, éppen én! – tiltakozott a másik lehető legszelídebb modorában. Egy náluknál nagyobb hatalomra utalt, ám Alma – s ezt nyomban észrevette – nem értette meg sem az utalást, sem annak jelentését.

– Tudok én olvasni az emberek arcában. Még egy gyerek is tud. Már akkor tudtam, hogy halottnak hiszi . . . vagy eltávozottnak, vagy tudom is én, milyen kifejezést használnak maguk, amikor megtudtuk, hogy eltűnt, s maga átjött hozzám, hogy részvétét nyilvánítsa.

Alma kurtán, keserűen felnevetett, s megigazította ruháján a melltűt – valamikor az édesanyjáé volt –, amit csak azóta viselt, hogy visszavonult a tanítástól.

Clara azonban már folytatta is, halk, ám azért erőteljes „prédikátori" hangján: – Halál nincs, Alma. Hogyan is hihetném hát, hogy Cliff meghalt? Ezeket a szavakat különben sem szívesen veszem az ajkamra. Most is csak a maga álláspontja kényszerített rá.

– Az én álláspontom? – rázta Alma a fejét. – Akkor hát úgy gondolja: elszólíttatott, mivelhogy magának nem tetszik az a szó, amely az emberiség többi részének mindmáig tökéletesen megfelelt annak kifejezésére, ami kikerülhetetlen sorsa mindegyikünknek.

– Én úgy érzem, Cliff most is itt van velünk, s ezt érzem mindig, ha rágondolok – válaszolta Clara Himbaugh.

Alma elgondolkozott ezen. Nem volt vallásos; azt se szerette, ha valaki az érzéseiről beszél, vagy azokat fitogtatja – de volt Clara szavaiban valami, ami azért őt is megindította. Egy pillanatra lehajtotta a fejét, aztán újból hintázni kezdett a széken, s csak annyit felelt: – Persze hogy itt van.

– Igazán sajnálom, ha úgy látszott, hogy eltérő a véleményünk – hangsúlyozta Clara Himbaugh.

Alma azonban szelíden megrázta a fejét: – Maga is másról beszél, én is. Maga azt gondolja, hogy Cliff nem tér vissza élve, mert elszólították valami mennyei palotába. Én viszont nem hiszek semmiféle mennyei palotában. Én abban hiszek, hogy Cliff igenis hazajön: a hús-vér Cliff jön haza.

– Ebben hiszek én is, Alma! Mindig is hittem benne, teljes szívemmel és elmémmel hiszek benne. Higgye el, hogy hiszek benne. Ne kételkedjék bennem.

– Jól van, Clara – Alma valamivel engedékenyebb lett. – De azon a napon, mikor a kormány hírül adta Cliff eltűnését, a maga arckifejezése nem ezt mutatta.

– Mert megrendített a hír, és bizonytalanná tett – ismerte be Clara. – Aznap nem voltam olyan, mint máskor.

– Hagyjuk, Clara drágám. Ne lovagoljunk tovább ezen. – Alma keserűen mosolygott.

– Cliff . . .

– Ne, Clara . . . elég . . .

– . . . haza fog jönni.

– Hallott Mrs. Van Tassel új lakójáról? – Alma a hangja keménységével és harsányságával jelezte: témát változtat.

– A hölgyről, aki bottal jár?

Alma bólintott.

– Valamit már én is hallottam róla – válaszolta Clara, s hirtelen kuncogni kezdett, akár egy kislány a vasárnapi iskolában.

– Sajnálom szegény öreg Mrs. Van Tasselt. Nem lehet kellemes számára. – Alma nem vett tudomást a kuncogásról. – Egyetemista fiúknak félt kiadni a szobáját, s ezt meg is tudom érteni, de egy férjezetlen nő – még ha özvegy is, mint ebben az esetben – majdnem olyan kockázatos, sőt, bizonyos fokig nagyobb teher is.

Clara rábólintott.

Alma Mrs. Minnie Clyde Hawke-ra célzott, aki egy-két évvel azelőtt vesztette el a férjét. Mint ő maga mesélte, egy alkalommal, nem sokkal a temetés után, megcsúszott a kavicsos úton a Maple Grove temetőben, s azóta kénytelen bottal járni. Az utóbbi hónapokban kérlelni kezdte Mrs. Van Tasselt: adja ki neki a nagy utcai szobát, mivel – úgymond – emlékei miatt nem tud többé a saját, gyönyörű, tizenöt szobás házában lakni. Pár héttel ezelőtt aztán Mrs. Van Tassel bele is egyezett, Mrs. Hawke pedig lezárta a házát, s odaköltözött Mrs. Van Tasselhez.

Röviddel ezután az öreg hölgy valamelyik nap a koraesti órákban bement Mrs. Hawke szobájába, hogy rendet csináljon. Azt hitte ugyanis, hogy lakója nincs otthon. Mekkora volt hát a meglepetése, midőn az íróasztalon egyszer csak megpillantotta Mrs. Hawke botját – két darabban –, mellette pedig egy félig üres, nyitott konyakosüveget, mely láthatóan a bot kivájt részéből került elő. Mrs. Hawke piszkos pongyolában éppen ivott – méghozzá Mrs. Van Tassel földszinti vitrinének egyik legszebb ólomkristály poharából.

– Ó, bocsánat, Mrs. Hawke, bocsánat! – hebegte a kis Mrs. Van Tassel. – Azt hittem, nincs itthon.

– Nem akarom megismételni, mit válaszolt erre Mrs. Hawke – mondta Alma, s látva Clara megbántott tekintetét, sietve hozzátette: – Természetesen illuminált állapotban volt. Különben soha nem mondott volna ilyet egy idős hölgynek. Nyilván egész délután ott ült egymagában, és ivott.

Clara Himbaugh szelíden behunyta a szemét, és jóságosan mosolygott. Soha nem fűzött megjegyzést az efféle dolgokhoz, s bár érdekelték ezek a históriák, nem is tiltakozott soha, ha pletykáltak a jelenlétében, mégis úgy tett mindig, mint aki éppen imába mélyedt. Most azonban váratlanul megkérdezte:

– Ezek után Mrs. Hawke továbbra is ottmarad Mrs. Van Tasselnél?

– Mrs. Van Tassel nem biztos benne, legalábbis ezt vettem ki abból, amit a minap mondott nekem. Nem akarja felkérni, hogy költözzék el. Először is, ez még több szóbeszédre adna okot. Amellett nyilvánvaló, hogy a dolog orvosra tartozik. Hisz érti, előrehaladott alkoholizmus.

Clara szomorúan bólintott, hogy érti.

– Mrs. Hawke mindenüvé magával viszi azt a botot: a moziba, a templomba, a szabadkőműves-páholyba, zsúrokra, újabban még a temetésekre is. Nem tud meglenni nélküle. És nincs rá bizonyíték, hogy csakugyan megcsúszott akkor, ott, a temetőben.

– Az a gyönyörű tizenöt szobás ház meg ott áll üresen! – siránkozott Clara.

Alma komor bólintással jelezte, hogy egyetért e sajnálkozó megállapítással, majd fölállt, hogy elbúcsúzzék. Clara követte

példáját, de közben megkérdezte: – És hogy van Boyd? Fürge, mint rendesen?

– Boyd naponta lejár az irodájába csakúgy, mint azelőtt – felelt Alma kissé szárazon.

– Hát nem csodálatos, az ő korában! – lelkendezett Clara teljes meggyőződéssel s olyan hangon, melyet Alma túlságosan erőteljesnek s vidámnak talált ehhez a közhelyhez.

– Az ember soha ne hagyja el magát, Clara – válaszolta.

Clara kinyitotta látogatója előtt az ajtót, aztán búcsúzóul gyengéden megölelték egymást a tornácon. Ekkor Clara hirtelen felkiáltott: – Alma drágám! Magának oly sok szép emléke van Cliffről! Miért nem írja le mind egy könyvben?

Az ötlet s ahogy kibökték, oly váratlanul érte Almát, hogy szinte önkéntelenül eltaszította barátnőjét. – Még nincs itt az ideje, hogy emlékkönyvet írjak róla – felelte kitágult szemekkel, kissé elfehéredve. Komolysága mindazonáltal zavarba ejtette mindkettőjüket.

– Nem egészen erre gondoltam, Alma drágám – szállt Clara hangja Alma után, de az már a kerti úton haladt, s így nem hallhatta a halk szavakat.

Ám az *emlékkönyv* szó valahogy mégis megragadt a fejében, akár egy dal, melyet már az első pillanatban sem szívesen hallgatott, s amire később még kevésbé szívesen emlékezett.

Hogy elűzze magától a dallamát meg az értelmét, aznap a vacsoránál mindenféléről fecsegett, szóba hozta Mrs. Hawke-t meg a kivájt botot, de Boyd nem akarta meghallgatni, mondván: az effajta beszéd őt már fiatalkorában se érdekelte, még kevésbé hajlandó hát odafigyelni rá most, hogy megöregedett. Alma letette a villáját, s így válaszolt:

– Én viszont amondó vagyok, hogy nem lehet egyszerűen szóbeszédnek minősíteni azt, ami az ember barátaival vagy szomszédaival történik. Ha csak egy cseppnyi közösségi érzés volna benned, akkor igenis érdekelne, mi történik a kis Mrs. Van Tassellel. Mrs. Hawke szörnyű gond számára.

– Ha így van, küldje el – vetette oda Boyd részvétlenül.

– Könnyebb ezt mondani, mint megtenni – mondta Alma, s fölállt, hogy behozza a süteményt. Mire visszajött az asztalhoz a gőzölgő pitével, Boyd már megenyhült valamelyest: – Majd átmegyek Mrs. Van Tasselhez, és beszélek vele.

– Azt már nem! – tiltakozott Alma, és erélyes mozdulattal a fivére elé tette a süteményestányért.

– De én azt hiszem, igen – válaszolta amaz, s kettévágva süteményadagjának csaknem a felét, az egyik, még gőzölgő darabot tüstént a szájába tömte.

Nyitott szájjal, csámcsogva evett; megfelelő szögből jól lehetett látni sodóval és morzsával borított, kérlelhetetlenül köpülő nyelvét. Soha életében nem tudott csukott szájjal enni s amellett igencsak hallhatóan táplálkozott. Alma rendszerint elfordult, ha bátyja evett, most azonban egyenesen rámeredt, mintha be akarná inni a látványt teljes undorítóságában, hogy így felvértezve, a jövőben még határozottabb, még keményebb lehessen a fivérével.

– Mrs. Hawke évek óta vezeti félre az embereket ezzel a bottal, de hónapok óta biztosan – szólalt meg, miután Boyd megette a süteményt. – Amennyire én tudom, senki nem is sejtette, hogy iszákos. Azt hitték, azért szédeleg olykor, mert magas a vérnyomása.

– Benn a városban a boltosok előkelősködésnek tartották

– mondta Boyd rágás közben, s megtörölte száját az asztalkendővel. Kissé elbambult az emésztés gyönyörűségétől.

– Most már aligha tarthatják annak – állapította meg Alma, s leszedett néhány tányért az asztalról.

– Mi az, te nem eszel pitét? – kérdezte Boyd csodálkozva s egy kicsit talán szégyenkezve is, amiért ő már el is pusztította a magáét, mielőtt a húga egyáltalán hozzáfogott volna.

– Talán majd később, a konyhában – Boyd kérdése valamelyest szelídebbé tette Alma hangját.

– Fölizgatod magad a szomszédok miatt – állapította meg Boyd.

– Még gondolni se szeretek rá, hogy szegény Mrs. Van Tassel egy fedél alatt van azzal az elkényeztetett, hőbörödött, iszákos asszonnyal – szólt vissza Alma valahonnan a konyha mélyéből.

De ezt Boyd nem hallotta: ő már betelepedett a karosszékébe, kinn, az utcai szobában, s a Sentinelt olvasta. Onnan motyogta: – Istenem, nem törődhetsz mindenkivel!

– Mi az, mit mondasz? – kiabált Alma a konyhából. Általában nemigen törődött vele, mit motyog fivére odabenn, az utcai szobában, de most sehogy se volt ínyére, hogy Boyd ilyen közömbös Mrs. Van Tassel gondjával-bajával szemben.

– Nem szóltam semmit – kiabált vissza Boyd, miután Alma megismételte a kérdést.

– Azért mégiscsak más a pletyka, s megint más az, hogy az ember aggódik a szomszédaiért – jelentette ki Alma, s Boyd nagyothallására tekintettel beljebb lépett a szobába.

Hogy a további vitát elkerülje – ily röviddel a vacsora után –, Boyd csak annyit mondott: – Rendben van, beismerem: tévedtem.

– Abban, amit Mrs. Van Tasselről meséltem, szemernyi túlzás sincs; minden úgy van, ahogy elmondtam.

– Tudom – Boyd megrázta a Sentinel lapjait.

– Engem nagyon aggaszt a helyzet – ismételte Alma, újra útban a konyha felé, s miközben a dúsan habzó mosogatóvízben pacskolt, halkan, nagyon halkan azt mondta: – Ki tudja, mire képes egy ilyen gazdag, elkényeztetett nő, mint Mrs. Hawke! – Hangja már alig ért el Boydig, az újságlapok mögé.

A szomszédságban, sőt, ami azt illeti, egész Rainbow-ban jószerivel egyetlen ember akadt, akivel Alma beszélgetni tudott, s aki némiképpen tán hasonló is volt őhozzá: Faye Laird, az egyetem kezdő francia tanfolyamának a tanára. A városbeliek általában csak úgy emlegették: Mrs. Laird lánya.

Faye és az anyja a túlsó oldalon laktak, az átellenes sarkon, Mrs. Van Tassel háza mellett, éppen szemközt Willard Baker és Clare Himbaugh házával.

Faye idestova két évtizede tanított már az Állami Egyetemen, noha még innen volt a negyvenötön. Mindennap már kora délután otthon volt (az egyetem valóban ad némi szabad mozgást, nem úgy, mint az elemi iskola, mondogatta Almának), hogy ápolhassa az édesanyját, aki ekkoriban többnyire el se hagyta már a betegágyat, emlékezete ki-kihagyott, sőt, olykor a saját lányát se ismerte föl.

Azon a napon, mikor Alma átment hozzájuk, hogy elmondja Faye-nek a hírt Cliff eltűnéséről, Mrs. Laird lekiabált az emeletről, s követelte, hogy mondják meg, mit csinál két nő az ő nappalijában.

– Csak a te kis Faye-d van itt, anyuskám, meg Alma Mason – válaszolta a lánya gügyögő hangon, akár egy megbántott kisgyerek.

– Méghogy Faye! – horkant föl Mrs. Laird – Faye évekkel ezelőtt megszökött egy hitvány szélhámossal az Első Nemzeti Banktól. Ne is beszéljenek nekem a lányomról!

Amire Mrs. Laird célzott, majdnem harminc évvel ezelőtt történt. Faye akkor még csak tizenhat éves volt; Bob Philipsszel, a bankelnök fiával járt jegyben. Mrs. Lairdnek ekkor fülébe jutott valami mendemonda a fiatalember Cincinnatiban folytatott életmódjáról, s megmakacsolta magát. A jegyespár egyre csak halasztgatta az esküvő napját (nyílt szakításhoz Mrs. Laird sohasem járult volna hozzá), míg végül határozatlan időre felfüggesztették az eljegyzést meg az esküvőt, aztán már nem is beszéltek róla. A fiatal Phillips nem sokkal ezután Los Angelesbe költözött: itt kiemelkedő üzleti és társadalmi sikereket ért el. Rainbow-ba csak egyetlenegyszer tért vissza: az apja temetésére.

Faye a jelek szerint nem táplált haragot anyjával szemben, amiért az elrontotta férjhez menési esélyeit. Mindig is nagyon vékonyka, alacsony termetű lány volt: huszonöt éves korában is csak tizennégynek hihette volna az ember, aminthogy most sem látszott öregnek – immár túl a negyvenen –, de fiatalnak sem, középkorúnak vagy érettnek sem. Volt az arcában valami, ami egy törpére emlékeztetett: korához képest eléggé ránctalan, ám túlságosan megviselt ahhoz, hogy valaki gyereknek vélhesse.

Almának sokszor megfordult a fejében: Faye szinte élvezi anyja hosszú betegségét, s úgy bánik vele, mint egy elkényeztetett gyerekkel. Órákat töltött az ágya mellett, énekelgetett neki, és beszélgetett vele, méghozzá olyan nyelven, olyan szavakkal, melyeknek jó részét csak ők ketten értették.

Valahányszor Alma újabb „híreket" vitt haza Faye-ről és

Mrs. Lairdről, Boyd fejcsóválva hallgatta végig. Szilárdan hitte, hogy Mrs. Laird önző zsarnok, Faye pedig rettenetes árat fizetett a szeretetéért. Többször is megjósolta: ha Mrs. Laird meghal, Faye élete legnagyobb válságával fog szembekerülni, s még az is előfordulhat, hogy teljesen összeomlik, s éppoly tehetetlen lesz, akár az anyja. Alma ilyenkor sok-sok melegséggel a hangjában mindig azt mondta: – Majd csak elfoglalja magát valamivel.

A Faye-jel kapcsolatos beszélgetések után Alma gyakran gondolt arra: tulajdonképpen neki is az édesanyja kötötte le élete nagy részét. Ő azonban végül is elhagyta, elment tanítani az egyik szomszédos államba, s hiába volt a sok aggódás, gond, baj meg az anyagi terhek – mindebből Boyd soha nem vette ki a részét –, anyja mégis meghalt, ő pedig – egészen Cliff idejéig – ott maradt egyedül, telve sivársággal s fölös energiával.

Aztán meghalt Netta, Boyd felesége, s akkor Boyd odaköltözött hozzá, ő meg egy idő után visszavonult a tanítástól, hogy élete hátralévő részét Rainbow-ban élje le.

A fiatalok, vagy akik azelőtt nem ismerték őket, gyakran házastársaknak nézték kettőjüket; e tévedéstől azonban egyikük sem volt elragadtatva.

Mostanában Alma is gyakran üldögélt a hintaszékben, akárcsak annak idején az édesanyja, s kinézett az ablakon, ahonnan, ilyen vagy amolyan szögből, jól láthatta Faye Laird, Willard Baker, Clara Himbaugh és Mrs. Van Tassel házát. Állandóan tartott otthon bőségesen mogyorót, mert a környéken sok volt a mókus, amellett ritka növényeket s virágokat nevelt a lakásban.

Valamikor úgy tervezte: ha majd visszavonul, az ajándék-

boltnak szenteli ideje javát. Rengeteget bajlódott vele; többet, mint bármi mással. Újabban azonban inkább az emberek felől gondolkozott: nem attól a kíváncsiságtól hajtva – ebben biztos volt –, amit csak a pletyka csillapíthat, hanem a titokzatos és nyugtalanító iránti fokozódó érzéktől.

A háttérben pedig most már mindig ott volt Cliff is. Nem értette, hogyan kerülhetett Cliff – pusztán azáltal, hogy magára öltötte Uncle Sam uniformisát – arra a távoli helyre, a Csendes-óceán mellé, s még kevésbé tudta elképzelni, hogy soha többé ne térjen vissza.

3. A ketchup illata

Júliusban már úton voltak a ketchupgyár felé a szekerek és teherautók az érett, bő levű piros gyümölccsel; néhány nap múltán az ember orrát megcsapta az átható, csípős szag: a cukorral és fűszerekkel vegyített paradicsom illata.

A ketchup-„idény" első napjaiban Alma mindig beteg volt. Szerencsére, a szag legfeljebb néhány hétig tartott, ám éppen ezek a hetek alkották a nyarat. Mire megérkezett az első fagy, s becsukódtak az ajtók meg az ablakok, s a fák is hullatni kezdték lombjukat, az emberek elfeledkeztek a ketchupról meg a ketchupgyárról a következő nyárig.

Az idén ugyanez a nehéz, sűrű, égett szag terjengett mindenütt a hőségben, s Almának eszébe jutott, mennyire utálta Cliff is a készülő ketchup szagát. Egy júliusban, mikor Alma kivételesen nem vállalt tanítást a nyári iskolában, s Cliff meg ő jóval többet voltak együtt, mint máskor, valamelyik délután, ostáblázás közben, jó egy órán át felváltva szidták hangoskodva a ketchupgyárat.

Akik ebben az iparágban dolgoznak, azoknak ez adja a mindennapi kenyeret – emlékeztette őket Boyd tárgyilagosan. – A ketchup nélkül éhen halna az egész város. – S emlékezetükbe idézte azt is, hogy a ketchupgyár még a gazdasági válság legsötétebb napjaiban is dolgozott. – Konzervnyitót és

ketchupot még a munkanélküliség legrosszabb éveiben is vásároltak az emberek – tette hozzá befejezésül.

Most pedig – gondolta Alma, felidézve Cliffel folytatott beszélgetéseit, s beszippantva a szagot, amely a nyár megérkezését jelezte Rainbow-ban – már Cliff sincs többé, ha az ember figyelmen kívül hagyja az „eltűnt" szót a neve előtt.

Amióta visszavonult a tanítástól, s nem gyerekek között töltötte a nap legnagyobb részét, egyre nőtt benne az elégedetlenség, amiért oly kevéssé érti és ismeri a felnőttek problémáit és életét. Úgy gondolta: az élet „legfontosabb dolgait" nem érti – édesanyja használta mindig ezt a kifejezést, soksok évvel ezelőtt –, s ezért az idők folyamán arra a következtetésre jutott: nem is lehet ez másképp egy vénlány tanítónő esetében.

Most viszont, hogy Cliff „eltűnt", s már az ajándékbolt sem igen érdekelte, csupa felnőttproblémával találta magát szemben: a szomszédaiéval. Nem is nagyon akadt más, ami foglalkoztathatta volna, mint Minnie Clyde Hawke botja, Willard Baker zabolátlansága vagy az, hogy Mrs. Laird tönkretette Faye házassági esélyeit.

Élete váratlanul üres lett, s ebben a mindent elnyelő űrben úgy lebegett tovább az emlékkönyv szó (pontosan már ő maga sem tudta, ki ejtette ki először: ő-e vagy Clara Himbaugh), akár körülötte a ketchupillat. Utálta a zengését, hangzását, értelmét, éppúgy, ahogy a szagot utálta, s ezért a kettő – szag és szó – gyötrő fájdalom lett tudatában.

– Leírhatna mindent, amit csak tud róla – vélte hallani Clara édeskés szavait a főzött paradicsom édeskés szagán át. – Elmondhatná, mi mindent csinált Cliff, mit vitt véghez. Mások is megtették már, nem maga lenne az első.

– De Cliff természetesen visszajön! – szólalt meg most Alma. – Emlékkönyvet pedig azokról szoktak írni, akik már nem jönnek vissza.

Révedezéséből saját hangja riasztotta föl, s eszébe juttatta a maga jelentéktelen, ám azért nagyon is valóságos s különös dilemmáját. Nyugtalansággal állapította meg, hogy az utóbbi időben a szomszédok dolgaiba való belefeledkezésen meg az ajándékboltnak szentelt tessék-lássék figyelmen túl, egyre többet foglalkozik azzal, hogy ködösen, szinte álomban újraidézze Cliff egész életét, s e révedezések maguk is gyakran megemlékezéssé váltak: megemlékezéssé Cliff rövid életéről.

Örült, hogy legalább az az egy fénykép megvan róla, de sokszor még ennél is jobban örült annak, hogy megvannak az összes levelei. Sokak számára, így például Boydnak is, nem mondtak semmit ezek a levelek. Ám éppen ez a kevés volt az, amiből Alma kiolvashatta mindazt a sokat, ami bennük volt. Cliff élete valójában abból rajzolódott ki előtte, amit *nem* írt meg.

A maga módján természetesen Boyd is szerette Cliffet, már ahogy gyermektelen férfiak tudnak szeretni. Ám abban Alma biztos volt: fivére gondolataiban Cliff korántsem foglal el annyi helyet, mint az övéiben. Alig volt a napnak órája, mikor Alma ne gondolt volna az unokaöccsére. Ilymódon ő lépett édesanyja helyére.

Cliff már akkor különösen fontos s egyben homályos zugot kapott a szívében, mikor még egészen kicsi volt, és a szülei is éltek. Akkor még nem értette, miért. Miután eltűntnek nyilvánították, kénytelen volt bevallani – ha másoknak nem is – önmagának, hogy Cliff valahogy mindennél fontosabb számára. Olykor még abban is bizonyos volt, hogy valójában

nem Boyd, hanem ő maga az, aki úgy érzi, Cliff sohasem tér vissza többé.

Talán éppen ezért bántotta annyira Boyd határozatlansága, valahányszor arról esett szó, hogy Cliff eltűnt-e, vagy... Boydnak, mint a ház férfitagjának, így vagy úgy, de kötelessége lenne megmondani: hazajön-e Cliff, vagy sem. Csakhogy Boyd a véleményében is férfi: határozatlan, konok, tárgyilagosan habozó, s ezért Alma tisztelte is, meg is vetette.

Ma Boyd szokatlanul korán jött haza az ingatlanirodából: váratlan érkezése felriasztotta Almát a révedezésből.

– Most meg mitől vagy úgy földúlva? – förmedt rá Boyd, meghökkenve húga különös arckifejezésétől.

– Elnézést kérek – Alma elpirult haragjában –, mintha Boyd legalábbis öltözködés közben nyitott volna rá. – Ebben a házban még egy mindennapi, elgondolkodó arckifejezést sem ölthet az ember arca anélkül, hogy föl ne rónák neki!

Ám a kezei, csakúgy, mint az arckifejezése, nagyon is ékesszólóan tanúskodtak az üresség ről. Azon nyomban fölállt, s odament a tálalóhoz: az előbb ugyanis egy javításra váró abroszt hagyott rajta.

– Az ördögbe is! – fakadt ki Boyd. – Remélem, nem Mrs. Van Tassel meg a lakója miatt emészted magad! Nem érdemli meg.

– Ki nem érdemli meg? – Alma haragot színlelt, de azután némiképp megkönnyebbülten el is mosolyodott, mert Boyd ezúttal is rossz irányban tapogatózott.

– Egyik se a két átkozott fehérnép közül. Se Minnie Hawke, de még Mrs. Van Tassel se éri meg, hogy így felizgasd magad.

Alma leült, s finoman végigtapogatta az abrosz felszínét a varrótűvel.

– Mrs. Van Tasselnek nincs rá szüksége, hogy kosztos albérlőket tartson – Boyd ismét visszafordította a társalgást a témához.

– Mrs. Hawke nem *kosztos* albérlő – Alma gépies örömmel vette föl újból a társalgás fonalát. – Csak kivette a nagy utcai szobát, azt, amelyik velünk szemközt van. Étkezni a Candle Glow-ba jár.

– Arra bezzeg mindig fintorgott Mrs. Van Tassel, hogy egy gépírónőnek adja ki a szobát, vagy akár egy egyetemista fiúnak, holott azok legalább némi segítséget és védelmet nyújtottak volna neki. – Ezt a szónoklatot Boyd nem először vágta ki, elmondta már vagy tucatszor, de Alma most is oly feszült figyelemmel hallgatta, mintha fivére kifejezetten azért jött volna haza az irodából, hogy valami fontos eseményről számoljon be.

– Ami azt illeti, még örülök is, hogy megjárta ezzel az öreglánnyal. Azt hitte, dicséretére válik majd, hogy egy fedél alatt lakik vele. Még most is hallom, ahogy telecsiripeli az egész környéket: Minnie Clyde Hawke nálam lakik! Föl akart vágni vele, mert azt hitte, hogy Minnie „valaki". Most meg kiderül róla, hogy nem egyéb, mint egy szeszzsák.

– Ugyan, hagyd már abba! – Alma akarata ellenére elnevette magát, és kis híján kiejtette kezéből az abroszt.

Aztán beleszippantott a levegőbe, s azt mondta: – Ó, hogy gyűlölöm ezt a szagot!

Boyd rosszalló pillantást vetett rá.

– Mit szólnál, ha írnék egy rövid életrajzot Cliffről? – kérdezte Boydot néhány nap múlva.

– Hát ezt az ötletet meg ki adta? – Boyd letette a National Geographic legfrissebb számát.

– Nem emlékkönyv lesz, ha arra gondolsz – felelte dühösen a húga, de a megszokott csípős él nélkül.

– Nos, ezt remélem is – válaszolta Boyd. Volt a viselkedésében valami, ami kissé zavarba ejtette Almát.

– A kifejezés Clara Himbaugh-tól származik – válaszolta Alma, s ő maga is meglepődött a saját félénkségén. Azt akarta, hogy Boyd jöjjön a segítségére.

– Ez valami új! – Boyd ismét a magasból kuncogott. – Mármint hogy Clara Himbaugh-tól veszed az ötleteidet. – Boyd nem kímélte a húgát: lenézően, vállveregetve beszélt.

– Egy árva szóval se mondtam, hogy az ötlet tőle származik – tiltakozott gyengén Alma, mert tüstént rájött, hogy nem mondott igazat, s elpirult, hiszen valóban Clarától eredt az ötlet, amelybe ily görcsösen kapaszkodik.

– Nos, rosszabb szót keresve se lehetne találni rá, ha éppen tudni akarod. – Boyd visszatért a Geographichez.

– Csupán egy gondolat volt – felelte türelmetlenül a húga, s felállt.

– Mi baj van az ajándékbolttal? – tért vissza Boyd ehhez a témához. – Mielőtt nyugdíjba mentél, három-négy éven át mást se hallottam, csak azt, hogy alig várod a napot, amikor teljesen a boltnak szentelheted magad.

– Azt hiszem, a helyben van a hiba – Alma ezúttal szerényen és higgadtan fogadta a bírálatot. – De meglehet, hogy bennem. Azért még visszatérek hozzá – hangjából most újból a megszokott erély csendült ki. – Meg aztán úgy gondolom, utaznom is kellene, hogy valóban olyan dolgokat kutassak föl, amilyeneket egy effajta bolttól elvárnak.

Amikor kifelé indult a szobából, Boyd megjegyezte:

– Egyébként elképzelni se tudom, mi a csudát tudnál megírni abban a könyvben . . .

Alma várt egy pillanatig, aztán halkan azt mondta:

– Amolyan családi följegyzés lenne.

– Értem. – Nővére hangja tiszteletet ébresztett benne.

Alma észrevette, hogy Boyd nem ért egyet vele, s némi haraggal állapította meg, hogy fivére szánakozik rajta. Ez természetesen azt jelentette, hogy Boyd, ha nem is bátorítja éppen az emlékkönyv megírására – íme, a szó mégiscsak megragadt! –, azért belemegy a „szeszélyébe", ahogyan az ajándékboltba is belement annak idején. Mert Boyd egy bizonyos pontig mindig ellenkezett vele. Aztán beadta a derekát: szokása szerint vállveregetően, közönyösen, szánakozva vagy derűsen, mindig éppen úgy, ahogy a körülmények és akkori álláspontja parancsolta.

Amikor valamivel később Alma visszatért a szobába, egy meglehetősen csúnya, iromba fekete füzet volt a kezében, „Feljegyzések" fölirattal. Megmutatta Boydnak, s azt mondta: ezt fogja használni az „induláshoz"; ebbe írja majd a könyvet Cliffről.

Csakugyan följegyzés lesz, kizárólag kettőnknek – tette hozzá magyarázatképpen, de ezúttal nem eléggé hangosan ahhoz, hogy szavai áttörjenek Boyd süketségén, akinek eszébe se jutott, hogy e följegyzéseket húga másnak is szánhatja, mint saját magának.

A földszint utcai frontja még most is két nagy szobára volt osztva. A nyugati szobát, melyet régebben, mielőtt kályha került volna bele, rendszerint zárva tartották, ritkábban használták; nappaliként a keleti szoba szolgált. Ez Mrs. Van

Tassel és Lairdék házával nézett szembe. Mégis, amióta megvolt a jegyzetfüzet, Alma inkább a nyugati szobában üldögélt, a hatalmas diófa íróasztalnál. Ez még az édesapjáé volt, s mind ez ideig senki se használta, legfeljebb Boyd, ha néhanéha bizalmasan kívánt tárgyalni valamelyik ingatlanügyfelével, vagy ha régi adókimutatásokat akart átnézni.

Nem tudni, a füzet lapjainak rideg, üzleti jellege tette-e, vagy valami más, mélyebb dolog, amibe Alma belegondolni se mert, ám tény, hogy azokban az első napokban egy sort sem írt. S mégis, ez idő alatt több emléket idézett föl, mint talán egész addigi élete során. Ez az emlékezés számára valami olyan megnyugtató s olyan sűrített volt, hogy őt magát is meglepte. Négy unokaöccsük volt, s mind katonáskodott már, ám az a három, amelyik visszatért – Junie, Gabe és Johnson –, megnősült, s Nyugatra költözött. Ezek csak hébehóba írtak, ritkán küldtek ajándékokat s megemlékezéseket, és így Alma végül is azt szűrte le: valójában ők azok, akik „eltűntek".

S bár Almának gyakran támadtak kétségei Cliff képességei, sőt jelleme felől – a másik három unokaöcs valahogy mindig sokkal sikeresebb s talpraesettebb volt mindenben, amit csinált –, mégis kezdettől fogva egyedül Cliff volt a kedvence, sőt, csodák csodája, Boydé is, mert ha minden egyébben eltért is a véleményük, Cliffet illetően tökéletes egyetértés uralkodott közöttük, kétségbeejtő összhang: Cliffben van valami – ebben mindketten bizonyosak voltak.

Ám hogy mi ez a valami, azt már nehéz lett volna megmondani; Alma ennek ellenére biztosabb volt benne, mint valaha, hogy Cliffben igenis megvan ez a valami. A nappali falán függő fénykép szinte retusáltnak látszott. Majdnemhogy

szépnek mutatta a fiút abban a pózban, pedig valójában még csak jóképűnek se igen lehetett mondani. De volt az arcában valami meglepő üdeség, mintha éppen akkor tért volna meg egy erdei sétáról, vagy lépett volna ki egy tóból, kissé nedvesen a fürdés után.

Cliffben az volt a nagyszerű, hogy szívesen elüldögélt öreg emberekkel is; hogy úgy beszélgetett velük, mintha nem is választaná el tőlük évek szakadéka vagy sorompója, s hogy fesztelen tudott lenni közöttük. Még a nevetése is éppoly természetesnek és elfogódottság nélkülinek hangzott a társaságukban, mintha vele egykorúak között lett volna. Az idő múlását se vette észre jobban, ha velük volt, mint ők maguk; a többi unokaöcs bezzeg már tízperces beszélgetés után elnézést kért s távozott. Ha Cliff beszélgetett velük, a percekből egyhamar órák lettek, s ezt Alma és Boyd soha nem felejtették el.

Amikor Cliff elment, mindketten nagyon megöregedtek: állandósult a valódi koruk. S ha olykor megmozdult is bennük a remény vagy az erő, ez többnyire csak akkor történt, ha őróla beszéltek.

Aznap, mikor Cliff elment jelentkezni a hadseregbe, kidobálta összes ruhaneműjét – kivéve azt a néhányat, amiben elindult a bevonulási központba –, s az egészet otthagyta egy halomban, a hálószoba közepén.

Hetek múlva, a szünidőben Alma összeszedte ezeket a gyűrött, szennyes ruhadarabokat: olyan óvatosan fogta meg őket, mintha nem akarná elveszíteni mindazokat a hajtásokat és redőket, melyeket Cliff hagyott bennük – aztán úgy, ahogy voltak, gyengéden beletette valamennyit egy hatalmas

cédrusfa ládába – más ruhaneműt nem is tartottak ebben –, rácsukta a fedelét, majd bezárta.

Midőn megérkezett a távirat, mely hírül adta Cliff eltűnését, Alma egyszerre csak azon kapta magát, hogy szinte öntudatlanul odalép a ládához, s megáll előtte. De nem nyitotta ki. Nem nyitotta ki később sem, mert tudatának egyik fele – az, amelyik a beszédeket tartotta benne – azt súgta, hogy Cliff nem halt meg, egy szép napon, mikor minden a megszokott medrében folyik, váratlanul betoppan.

Arról elfeledkezett, hogy ha csakugyan betoppan, már nem lesz fiatal fiú. Érett férfi lesz, hadviselt.

De a cédrusfa láda sok gondját-baját enyhítette. Olykor-olykor – rendszerint késő délután, mielőtt hozzáfogott volna, hogy vacsorát készítsen Boydnak – finom mozdulattal, gyengéden végigsimította a tetejét, s ekkor mindig újra föltámadt benne a remény; ez pedig éppoly megmagyarázhatatlan volt, mint amilyen mélységesen megindító.

*

Cliff soha nem volt rendszerető – írhatta volna a jegyzetfüzetbe, de még csak nem is mozdította a kezét, hogy tollat fogjon. Cliffnek az volt a szokása, hogy a dolgait otthagyta a padlón, a szoba közepén, s mivel egyetlen holmijának se volt állandó helye, soha nem is talált meg semmit. Előfordult, hogy a szennyes inget vagy alsónadrágot bedugta valamelyik fiókba, aztán megfeledkezett róla, s nem is kereste hat hétig vagy akár hat hónapig. Folyton elvesztette a kézelőgombjait – többé elő se kerültek –, úgyhogy Alma távollétében ő maga vagy Boyd volt kénytelen gombokat varrni a célszerűt-

len dupla kézelőkre. Két karórát vesztett el, s mivel a kesztyűjét is minduntalan elhagyta, utóbb már nem is viselt.

Alma sokszor eltűnődött rajta, vajon mi lett vele a hadseregben, ahol mindenki rendes, pedáns, gyors és előírásszerű kell hogy legyen.

Talán a hadseregben megtanulta, hogy ilyen legyen – gondolta. Erre Boyd is célzott, aztán értesítést kaptak, hogy Cliffet kitüntették a „Bíbor Szív" érdemrenddel. Ez az elnevezés mélységes undort keltett Almában.

Újra meg újra azon kapta magát, hogy jelen időben gondol az unokaöccsére; abban az időben, melyről valahol azt olvasta egyszer: képzelt jelennek nevezik. Néha összekeveredett benne jelen és múlt, s ilyenkor úgy érezte: Cliff egyszerre van otthon és távol. Az egyik pillanatban azt várta: mindjárt belép, s együtt vacsoráznak majd hármasban, a következőben már azt, hogy levelet kap tőle a tábori posta útján.

A keleti szobában ütött az óra.

Milyen furcsa és ijesztő s mégis mily megnyugtató az idő múlása – gondolta, miközben letette a füzetet. – Lám – mondta magában –, először itt vagyunk, ilyenek vagyunk, majd nem sokkal később már nem is emlékszünk azokra az időkre, s hogy kik voltunk akkor, míg valami jelentéktelen dolog villanásnyi időre vissza nem visz bennünket abba a korba, aztán vissza újból a jelenbe.

– Itt a napi botránykrónika! – Mint mindig, ma este is ezzel a megjegyzéssel köszöntötte Boyd a húgát, ölébe ejtve a Sentinelt.

Alma – nő voltából fakadóan – olykor örömmel fogadta ezt az elcsépelt üdvözlést, néha meg csak morgott valamit az orra alatt morcosan. Ma, ezen az estébe hajló délutánon, félig

elszenderedve az idő és unokaöccse benne kavargó, összezavart emlékétől, semmit nem szólt, csak megnedvesítette az ajkát.

– Minden rendben? – kérdezte Boyd halkan.

– Szükségem lenne egy-két dologra a boltból – válaszolta Alma veszekedésre készen, s elhallgatott, hogy fontolóra vegye, szükség van-e valamire.

– Majd én mindjárt meghozom – ajánlkozott Boyd, kihasználva húga határozatlanságát.

– Azt hiszem, étolaj kell – kezdte Alma –, meg egy kis sajt a süteményhez, feltéve, ha egyáltalán akarsz süteményt . . .

Mialatt Alma a lista összeállításával foglalatoskodott gondolatban, Boyd odalépett a nappaliból nyíló ajtóhoz, kinyitotta, és eltűnt mögötte.

Alma az ajtó mögül is jól hallotta, hogy vizel.

Ma este még ez a hang sem zavarta, holott máskor egész vacsoraidő alatt ingerült volt miatta. A vizelet csurgása ezúttal nem váltott ki belőle semmit.

Boyd úgy lépett ki a mellékhelyiségből, hogy jobbja még a slicce körül matatott.

– Írjam föl, mit kell hoznod? – Ezt Alma mindennap megkérdezte, s összekulcsolta a kezét.

– Minden itt van a fejemben – felelte Boyd, s megérintette a kalapját, amit épp az imént tett föl.

– Hozhatnál egy kis tejszínt is – egészítette ki a komissiót Alma az utolsó pillanatban.

– Akkor hát ez minden?

Alma bólintott.

Mikor Boyd végre elment, eszébe jutott, hogy nem hallotta

a vécéöblítő hangját. Egy pillanatig merőn nézte a kis ajtót, aztán lassan odament, kinyitotta, bement a helyiségbe, belenézett a csészébe, és gyorsan leöblítette.

Úgy döntött, kinn, a konyhában mos majd kezet az új verbénaszappannal.

Lassan, megfontolt mozdulatokkal mosta a kezét, akár egy sebész, hagyta, hogy a dús szappanhab ellepje még a csuklóját is, aztán leöblítette s megtörölte egy ibolyákkal kihímzett kis arctörlőben, amely még az anyjáé volt.

*

Esténként gyakran megtették, hogy eloltották az összes lámpát, s a sötétben beszélgettek. Aki ilyenkor haladt el a házuk előtt, azt hihette volna, a televíziót nézik. Pedig nem is volt készülékük. Sem Boyd, sem Alma nem érezte a legcsekélyebb vágyat sem arra, hogy olyasmit legyen kénytelen végignézni s végighallgatni, ami végül is valószínűleg igen kevéssé érdekelheti őket.

Ha leültek a sötétben, nyomban tünedezni kezdett a jelen üressége és időtlensége. Ebben a különleges, előre elkészített sötétségben elhomályosodott éveik száma, s ilyenkor ismét életük bármelyik erőteljes korszakában érezhették magukat.

S ahogy ott beszélgettek a sötétben, mindketten úgy érezték, mintha egyvégtében élnék le egész életüket, mintha teljes egyéniségüknek urai lennének. Rég meghalt barátok és rokonok bukkantak föl beszélgetéseikben, s eloszlott a jelen kérlelhetetlen, kemény sivársága. Hogy úgy mondjuk: az ember szárazföldet pillanthatott meg, lélegzetet vehetett. Az éjszakáról fölszállt az éj.

A szajkók éles, átható kiáltása jelezte: jól benne járnak

már a délelőttben. Úgy félórával azután, hogy megszólaltak, felzúgott a ketchupgyár szirénája is: jelezte, hogy dél van, és ebédidő.

Alma emlékezett rá: néha Cliff is abbahagyta ilyenkor a munkát az udvaron vagy a ház körül, hogy harapjon valamit, s valahányszor bejött a házba, s becsukta maga mögött az ajtót, a szajkók minden alkalommal élesen felrikkantottak.

– Nem ennél egy kis friss epret, Cliff? – hallotta a saját hangját Alma az évek távolából.

Visszatérve a jelenbe, megállt a konyhaasztal előtt, s lenézett a vaníliás kifli receptre; elhatározta ugyanis, hogy ezzel lepi meg Clarát és Faye-t.

Anyjának soha nem volt szüksége erre a receptkönyvre – pedig a tartalmát annak idején ő maga másolta, határozott vonalú, szabályos betűkkel, ahogyan akkoriban írtak –, mert szinte a vérében volt valamennyi recept. Csupán azért írta le őket, mint azt egyszer Almának magyarázta, mert másoknak majd szüksége lehet rájuk, ha ő már nem lesz az élők sorában.

4. A professzor

Röviddel azután, hogy Alma megvette a füzetet, amibe végül egyetlen sort se tudott írni, olyasvalaki ment el a házuk előtt, aki – ezt Alma ösztönösen érezte – talán az egész probléma kulcsát a kezében tartja, s akinek egyetlen szava, megjegyzése fölszabadíthatná benne mindazt, amit papírra szeretne vetni Cliffről. Ez a valaki Mannheim professzor volt.

Azokban az időkben, mikor Cliff még velük volt, a professzor és német származású felesége egy favázas épületben lakott, közvetlenül Almáék telke mellett, a nyugati oldalon. Miután Cliff bevonult, a professzort súlyos köszvény támadta meg, s egy időre megbénult. Ekkor eladta a házát Almának; közelebb akart költözni az egyetemhez, ahol tanított. A házat azután Alma lebontatta, hogy zavartalan legyen a kilátása, s láthassa a naplementét is.

Aznap a konyhaablaknál állt, s onnan figyelte, mint biceg el a professzor a házuk előtt. Külsejéből ítélve, nagyon megöregedett; ezt a benyomást részben az is erősíthette, hogy orvosa parancsára bottal járt. Ha az egyetemre ment, soha nem vitte magával – még mindig hiú volt a megjelenésére –, ám ha messzibbre vezetett az útja, ritkán lehetett bot nélkül látni, s bár nyilvánosan nem volt hajlandó szemüveget viselni, gyen-

ge látásának legalább annyi része volt abban, hogy szintc aggastyánként botorkált, mint a köszvénynek.

Cliff idejében még ereje teljében lévő, jóképű férfi volt; valódi korát meghazudtolta a sűrű, makacsul göndör, fekete haj s a csaknem rendellenesen átható tekintet. Tán éppen a hajának és a szemének köszönhette, hogy történelemóráinak leányhallgatói szinte bálványozták. Politikai nézeteivel a hallgatók általában nem törődtek, ha ugyan hallhattak felőlük egyáltalán – e nézeteket egy időben veszélyesnek, sőt, egyenesen hazaárulásnak tartották –, inkább megjelenésére összpontosították figyelmüket, s arra a delejes erőre, amely a lányokat megbűvölte, a fiúkat pedig majdnem irigykedő csodálatra késztette.

Alma szemében a professzor egészen más okból, méghozzá csupán egyetlenegy okból vált ki tanártársai közül: még szomszédok voltak, amikor egy alkalommal a professzor határozottan kijelentette, hogy Cliff a legkedvesebb, sőt: legtehetségesebb tanítványa. Ez a megjegyzés nagyon jólesett Almának, de azért bosszantotta is, mert valahogy úgy érezte: Cliff és a professzor között nagyobb a megértés, mint közte és Cliff, vagy Cliff és Boyd között.

Ezért figyelte ma is vegyes érzelmekkel, amint tovabiceg, s hosszú évek után először jutottak eszébe a Mannheim professzorról rebesgetett pletykák, az elmúlt egy évtized alatt csaknem teljesen feledésbe merült rágalmak, melyekről ő maga – az alábbiak tanúsága szerint – csak véletlenül szerzett tudomást, hisz a város életétől következetesen távoltartotta magát.

Cliffet Mannheim professzor első felesége, az immár rég halott Elsa is felettébb kedvelte. Veleszületett tartózkodása

s hiányos angol tudása annak idején elszigetelte őt a tanszék tanáraitól és családjaiktól csakúgy, mint a városbeliektől, s így eshetett – erről Alma szentül meg volt győződve –, hogy oktondi módon bizalmába avatta Cliffet, s részletesen elmondott neki bizonyos titkokat a házasságukról, pontosabban: arról a gyanújáról, hogy Mannheim professzor bizalmaskodik a diáklányokkal.

E megingathatatlan feltevését Alma arra alapozta, hogy egy nyári délutánon véletlenül tanúja volt egy leverő beszélgetésnek Cliff és Elsa között. Az utóbbi, füle hallatára, sírva kiáltotta: – Ígérje meg, hogy soha nem mondja el senkinek, amit a professzorról mondtam!

Cliff valóban nem mondta el soha, mit tudott meg Elsa Mannheimtől.

Később azután Alma is értesült Mannheim professzor ténykedéseiről, méghozzá éppen Mrs. Van Tasseltől. Ő mesélte, hogy egy alkalommal, késő délután kinn járt a temetőben (kulcsa volt a temetőkapuhoz), s már éppen hazafelé tartott, mikor az országútra kiérve egyszer csak észrevette, hogy a családi sírhelynél felejtette az erszényét. Kért egy zseblámpát a temetőőrtől, de nem engedte, hogy az visszakísérje: egyedül ment vissza a sírhelyhez. Képzelhető, mekkora volt a meglepetése, midőn felkattintotta a zseblámpát, és Mannheim professzort pillantotta meg, amint ott fekszik egy fiatal lánnyal a szomszédos sírhely tövében.

Mint Almának mesélte: félreérthetetlen helyzetben kapta rajta őket.

Mrs. Van Tassel egyébként biztos volt benne, hogy őt a vétkes párocska nem ismerte föl. A professzor felüvöltött, mint egy megsebzett vad, a lány meg hisztérikus zokogásban

tört ki a megzavart ölelés közben. Mivel abban a pillanatban annyira össze voltak fonódva, hogy nem tudtak azon nyomban szétválni, csak vergődtek tehetetlenül és szánalmasan a zseblámpa hirtelen felvillanó fényében. Mrs. Van Tassel felkapta az erszényét, s lassan elindult a temetőkapu irányába, de minden második lépésnél meg kellett állnia, annyira felindult volt.

Amikor a kapuhoz ért, s nagy nehezen bezárta maga mögött a súlyos vasajtót, meglátta őt a fiatal Bill Pfeiffer, aki éppen arra hajtott virágot szállító, kis teherautóján.

– Így még soha nem örültem senkinek – mondogatta később Mrs. Van Tassel, valahányszor elmesélte élményét. Amint megpillantotta Bill Pfeiffert, világossá vált előtte: képtelen lenne egyedül hazamenni. Az csak természetes, hogy a temetőőrről meg a zseblámpáról tökéletesen megfeledkezett.

Hogy milyen régen történt mindez, azt Alma éppen a professzor csoszogó járásából állapíthatta meg, aki lassan távolodott, majd végképp eltűnt a szeme elől. Azután meghalt az első Mrs. Mannheim, a professzor pedig – mint várható volt – másodszor is megnősült, s mint várható volt, egyik régebbi tanítványát vette el.

Ma már azonban minden szabad idejét otthon tölti; kaktuszokat nevel, s szemlátomást teljesen kielégíti a felesége társasága, mert az estéit is vele tölti.

Cliff távozása óta a professzor egyetlenegyszer sem járt Almáéknál, s Alma természetesen tudta, hogy többé nem is fog eljönni hozzájuk.

Volt idő, amikor Alma fennen hangoztatta, hogy az ő utcai szobájába bezzeg soha nem fogja betenni a lábát egy ilyen

züllött fráter; ez az érzés ma már azonban nem váltott ki belőle sem örömet, sem büszkeséget. A professzor erkölcsi tévelygései immár hidegen hagyták. Közben felnőtt egy új diák- és tanárnemzedék: az ő szemükben Mannheim professzor csupán egy idősebb tudós volt, aki arra vár, hogy nyugdíjba vonulhasson, Almáéban viszont az az ember, aki föl-idézi benne Cliff emlékét s akkori önmagáét, azét az Almáét, aki azokban az időkben valahogy sokkal fontosabb, sokkal cselekvőbb személyiség volt.

Véletlenül éppen ezen a reggelen jött át látogatóba Mrs. Van Tassel is – röviddel azután, hogy Mannheim professzor elhaladt a konyhaablak alatt.

Alma éppen a lizinkaágyást nézegette a hátsó kertben, mikor szomszédnője átsétált a saját kertjéből.

– Úgy látom, Mannheim professzor nincs valami jó erőben – szólalt meg Alma a virágágy fölé hajolva. Arról meg is feledkezett, hogy jó reggelt kívánjon Mrs. Van Tasselnek.

– Ki nincs jó erőben? – kérdezte amaz rekedtes, harsány hangon.

– Félek, nem sokáig lesz már közöttünk, ha nem vigyáz magára – Alma kihúzott néhány elszáradt levelet az ágyásból, aztán gyengéden megtapogatta a zsenge zöld hajtásokat. – Maga szerint nincs rossz bőrben? – kérdezte, s ezúttal föl is nézett Mrs. Van Tasselre. Az még mindig nem tudta pontosan, kiről is beszél a szomszédnője.

– Jöjjön, kerüljön beljebb, egyen egy kis süteményt. Pár órája csak, hogy kivettem a sütőből – mondta Alma fölegyenesedve.

– Vissza kellene már mennem – szabadkozott Mrs. Van Tassel határozatlanul.

– No, csak egy falatot.

A két asszony bement a konyhába: mindkettő lehajtott fővel.

Alma elővette a csokoládétortát. Annak idején ezzel nyert díjat az édesanyja a megyei vásáron.

– Ó, ez túl sok lesz, pláne ilyen korán délelőtt! – tiltakozott Mrs. Van Tassel, mikor Alma elébe tett egy szeletet. – De micsoda illata van! – mondta, s beleharapott.

Alma leült a vendége mellé, s maga is hozzálátott. Aztán újból rákezdte: – Tudja, míg az első felesége élt, a professzor sokkal többet és jobban táplálkozott. A mostani felesége nem valami nagy szakács. Gyakran étkeznek étteremben.

Mrs. Van Tassel szemlátomást belenyugodott, hogy ez lesz vendéglátójának a témája, mert azt mondta: – Az első Mrs. Mannheim tökéletes feleség lett volna bárki számára . . . Szegény Elsa! – Mrs. Van Tassel megtörölgette a száját egy papírszalvétával, s nem szólt többet.

Nyilvánvaló volt, hogy nem akar beszélni Mannheim professzorról; viszont az is nyilvánvaló volt, hogy Almának meg éppen ez a szándéka, s ez valamiféle stratégiájának egy része: így akarja megközelíteni azt a témát, melyről még ennél is szívesebben beszél.

– Tudott dolog, hogy Mannheim professzor nem vetette meg az italt – mondta Alma, jóllehet a professzor jellemének erről az oldaláról nem sok szó esett annak idején a városban. – De az első Mrs. Mannheim mellett sokat evett is, s így legalább ezt a káros szokását ellensúlyozta a felesége főztje.

– Ha csak ivott volna! – Az emlékek súlya megadásra kényszerítette Mrs. Van Tasselt.

– Ma már viszont aligha lehet szó nála másról – jegyezte

meg Alma, a sajnálkozás és elítélés furcsa keverékével a hangjában. – Úgy értem, a külsejéből ítélve nemigen lehet képes többre.

Alma letette a tányért.

– De igazán, hogyan csinálja? – kiáltott föl Mrs. Van Tassel megvidámodva, s villájával az utolsó tortadarabkára mutatott.

– Egyen még egy szeletet! – kínálta Alma minden vidámság nélkül.

– Kipukkadnék!

– Ugyan, hisz nincs fogyókúrán! – nógatta Alma.

Mrs. Van Tassel egy kislányos *nem*-mel s egy rövid kacajjal hárította el a kínálást.

Alma sietve megjegyezte: – Tudja, Cliff szerette Mannheim professzort.

– Ó! – Mrs. Van Tassel újból elkomorodott.

– A professzor annyi könyvet adott neki kölcsön! És igazán nagy hatással volt Cliffre. Cliff órákat töltött nála, tudja . . .

– Nos, ez nem rontotta meg Cliffet, ebben biztos vagyok – Mrs. Van Tassel határozatlanul forgatta a szemét –, Cliff olyan . . . jó fiú volt.

– Mi persze tudjuk, hogy Cliff nem tudott arról a dologról . . . a professzorral kapcsolatban. Ez biztos – jelentette ki Alma, majd erősen elpirult s elhallgatott.

Mrs. Van Tassel eközben mégis elfogadta a második szelet tortát, de ezt már csak ímmel-ámmal eszegette, s kissé bizonytalanul nézelődött a szobában.

– De mindez oly régen történt! – szólalt meg Alma váratlanul, és Cliff meg a professzor egyszeriben eltűntek, mint

egy regény hősei, mikor valaki türelmetlenül s határozott mozdulattal összecsapja a könyvet.

– Nekem már eszembe se jut soha – Mrs. Van Tassel letette az üres tányért. – Mintha ezer évvel ezelőtt történt volna! – Ezen a temetőbeli esetet értette.

– Van magának más gondja is, igaz? Otthon – vetette föl Alma.

Mrs. Van Tassel mozdulata azt jelezte: nem óhajt Mrs. Hawke-ról beszélni.

– Senki se kényszeríti, hogy megtűrje – folytatta Alma rábeszélő hangon.

– Nem olyan egyszerű az! – sóhajtott föl Mrs. Van Tassel, megint csak beletörődve Alma témaválasztásába.

– Szerintem egyszerűen megmondhatná neki, hogy menjen el. Feltéve, ha *akarja,* hogy elmenjen.

Alma keresztbe fonta a karját.

Szomszédnője fontolóra vette a kéretlen tanácsot.

A hirtelen beállott csendben Alma fészkelődni kezdett a székén.

– Maga mindig olyan egyszerűnek tüntet fel mindent! – szólalt meg végül Mrs. Van Tassel, ezúttal a szokásosnál nagyobb nyomatékkal. – Ezt már az édesanyja is gyakran szóvá tette.

Alma zavartan fölnevetett. – Ó, tudom, hogy én se vagyok tökéletes!

– Nem tudom, így van-e vagy se. – Mrs. Van Tassel határozott maradt, sőt kissé szigorú is, csaknem kellemetlen. Az ember nem is gondolta volna, hogy ezek itt az imént még békés barátságban eszegették a tortát.

– Ugyanis négyezer dollárral tartozom Mrs. Hawke-nak – tette hozzá Mrs. Van Tassel.

Alma elsápadt, aztán elvörösödött.

– Látom, meglepődött, talán csalódott is bennem – állapította meg Mrs. Van Tassel némi elégedettséggel.

– Inkább megbántva érzem magam – ismerte be Alma. – Miért nem fordult énhozzám?

– Ó, hát magára valahogy mindig úgy gondoltam, mint aki távol van, de különben is, a pillanatnyi helyzet kényszerített rá . . . Rendbe kellett hozatnom a házat, tudja . . . Ennek két esztendeje. Nem lehetett tovább halasztani. Ha nem csináltatom meg, tönkremegy az egész ház. És akkor jött el hozzám Mrs. Hawke.

Mrs. Van Tassel lenézett a kis rongyszőnyegre; tekintete hirtelen éppoly üres és zavart lett, mint Mannheim professzoré.

– Nos, nem azért költözött magához, hogy lelakja a kölcsönt! – Alma ezzel elvágta az események fonalát, melyek Mrs. Hawke beköltözéséhez vezettek.

– Nem, dehogy! – rázta a fejét Mrs. Van Tassel. – Rendesen fizeti a lakbért, ezt el kell ismernem. És oly sok mindent hoz nekem!

Mrs. Van Tassel végigsimított a haján, majd visszadugta az egyik barna hajtűt, amely az előbbi mozdulattól meglazult, s majdnem kiesett.

– Mit hoz magának, ha szabad kérdeznem? – érdeklődött Alma fagyos figyelemmel.

Mrs. Van Tassel fészkelődni kezdett, s tétován ismét a meglazult hajtű felé nyúlt. – Ó, hát finomságokat . . . tudja, élelmiszerfélét.

Alma hümmögött egyet, cseppet sem titkolva rosszallását.

– Tudja, amióta Mr. Van Tassel meghalt, nekem szörnyen nehéz a sorom. – Az idősebb asszony megadó, lemondó mozdulatot tett.

– Én szívesen kölcsönöztem volna magának a pénzt – mondta Alma határozottan, de azért ügyelve, nehogy szemrehányó éle legyen a hangjának. Nem akarta újból végighallgatni Mr. Van Tassel húszegynéhány esztendővel ezelőtt bekövetkezett halálát.

– Köszönöm, Alma – válaszolta Mrs. Van Tassel élénken. – Mindig nagyra értékeltem a maga barátságát – többre, mint gondolná. De ez a dolog Mrs. Hawke-kal . . . nem is tudom, talán a sors akarta így.

– Mert tartozik neki, még nem kell átengednie a házát. – Alma fagyosan, ellentmondást nem tűrő hangon beszélt most.

– Ezt én is tudom, Alma. De úgy érzem, én valamivel jobban megértem őt, mint . . . egyesek. Ő is elvesztette a férjét, s most nincs senkije, érti . . . Sok mindenben közös a sorsunk. Az ő ötlete volt, hogy próbáljam meg rávenni magát, adja el azt a parcellát a maguk háza és a Bakeréké mögött. Arra gondolt, csinálunk egy kisebb üvegházat, és az majd lefoglal mindkettőnket.

Alma elengedte a füle mellett az üvegházról szóló megjegyzést. – Nem inkább intézetben volna a helye Mrs. Hawkenak? Amennyi pénze meg egyebe van, igazán megtehetné, hogy elmegy valahová, ahol szakszerű, gondos ápolást kap, s kigyógyítják.

– Ő úgy gondolja, le bír szokni akkor is, ha nem vonul intézetbe. És valóban igyekszik is.

– Ó, kedvesem! Még hogy igyekszik! Azzal a bottal meg minden!

– Mondom, igyekszik leszokni róla. – Mrs. Van Tassel kitartott állítása mellett. – És én segíteni akarok neki.

– Attól félek, magát is elrontotta már – vágott vissza Alma. Hangjában most igazi düh bujkált.

Mrs. Van Tassel hangja ezzel szemben nyugodt maradt s vigasztaló, akárcsak régen, mikor még Alma édesanyjának volt a barátnője: – Nem, Alma! Énmiattam ne aggódjék!

– De igenis aggódom, és aggódni fogok ezentúl is. Az a nő nem való a maga házába!

– De én tartozom neki . . .

– Semmivel se tartozik – vágott a szavába Alma.

Miután kiadta a haragját, barátságosabb lett, ám viselkedése elárulta, hogy valamit forgat még a fejében.

– Az öreg Mannheim professzorról sokkal megbocsátóbban beszélt az imént. Pedig isten a tudója, ő aztán igazán egy utolsó fráter volt. – Mrs. Van Tassel hangján meghökkenés és sértődöttség érződött.

– Persze hogy ostoba volt. – Alma nem akart tovább beszélni erről.

– Ostoba? – Mrs. Van Tassel úgy tett, mint aki nem jól hallotta.

– Azok a diáklányok, akiket elhívott, semmivel se voltak különbek nála. – Ezt Alma abban a szent pillanatban ötlötte ki.

– No de Alma! Ilyesmit még gondolnia se szabad! – intette Mrs. Van Tassel a szomszédnőjét fájdalmas arckifejezéssel.

– Mrs. Hawke nemcsak saját magát akarja tönkretenni – Alma nem tágított az eredeti témától.

– Alma, Alma! – Mrs. Van Tassel félig fölemelkedett üléből.

– Küldje el! – kérlelte Alma, és a vállára tette a kezét. – Odaadom magának a négyezret, ha akarja, még ma. De ne maradjon együtt ezzel az asszonnyal meg a botjával. Rossz hírt hoz a környékre is.

– De kedvesem! – kapkodott Mrs. Van Tassel levegő után.

– Fontolja meg, amit mondok! – Alma fölállt, s Mrs. Van Tassel is fölegyenesedett, meglehetősen bizonytalanul.

– Órá is gondolnom kell. – Az idősebbik asszony megint csak ezt a gondolatot próbálta megértetni Almával.

– Önmagára kell gondolnia mindenekelőtt. Mindig a jók buknak el legelőször – figyelmeztette Alma.

– Erre nem tudok mit mondani.

– Nem is kell. Menjen haza, és gondolkozzék azon, amit mondok. De ha továbbra is vele marad, nem lesz biztonságban.

*

Néhány nap múlva Alma megkérdezte Boydot: – Mit tudsz Mannheim professzorról?

Épp a Sentinelt olvasták; ki-ki elmerülten böngészte a maga rovatát, sőt, Alma egy-egy cikket is kivágott a gyűjteménye részére.

– Mi? – Boyd ezúttal nem azért kérdezte ezt, mert nem hallotta jól húga szavait, hanem mert nem akart hinni a fülének.

– Azt kérdeztem, mit tudsz Mannheim professzorról? Nem értem, miért kell ezen ennyire meglepődnöd . . .

– Szavamra, még csak nem is jut eszembe soha! – felelte Boyd, s közben szorosabbra kötötte egyik cipőfűzőjét.

– Tudnod kellett felőle annak idején, évekkel ezelőtt! – vágott vissza Alma kitekintve az ablakon, valamerre Mrs. Van Tassel háza felé.

– Én nem élek annyira a múltban, mint te, Alma – Boyd most emeltebb hangon beszélt, a nagyothallókénál is hangosabban.

– Bizonyára azért, mert olyan izgalmasnak találod a hétköznapjaidat.

A férfi úgy tett, mintha nem hallaná, aztán egy idő múlva megjegyezte: – Mannheim professzor egy tipikus vén holland.

– Tán németet akartál mondani? – javította ki a fivérét Alma.

– Nem. Úgy értettem, ahogy mondtam.

– Tudsz te arról, hogy ő és Cliff sokat voltak együtt? – kérdezte Alma hangosan, érthetően.

Hosszú, néma csend következett; Boyd állkapocsizmai hevesen dolgoztak. Alma fürkésző pillantást vetett rá, aztán elfordította a fejét. Tudta: Boyd nagyon dühös, amiért ezt kérdezte.

– Nem hiszem, hogy Cliff és ő egyáltalán összejöttek – robbant ki végül Boyd.

– Akkor meg miért dühít annyira, hogy megkérdeztem? – Alma nem hátrált meg.

– Régi városi pletykákat akarsz fölmelegíteni? – förmedt rá Boyd.

– Nem. Nem hinném. – Alma határozottsága némiképp

tompította Boyd haragját. Nyugodtabban is válaszolt: – Egy férfi magánélete a saját dolga.

– Gondolom, szerinted még a gyilkosság is magánügy.

– Nem.

– Akkor te hajlandó volnál kiállítani egy üres váltót Mannheim professzor feddhetetlenségéről is.

– Erről senkinek se állítanék ki üres váltót, még neked se.

Alma krákogott egyet, aztán fölállt, odament a virágaihoz, a nappali egyik sarkába, s végighúzta kezét a friss muskátlihajtásokon.

– Csak azt akartam tudni – kezdte újra a szégyenlősség és arrogancia furcsa vegyülékével –, vajon Mannheim professzor valóban sokszor találkozott-e Cliff-fel, eleget voltak-e együtt, hogy ismerje, hogy elmondhasson róla egyet s mást . . .

Azon kapta magát, hogy a kezét tördeli: ekkor nehézkesen leeresztette, mint a műkedvelő színész, ha rászól a rendező.

– Az isten szerelmére! – kiáltott föl most Boyd kissé elágyulva, s félrefordította a fejét zavarában – miért nem tudsz már megfeledkezni egy kicsit Cliffről? *Hagyd békében nyugodni!*

Az utolsó szavaknál megvonaglott az arca, de Alma csak állt szenvtelenül, kifejezéstelen tekintettel, mint amikor ő is különösen rosszul hallott.

Aztán, hogy még jobban kidomborítsa: nem hallotta Boyd legutolsó megjegyzését, különlegesen erős, fivére süketségéhez alkalmazkodó hangon azt mondta:

– Mannheim professzorról igen súlyos rágalmak terjedtek el a városban is, meg az egyetemen is néhány évvel ezelőtt.

Boyd többször egymás után csettintett a nyelvével megvetése és a gúny jeléül, s végül azt felelte:

– Ez vagy te! Ezt tudjátok ti, asszonyok! Folyton csak fölkavarni a múltat, nem hagyni nyugtot semminek, felkavarni mindazt, amit már régen el kellett volna felejteni.

– Úgy látszik, akármit tett is, te védelmedbe veszed! – mondta Alma megbántva.

– Veszi a csuda! Túl keveset tudok róla ahhoz, hogy a védelmembe vehessem. Azt viszont tudom, hogy jelenleg tisztességesen viselkedik, amennyire én látom.

– Én csak arra lettem volna kíváncsi, mielőtt kijöttél a sodrodból – folytatta Alma –, vajon a professzor sokszor volt együtt Cliff-fel . . .

– Én pedig azt mondom, hagyd békében nyugodni Cliffet – vágott Boyd csaknem kegyetlenül a húga szavába. – Ő megtette a kötelességét a hazájáért.

Boyd lecsapta a Sentinelt a földre, de amikor észrevette húga arcán a megsemmisülés kifejezését, lassan összeszedte az újságlapokat, s csendesen az ölébe tette.

– Bocsáss meg, Alma. – Húga azonban úgy tett, mint aki nem is hallja; elkezdett föl-alá járkálni a szobában, amit akkor is gyakran megtett, ha egyedül volt, aztán megszólalt:

– Azt terveztem, hiszen tudod, hogy írok egy kis valamit Cliffről. Csak természetes, hogy felötlött bennem: a professzor ismerte őt, még diákként . . .

– Miért nem beszélsz hát a professzorral? Vagy nem erre akartál kilyukadni? – A hirtelen nyájasság mögül még visszalopózott valami az iménti bosszúságból.

– Egyszerűen nem tudom elképzelni, hogy a professzor igazán ismerhette vagy megérthette a mi Cliffünket! – Alma úgy tárta fivére elé ezt a megállapítást, mintha csupán ez lenne az egyetlen problémája.

– Más lapra tartozik az, amit Mannheim professzor a magánéletében elkövetett, ha ugyan elkövetett valamit, és megint más lapra, hogy milyen volt a katedrán. Abban például biztos vagyok, hogy Cliffre jó hatással kellett lennie. – Boyd ezt csak azért találta ki, hogy vigasztalja a húgát. Nyomban hozzá is tette halkan: – Ha ugyan hatással lehetett bárkire is.

Alma várt.

– És ha valóban meg akarod írni az emlékkönyvedet . . . – Ennél a szónál Boyd elhallgatott.

– Igen . . . – Alma most megint a megszokott, parancsoló hangnemben beszélt.

– Akkor nincs ok, amiért ne mehetnél el bárkihez, s ne beszélhetnél azzal, akivel akarsz.

5. A megközelítés kérdése

E tépelődések közepette – hogy meglátogassa-e Mannheim professzort, s miként írja meg az emlékkönyvet Cliffről –, váratlanul Faye Laird toppant be Almához ebéd utáni látogatásra. Nagy csokor kora nyári virágot hozott – talán, hogy megünnepelje a tanév befejeződését.

Alma néhány japán vázát szedett elő – valamikor az ajándékboltban árulta őket, de nem keltek el –, vízbe tette a virágokat, s közben feltette a szokásos kérdéseket a tanév befejezéséről.

Aztán a maga nyers módján, minden átmenet nélkül megkérdezte: – Hogy van Anyád? Milyen most az elmeállapota? – Látva Faye csodálkozó, elszomorodott arckifejezését, hozzátette: – Úgy értem, van valami jele a javulásnak?

Faye nem válaszolt rögtön. Almának kétszer is föl kellett pillantania, miközben a virágokat rendezgette. – Én Anyával kapcsolatban soha nem adom föl a reményt – felelte végül Faye, s kurtán felnevetett. Ezt a hangot nevezte egyszer Boyd „tipikus, dallamtalan kékharisnya-nevetésnek". Faye metsző éllel folytatta: – Két nappal ezelőtt Clara Himbaugh átjött, hogy imádkozzék érte.

Alma még mindig a virágokat rendezgette; e szavak hallatán azonban sietve begyömöszölte a kicsüngő szárakat a vá-

zába, s elfoglalta szokott helyét anyja hintaszékében, Faye mellett. Habozás nélkül a lényegre tért:

– Nem hinném, hogy ez az ő dolga lenne.

Faye néhány pillanatig gondolkozott: – Clara azt mondja, biztos benne, hogy isten meggyógyítja Anyát. – Volt a hangjában valami különös árnyalat, ami nyomban feltűnt Almának. Faye ritkán beszélt így.

– De hiszen neked megvan a saját hited, gyermekem! – felelte végül, bár hirtelen nem jutott eszébe, metodista-e Faye, vagy baptista, aminthogy azt sem tudta volna megmondani hamarjában, kik a lelkipásztorai ennek a két felekezetnek Rainbow-ban.

– Szörnyen nehéz volt Anyával az utóbbi időben, éppen amikor a tanév a végéhez közeledett! Aztán egy szép nap, mikor már úgy éreztem, egy percig sem bírom tovább, egyszer csak megjelent Clara – magyarázta Faye. – Ezért engedtem, hogy bemenjen Anyához, és imádkozzék érte.

– Nem hiszem, hogy Alter tiszteletes nagyon örülne, hogy megengedsz ilyesmit. – Almának ebben a pillanatban jutott eszébe, hogy Faye metodista.

– Egy az Isten – felelte amaz valamivel határozottabban, de azért a hangjában továbbra is a mentegetőző színezet volt az erősebb.

– Remélem, nem te leszel az, aki végül is áttér.

Faye a nyári virágokra bámult, amelyeket hozott: a japán vázákban merevnek, élettelennek hatottak.

– Eddig ez volt a legrosszabb évem, Alma. Még egy kis idő, és Anya csaknem teljesen magatehetetlen lesz.

– Mégse hívattál hozzá egy specialistát – vágott vissza Alma érdesen, majdnem dühösen.

– De hiszen Haynes doktor megmondta, hogy orvos itt már nem segíthet. Talán ezért is nem hívattam specialistát.

Faye megigazította ujján a gyűrűt, amely Alma szerint szinte meghökkentően hasonlított egy jegygyűrűhöz.

– Ne változtass hitet, az égre kérlek! Jusson eszedbe, mi történt Clara Himbaugh-val is, amikor kihúzatta a fogait, és megtiltotta Dr. Koontznak, hogy akár csak egy aszpirint is adjon neki! És ne felejtsd el . . .

– A puszta tény, hogy Clara imádkozott Anyáért, végtelenül sokat segített rajtam. Ezt Alter tiszteletes soha nem tette meg értünk.

– Ez az ő hibája, nem az egyházé.

– Nem tehetek mást – válaszolta Faye szelíden, de határozottan, s újból a gyűrűt kezdte forgatni. – Én megengedtem, hogy Clara ezentúl is átjöjjön.

– Értem. – Alma felvette a varrókosarát, és matatni kezdett benne. – Meg akartam mutatni neked azt az érdekes fonalat, ami nemrég érkezett a boltba Japánból – magyarázta hanyagul. – De úgy látszik, nem lelem.

– Csak nem Cliff küldte? – kérdezte a másik sajátosan ártatlanul.

Alma előbb elsápadt, majd elvörösödött.

– Nem. Egy régi kollégámtól kaptam a minap – felelte végül a szokottnál is szárazabban.

– Ugye, mostanában nem jársz templomba? Már úgy értem, a saját templomodba? – Faye úgy vetette oda a kérdést, mint akit valójában nem is érdekel.

– A fontos napokon mindig elmegyek. Mindig.

– Csak mert ez nagyon sokat segíthetett volna, mikor nemrégiben úgy megviselt az a dolog Cliff-fel – folytatta Faye,

s a hangja remegéséből Alma nyomban tudta, milyen megerőltetésébe került, hogy ezt kimondja. Jelenlétében ugyanis általában senki se szeretett Cliffről beszélni; legfeljebb akkor említették, ha erre Alma engedélyt adott, s a beszélgetés témáját előzetesen jóváhagyta.

– Az imádság még őt is hazahozhatná – kockáztatta meg Faye a maradék bátorságával.

– Faye! – Alma igyekezett uralkodni magán. Egy kicsit meghintáztatta a széket, aztán arrébb tette a varrókosarat. – Az nem árthat – kanyarodott vissza az előbbi témához –, ha hívsz egy specialistát Cincinnatiból vagy akár New Yorkból. Tüzetesen megvizsgálhatná Anyádat.

– Mindezt már sokszor megbeszéltem más orvosokkal, Alma. Az ég szerelmére, hiszen specialista is volt már nála évekkel ezelőtt. Csak te nem emlékszel.

– Egy specialista nem elég – intette Alma, de hangjából nem sok meggyőződés csendült ki.

– Ugye te még nem hallottad Clara Himbaugh-t imádkozni? – kérdezte Faye, csaknem kényszerítően.

– De igen. Sajnos hallottam. És ha már imádkoznia kell, legalább csináltatna magának egy tisztességes fogsort!

– De Alma! Ez a megjegyzés nem méltó hozzád!

– Akinek úgy csattog a fogsora, mint az övé, az ne lépjen nyilvánosság elé. Ha valaki sánta, ne akarjon balettozni. Nem mindenki tud imádkozni, legalábbis nyilvánosan.

– Úgy látom, veszekszünk – állapította meg Faye halkan.

– Egyébként azt akartam kérdezni – Alma újból meghintáztatta a széket, s mintha nem is az imént szólalkoztak volna össze Clarán meg a Science-en, szándékos élénkséggel

beszélt –, sokszor találkozol-e Mannheim professzorral az egyetemen?

Barátai jól ismerték ezt a szokását – a hirtelen témaváltoztatást, sőt a következetlenségét is –, de az, hogy most váratlanul Mannheim professzorra terelte a szót, Faye szemében csaknem baljóslatúnak tetszett.

Ám Alma nem is várta meg a választ a kérdésre, amit nyilvánvalóan ő maga is szónokinak tekintett.

– Tudod, Faye, elkezdtem írni egy életrajzot . . . amolyan vázlatos életrajzot Cliffről, addig is, míg hazajön. Pillanatnyi ötlet volt csupán – tette hozzá magyarázatképpen, de ahogy kimondta, rögtön el is pirult, s abbahagyta a hintázást.

Látva Faye különös arckifejezését, szigorúan kérdezte: – Tudtál erről?

Faye tagadóan rázta a fejét.

– Pedig úgy néztél, mint aki már hallott róla. – Almának ekkor jutott eszébe, hogy az egész emlékkönyv-ötlet valójában Clara Himbaugh-tól származott. Ez zavarba hozta.

– Azt hiszem, csak csodálkoztam, hogy a professzor felől érdeklődsz – felelte Faye kissé meglepődve Alma zavarán, de mivel fáradt volt, már fel is állt beszéd közben.

Ez egy kicsit bántotta Almát; nem is válaszolt rögtön. Kis idő múlva aztán lassan felemelkedett ő is.

– Nyilván arra gondolsz, milyen rossz híre volt valamikor, ugye?

Faye értetlenül nézett rá.

– Csak azt ne mondd, hogy már elfelejtetted, miféle volt!

Alma hiába igyekezett kedélyeskedni, szavai ádázul és fenyegetően hangzottak. – Mindössze arra gondoltam, vajon Mannheim professzor nem segíthetne-e, hogy néhány adattal

kiegészítsem a Cliff egyetemi pályafutásáról szóló részt – tette hozzá végül, Faye tartós hallgatása közepette.

– Szerintem biztosan tudna segíteni – válaszolta Faye, s amennyire lehetett, igyekezett közömbösséget csempészni a hangjába.

– Úgy veszem észre, nem helyesled, hogy beszéljek vele, igaz? – kérdezte Alma hidegen.

– Dehogyisnem! Csak már elfelejtettem azt a régi históriát – mondta Faye elmerengve, s hátrasimított egy hajtincset a homlokából. – Hiába! Múlik az idő! Ezt tudomásul kell venni. – Felnevetett.

– Nos, erkölcsi értelemben soha nem hatott Cliffre, ebben biztos vagyok – vetette oda Alma bizonytalanul, látva, hogy barátnője türelmetlen, s legszívesebben már indulna is. Könyörgésre fogta hát a dolgot: – Ülj le még egy kicsit, Faye, kérlek. Csinálok egy forró kakaót. Neked is jól fog esni.

– Igazán szívesen innék egy csészével – felelte Faye hirtelen feltörő melegséggel és megértéssel –, de haza kell mennem. Anya bizonyára szörnyen nyugtalan már. Hisz megérted, nem tud sokáig meglenni nélkülem.

– Persze hogy megértem. De azért gyere csak be egy pillanatra, ide, a könyvtárszobába – a nyugati szoba felé intett –, mutatok valamit.

Faye megállt a könyvtárszoba küszöbén, Alma pedig odasietett az íróasztalhoz, s a füzettel tért vissza.

– Látod, ebbe jegyzek föl mindent, ami csak eszembe jut róla. – Barátnője felé nyújtotta a füzetet, ám ahogy kinyitotta az üres lapokat, keze megállt a levegőben. Faye szemében súlyos könnycseppek ültek; épp abban a pillanatban

gördültek alá arcán eltitkolhatatlanul, mikor Alma a kezébe adta a füzetet.

Alma elfordult: az ő szeme száraz maradt.

– Azt hiszem, Mannheim professzor rengeteg ötlettel szolgálhatna neked – hallotta most Faye vidám hangját; a szoba csendjében akár Clara Himbaugh-énak is vélhette volna.

– Eltökélt szándékom, hogy meglátogatom, mihelyt tudom – mondta, s közelebb lépett, hogy elvegye a füzetet Faye-től.

Az ajtónál futólag megcsókolták egymást.

– Üdvözlöm Anyádat – szólt utána Alma, csaknem a felismerhetetlenségig megváltozott hangon.

*

Aznap este vacsora után, mialatt Boyd a National Geographic egyik régi számát lapozgatta, Alma megjegyezte:

– Attól tartok, hamarosan érdekes kis hittérítésnek lehetünk tanúi a közvetlen szomszédságban.

– Ki térít át kicsodát? – kérdezte Boyd váratlan ingerültséggel, és térdére ejtette a képes újságot.

– Clara Himbaugh akarja megnyerni Faye Lairdet a Christian Science-nek! – kiabált vissza Alma.

Boyd füttyentett egyet.

– Úgy bizony! – Fivére szemmel látható érdeklődése fellelkesítette Almát. – Clara az elmúlt hetekben rendszeresen átjárt hozzájuk azzal az ürüggyel, hogy az öreg Laird mamáért imádkozik, s ha engem kérdel, én amondó vagyok, hogy Faye már meg is érett rá, hogy áttérjen Clara hitére. Úgy érzi, elszállt a fiatalsága, és arra sincs már esélye, hogy férj-

hez menjen, így hát most belekapaszkodik az utolsó szalmaszálba.

– Én viszont azt hiszem, Faye-nek több esze van, semhogy a Christian Science-re adja magát. Nem azért járt az egyetemre egész életében. – Boyd a fejét rázta.

– Ugyan! Művelt emberek is éppúgy nevetségessé tehetik magukat, mint mások. Ez ellen őket se védi semmi. Mint ahogy mondtam is Faye-nek: neki megvan a maga hite, miért nem fordul ahhoz tanácstalanságában?

– Teringettét! Az lett volna ám a kemény dió Clara Himbaugh számára, ha Laird mamát akarta volna megtéríteni, mikor még épeszű volt az öreglány. Ha Faye-ben csak feleannyi a keménység, mint az anyjában, nem fogja engedni, hogy Clara elérje a célját.

– Ez az éppen, ez hiányzik Faye-ből: a kurázsi. Ma, mikor itt volt, sírt!

– Mi az ördögért?

– Nem tudom pontosan – Alma kerülte az egyenes választ. – Gondolom, az anyja, meg minden . . . És hogy nem mehetett férjhez . . .

– Hát az biztos, hogy az öreg Laird mama alaposan tönkretette az életét. Faye igazán szerelmes volt Bob Phillipsbe annak idején.

– Úgy vettem észre, Faye-nek az a véleménye, beszélnem kellene Mannheim professzorral az emlékkönyv dolgában. – Alma ezúttal óvatosan változtatott témát, nem olyan nyomatékosan, mint máskor.

– Minek a dolgában? – Boyd értetlenül nézett rá.

– Természetesen az életrajz dolgában, amit Cliffről írok.

Boyd lepillantott a National Geographic borítólapjára.

– Hisz emlékszel, mit mondtam neked az emlékkönyvről – frissítette föl fivére emlékezetét Alma.

– Persze hogy emlékszem – vágta rá türelmetlenül amaz. – Meg is mondtam már akkor, hogy beszélj a professzorral, ha akarsz.

– Mégis úgy vettem észre, nem helyesled a dolgot.

– Helyesli az ördög! Azért mondtam, hogy tégy, amit akarsz, mert hisz úgyis mindig a saját fejed után jársz. De ha már újra megkérdezted, megmondhatom: szerintem illőbb lenne, ha egy harmadik személyt kérnél meg, hogy menjen el a professzorhoz.

– Egy harmadik személyt? – csodálkozott Alma.

– Igen. Először is azt hiszem, Mannheim professzor még mindig haragszik, amiért olyan keveset fizettél a házáért.

– Szamárság! Erről most hallok először. – Alma gúnyosan felnevetett, de azért elvörösödött.

– Nos, ő mégis úgy gondolja, becsaptad – Boyd határozottan beszélt.

– De hiszen többször is megkérdeztem, méltányosnak tartja-e az ajánlatomat. Minden alkalommal azt sziszegte azzal a képtelen németes kiejtésével, hogy y-e-e-ssz!

– Én csak azt tudom, hogy jó néhányszor panaszkodott az egyetemen is, meg a városban is, hogy rászedted.

Alma hintáztatni kezdte a széket. – Jókor panaszkodik, ennyi év múltán! De mindemellett nem egészen értem, hogy gondolod ezt a dolgot egy harmadik személlyel – kérdezte panaszos hangon.

– Errefelé csak egy ember van, aki valóban elmehet Mannheim professzorhoz, és valamiféle értesülést szerezhet tőle.

Almának kissé szétnyílt az ajka.

– Nem jössz rá, kire gondolok? – kérdezte Boyd kötekedő hangon.

– Nem – felelte a húga. Ingerültségéhez csak a kíváncsisága volt fogható e pillanatban.

– Természetesen Mrs. Barringtonra! – jelentette ki a fivére diadalmas hangon.

Alma hallgatása arról tanúskodott, hogy ezzel – ha nem is szívesen – egyetért. – De ő Washingtonban van! – jutott aztán eszébe.

– Mrs. Barrington tegnap este visszaérkezett Rainbow-ba – közölte Boyd. – Tudod, hogy nem bírja elviselni a nyarat a fővárosban.

– Nahát! Az öreg császárnő! Mi a csuda!

Kétségtelen: igazán fontos ügyekben végül is Mrs. Barringtonnal kellett beszélni Rainbow-ban. S ha az utóbbi időben Boyd és Alma nem is emlegették őt oly gyakran, beszélgetéseikben, ez csak azért volt, mert túlságosan is érezték a jelenlétét.

Alma kitekintett a déli ablakon: a jóformán ősparknak is beillő, mindenféle-fajta fával, bokorral, virággal, indával és sövénnyel sűrűn benőtt, hatalmas terület közepén jól lehetett látni Mrs. Barrington Viktória korabeli kastélyát, amely jó néhány emelettel magasodott nemcsak Alma, hanem Rainbow valamennyi háza fölé. Ennek ellenére Mrs. Barrington telke, itt a Peninsula Drive-on nem tartozott igazán a városhoz: éppen kiterjedése és pompázatos volta miatt inkább a határát, a szélét jelezte. Mrs. B.-vel kapcsolatban – mert gyakran nevezték így – éppen az volt az érdekes, hogy nem az ottlétét tartották számon, hanem azt, hogy

mikor megy s mikor érkezik. Ő volt Rainbow hazajáró szelleme.

– Hát persze, Mrs. Barrington valamikor az egyetem felügyelőbizottságának az elnöke volt. – Alma gondosan mérlegelte fivére tanácsát.

– Volt az minden. – Ebben a megjegyzésben benne volt Boyd elutasító véleménye Mrs. Barringtonról. – Elvégre legalább száz esztendős már!

– Hát hogy nyolcvanöt elmúlt, az biztos – jelentette ki Alma.

– Van már kilencven is. Majdnem egykorú volt Anyuskánkkal.

– Azt hiszem, az lett volna a legjobb, ha magam keresem föl Mannheim professzort, mindjárt az elején, s nem kotyogok róla senkinek.

– Ezt még mindig megteheted, ha akarod, az ég áldjon meg! Én csak arra gondoltam . . .

– Tudom, arra gondoltál, hogy nevetségessé teszem magam.

– Mannheim professzor bizonyára mindent elmondana Mrs. Barringtonnak, amit csak tud Cliffről. Lehet, hogy még Cliff régi dolgozatai és fogalmazványai is megvannak nála. Azt mondják, mindent megőriz a diákjaitól.

Boyd fészkelődni kezdett; Alma fagyos hallgatása idegessé tette. Végül mégis Alma szólalt meg:

– Úgy gondolom, ha Mrs. Barrington kér meg valakit, kivált egy professzort, hogy mondjon el mindent, akkor az királyi parancs, és a professzornak beszélnie kell, akár tud valamit, akár nem. Ha viszont én kérném meg a professzort . . .

– Én csupán a tapintat miatt vetettem föl – védekezett Boyd. – Mannheim professzor nem nagyon szível bennünket.

– Úgy érted, engem.

– Jó, rendben van: téged.

– Mert becsaptam.

– Hát, ami azt illeti, azt hiszem: igen – válaszolta Boyd csendes határozottsággal.

Erre csupán a hintaszék felgyorsuló mozgása volt a felelet. Alma gondolatai már a Mrs. Barringtonnál teendő látogatáson jártak.

6. Valakiről beszélni kell...

Amióta elmaradtak Cliff levelei, Alma egyre nehezebben tudta fölidézni magában az események pontos rendjét. Úgy tűnt fel előtte: a dolgok összefolynak, egyszerre történik minden. Nem volt itt már szabályos sorrend: Korea, a hidrogénbomba, a világűr meghódítása – az ő számára mindez nem jelentett egyebet, mint hogy félbeszakadnak vagy késedelmet szenvednek a megszokott, összefüggő napi események, melyekre már nem is lehet egykönnyen emlékezni.

Akik leginkább érdekelték volna – Willard Baker, Mrs. Barrington, Mannheim professzor, Minnie Clyde Hawke –, csak nagy ritkán vagy egyáltalán nem látogatták meg; azok viszont, akik betértek hozzá, éppen ezekről az emberekről beszéltek a legtöbbet. Boyddal többnyire Cliffről beszélgettek; ha nem, Alma rendszerint más távollévőket (vagy éppen halottakat) hozott szóba.

– Valakiről kell beszélni – mondta egyik nap Faye Lairdnek, hirtelen feltörő, vidám öngúnnyal.

Bizony nem tagadhatta: sok minden történik körülötte. Az élet nem állt meg. Még Rainbow-ban sem, ahogy mondani szokta. S a régi skandalumok visszhangja sem ült el még teljesen.

Amiképpen Mrs. Van Tassel nem szívesen beszélt Almá-

nak Minnie Clyde Hawke-ről és Mannheim professzorról, s ahogyan Faye nem beszélt szívesen Clara Himbaugh-nak anyjánál tett látogatásairól, úgy kerülgették az emberek Cliff említését is, ha Almával beszéltek.

Élete közelgő alkonyán lassan, fokozatosan, ám egyre tudatosabban és tisztábban felismerte, hogy azok mind jóval többet tudnak Cliffről, s általában mindenről, az életről, mint amennyit ő valaha is megtudhat. Cliff leveleit már csak ő várta; ő, aki jobban szerette Cliffet, mint bárki más, s akinek Cliff nemcsak most jelentett mindent, hanem mindig is. Mindenki más úgy tartotta számon Cliffet, mint aki végleg eltűnt. S mégis, mindazok, akik már nem várták vissza, többet tudtak róla, mint amennyit ő valaha is megtudhat. Alma úgy érezte, még Boyd is többet tud nála Cliffről, bár minden bizonnyal tagadná, akárcsak a többiek.

Ekkor új félelem kerítette hatalmába. Cliff alakja annyira a messzi múltba tűnt már, hogy Mannheim professzor talán nem is emlékszik már pontosan, ki is volt Cliff. Természetesen tudni fogja, kiről van szó – végtére is Cliff a szomszédja volt, s nem egyszerűen csak valamelyik diák a sok közül –, de vajon emlékszik-e majd a szükséges dolgokra: azokra, amiket Alma annyira szeretett volna tudni? Persze, Alma éppoly nehezen tudta volna megmondani, mit ért szükséges dolgokon, mint amilyen nehezére esett megtölteni a jegyzetfüzet üres lapjait Cliff életének epizódjaival. Meg aztán Mannheim professzor mégiscsak férfiember, éppúgy, mint Boyd, s ezért soha nem mondhat el neki – helyesebben Mrs. Barringtonnak – olyan dolgokat, melyeket – úgy érezte – feltétlenül tudnia kell, ha meg akarja írni az emlékkönyvet.

Cliff életútja – ha volt neki egyáltalán – valószínűleg ép-

pen olyan tényezőkből tevődik össze, melyeket férfiember nem mondhat el egy nőnek. S ha feltételezzük is, hogy a professzor ismeri e tényezőket, nem biztos, hogy tudja, vagy felismeri, melyek közülük a fontosak, melyeknek van csakugyan szerepük Cliff életében, s ezért talán beéri majd azzal, hogy anekdotákat mesél róla, melyek bárkivel megeshettek.

Alma éppen ezen töprengett, mikor Boyd belépett az utcai szobába. Egy csomagot szorongatott, benne egy kancsónyi házi készítésű gyümölcsfagylalt. Emma Hotchkisstől kapta, Rainbow tehetős polgárainak „udvari szállítójától", aki fiatal korában Boydra vetette ki a hálóját. Alma, ha kellemetlenül is, mindig elismerte – míg Emma négy házasságát sohasem helyeselte –, hogy valóban csodálatos süteményeket és fagylaltokat készít.

– Hogy van a kedves Emma? – kérdezte túláradó kedvességgel, miközben elvette Boydtól a csomagot.

– Mi ez a hirtelen jóindulat Emma iránt? – Boydnak akarata ellenére kissé metsző volt a hangja.

Húga is ingerült lett egy kicsit, de legyűrte ezt az érzést, mert tudta: újból beszélnie kell Boyddal – méghozzá hosszasan – Mrs. Barringtonnál teendő látogatásáról és Mrs. Barringtonnak Mannheim professzornál tervezett látogatásáról, s így nem volna helyes, ha most összeveszésnének Emma Hotchkissen.

– Mindig is csodálattal adóztam Emma szakácsnői képességeinek, és sohase irigyeltem tőle, hogy jó híre van a városban! – kiáltotta Alma a konyhából, miközben kitálalta az őszibarackfagylaltot. Lopva megnyalta az ujját, s ismét elámult rajta, milyen kitűnő a fagylalt. E percben nem sok választotta el attól, hogy valóságos dicshimnuszba fogjon!

– Remek, egyszerűen remek! – mondta szintelenül, s Boyd elé tett egy adagot. Az fölfigyelt rá, hogy húga a legszebb porcelánt vette elő, és nem papírszalvétát adott, hanem damaszt asztalkendőt, s a kanál is ezüst volt.

– Örülök, hogy valami elnyeri a tetszésedet – morogta.

– Elég nagy adagot adtam? – kérdezte Alma ezúttal némi éllel a hangjában, mivelhogy nem akart túl kedves vagy mézes-mázos lenni, s ezzel felkelteni fivére gyanakvását, mielőtt rátér igazi mondanivalójára.

Boyd kissé gyászosan megrázta a fejét, sejtve, hogy húga valami kellemetlen dologgal szándékszik előhozakodni.

Ám Alma semmi jelét nem adta, hogy aznap kellemetlen akar lenni. – Az öreglány nem vesztette el érzékét a dolloghoz – mondta, s hozzálátott a maga adagjához.

Boyd némán bólintott: figyelmét a fagylalt élvezetének szentelte, kutató pillantással a húgára nézett, s azon az oktató hangon, melyen az ügyfeleivel szokott beszélni, így felelt:

– Az igazi szakácsnő persze az anyja volt. Valahányszor meglátogattam őket annak idején, mindig megkínáltak valamivel. Kóstoltad volna csak az ő piskótatekercsét!

– Emlékszem rá – mondta Alma, de olyan halkan, hogy Boyd, süketsége folytán, nem hallhatta.

– Kalácsai egyik díjat a másik után nyerték a legkülönbözőbb kiállításokon, szerte az országban. Chicagóban még országos díjat is nyert egyszer.

Alma már nem figyelt oda. Gondolatban azt a mondókát ismételgette, melyet félig-meddig már megformált magában Mrs. Barrington számára. Most azt szerette volna, ha Boyd meghallgatja, amint hangosan végiggondolja, mit mond

majd az öreg császárnőnek. Még ha fivére nem hallana is meg mindent, őbelé magába az a puszta tény, hogy fennhangon elmondhatná a mondókáját, bátorságot csöpögtetne, hogy oda merjen állni Mrs. B. elé.

Amikor látta, hogy Boyd megette a fagylaltot, odament, hogy elvegye a tányért, de mivel észrevett egy foltot a tiszta ingén, előbb sietve letörölte a zsebkendőjével, s csak azután szabadította meg a tányérjától.

– Miért ez a kitüntető figyelem? – szólt utána Boyd, mert Alma közben már elindult a konyha irányába.

Húga elmosolyodott, de nem válaszolt rögtön.

Boyd csakhamar újból beletemetkezett a Sentinelbe.

A nappaliba visszatérve, Alma leült néhány percre a hintaszékbe, s azon tűnődött, hogyan készíthetné elő Boydot a Mrs. Barringtonnak szánt próbaszónoklat meghallgatására. Azzal tisztában volt: Emma fagylaltjának a magasztalásával nem hathat Boydra, sőt azzal sem, ha magát Emmát dicséri burkoltan. Arra, amit ő akar mondani, nem készíthetné elő Boydot még az sem, ha egy álló esztendőn, sőt esztendőkön át megszakítás nélkül nyájas és kedves lenne hozzá.

– Mit gondolsz, Mrs. Barrington csakugyan megteszi, hogy beszél a professzorral a kedvemért? – Akármilyen tisztán, élesen csengett is a hangja, maga is hallotta, hogy azért kissé remeg.

– Miért ne tenné meg? – Boyd egy pillanatra leengedte az újságot. – Szívesen megteszi. Legalábbis nekem ez a véleményem. – Meg se várva Alma válaszát, ismét gyorsan maga elé kapta az újságot.

– Talán ha te szóba hoznád, hogy Cliff életéről írok . . . – javasolta Alma, amilyen halkan s szerényen csak tudta.

Boyd azonban így is meghallotta, s elszántan kipillantott a Sentinel mögül: – Még hogy én kérjem meg?

– Láttam, gyakran megállsz beszélgetni Mrs. Barringtonnal, amikor elmész a háza előtt.

– Igazán? Ez újság számomra – felelte Boyd legnyugodtabb, legszigorúbb modorában.

– Hát persze! Miért nem mondod mindjárt, hogy nem is ismered! Mintha nem is a te ötleted lett volna a harmadik személy!

Boyd rövid gondolkodás után válaszolt:

– Az első perctől kezdve láttam: eltökélt szándékod, hogy megírod ezt az életrajzot vagy emlékkönyvet Cliffről – nevezd, aminek akarod. És ehhez kétségkívül éppen Mrs. Barrington adhat egy-két tanácsot azon kívül, hogy valamit kiszed az öreg Mannheimből. Elvégre fiatal korában – bár ez átkozottul régen volt – maga is írogatott novellákat a lapoknak.

– Amit én írok, az nem novella! – fortyant föl Alma, majd bűnbánóan hozzátette: – De azt csakugyan elfelejtettem, hogy írónő volt. Örülök, hogy eszembe juttattad.

– És amellett egyetemet is végzett. – Ezt a döfést Boyd nem tudta kihagyni. – Te sokkal jobban szót értenél vele, mint én. Beszélj vele, az ég szerelmére, beszélj vele. És van még valami, ami Mrs. B. mellett szól: ő nem ijed meg senkitől és semmitől. Ha kérnéd, talán még tüzes vassal is kivallatná Mannheimet.

– Remélem, igazad van – mondta Alma tűnődve, s látszott, hogy a gondolat nem talál nála elutasításra.

– De azért túl sokat ne várj! – állt fel Boyd beszéd közben.

– Hát ezzel meg mit akarsz mondani? – Alma elnéző leereszkedéssel beszélt, de hangjából riadalom csendült.

– Csak azt, amit mondtam. Ne gondold, hogy akár egy kilencvenéves öregasszony, akár egy nyugdíjhoz közeledő professzor annyit fog elmondani neked egy tizennyolc-tizenkilenc éves fiatalemberről, hogy azzal megtölthetsz egy egész könyvet.

– Ha akarnám, már most megtölthetném a könyvemet, van anyagom elég – vágott vissza Alma, s ő is felállt. – De én... én a valóságos tényeket szeretném megtudni róla. Amit mások tudnak felőle, amilyennek mások látták. Az egyetemi pályafutásáról meg effélékről. Amit alapvetően tudni kell Cliffről, azt mindketten tudjuk – tette hozzá kérlelően.

Boyd tagadó arckifejezése azonban megállította. Alig hallhatóan csak annyit mondott még: Cliffet csak mi ismerjük.

– Most pedig bocsáss meg – szólt Boyd, s kiment a szobából.

A Mrs. Barringtonnak szánt mondóka főpróbájáról Alma közben meg is feledkezett.

*

Aznap éjjel Alma álmatlanul feküdt az ágyban. Olykor azért el-elbóbiskolt, s álmodott, mint általában a rossz alvók. Hallotta, amint a szokott időben Boyd felkel (hajnali háromra kivétel nélkül mindig kiszáradt a torka), leveszi a poharat, kiöblíti, megtölti vízzel s hosszan, gurgulázva iszik. Azután W. C.-öblítés hallatszott. Alma ismét az álmatlanság prédája lett.

*

Álom és ébrenlét határán képzeletben hosszú beszélgetést folytatott Mrs. Barringtonnal; ennek során meglehetősen heves vita támadt közöttük, s bár a körülményekből kifolyólag Mrs. Barrington maradt alul, Alma még így, saját ágya magányában is elvörösödött a haragtól.

Mrs. Barrington híre nem csupán kastélyán és vagyonán alapult Rainbow-ban, hanem egy csapáson is: fiatal korában ugyanis szörnyű baleset érte (olyan szörnyű, hogy pontos körülményeit nem is emlegette soha senki); ennek következtében elvesztette a bal lábát, s azóta műlábbal járt. A baleset – mint mondják – gyökeresen megváltoztatta Mrs. Barringtont: az elkényeztetett fiatal menyecskéből erélyes, határozott asszony lett, tekintély a közösségben.

Volt azonban még valami a vagyonon és a műlábon kívül, ami minden nyáron még gyarapította hírét: a trombitavirág, mely két acre-nyi kertjének északi végében nyílt. Ez minden évben általános beszédtéma volt, mikor kivirágzott. Távoli megyékből, az állam túlsó sarkából is jöttek a látogatók, hogy megcsodálják. Indái jó fél utcányi területet kúsztak be. Virágzásakor Mrs. Barringtont gyakran lehetett látni a kertben, amint serényen biceg egy kis csapat diák kíséretében, s szokása szerint utasításokat osztogat a kertben dolgozó munkásoknak, vagy éppen odabólint némelyik elragadtatottabb „turistának".

Persze hogy a trombitavirág gyönyörű volt; ezt elsőként éppen Alma hangoztatta. De Mrs. Barrington túl nagy hűhót csapott belőle. Mint Alma nemegyszer mondta Boydnak meg Faye Lairdnek: folyton csak az ő kertje, az ő trombitavirága, az ő hosszú ideje tartó irányító szerepe a városban meg a megyében, sőt az egész államban. Másnak a kertjére

vagy virágaira Mrs. Barrington rá se nézett. Ó, nem, ahhoz túlságosan el volt foglalva a sajátjaival.

Noha Mr. Barrington – milyen valószínűtlen, hogy létezett egyáltalán – ekkor már több mint negyedszáz éve halott volt, akadtak, kik még emlékeztek azokra az időkre – így Alma is –, és tanúsították: oly jelentéktelen szerepet játszott az asszony életében, s oly ritkán jelent meg vele nyilvánosan (még otthon is külön étkeztek), hogy halála tulajdonképpen csak megerősítette a közvéleményt abbeli gyanújában: valójában soha nem is létezett.

Mondani se kell, Mr. B. távozása nem idézett elő semmiféle változást az öreg császárnő életmódjában. A költséges, majdhogynem hivalkodó temetés után, amely olyan rövid volt, amennyire a helyi illemszabályok megengedték, Mrs. B. már másnap ugyanúgy járt-kelt mint azelőtt: dirigálta a kertészt, hogy emitt egy bokrot ültessen át, amott meg ássa föl a régi sziklakertet – az utóbbi nyilván már nem felelt meg Mrs. B. ízlésének –, a többi munkással meg friss gyeptéglát hozatott a nyugati oldalon elterülő pázsitmezőre egy kedvelt üvegházból, mintegy húsz mérföldnyi távolságból.

Ám akármilyen elfoglalt volt is Mrs. Barrington, Almához azért be-benézett. Nyilvánvalóan úgy érezte, ha szomszédnője nem is éppen egyenrangú vele – ki is lehetett volna az? –, mégiscsak „valaki", s bizonyos vonatkozásban kétségtelenül versenytársa, még ha csak elemi iskolai tanítónő is. Más szóval: Almát nem lehetett figyelmen kívül hagyni.

Többi szomszédjáról viszont jóformán tudomást se vett. Faye Lairdnél az zavarta, hogy nő létére az egyetemen tanít, Mrs. Lairdet pedig – mondani sem kell – már nem is számította az élők közé. Ami meg Clara Himbaugh-t illeti, Mrs. B.

általában úgy viselkedett, mint aki nem is tudja, hogy kicsoda az. Mannheim professzort viszont soha nem is kellett társadalmilag elismernie, jóllehet valamikor ő, Mrs. Barrington, volt az egyetemi felügyelőbizottság elnöke. Mrs. Van Tassellel csak akkor beszélt, ha ez elkerülhetetlen volt, Minnie Clyde Hawke-ot pedig nem ismerte nyilvánosan azóta, amióta az kiköltözött a saját házából, és Mrs. V. T. lakója lett.

Ami viszont meglepő volt: gyakran látták beszélni – ha futólag is – Willard Bakerrel. Ő azt mondta, azért, mert Willard megnevetteti. De hát tudjuk: a Baker-család az előkelőségekhez számított.

A képzelt beszélgetés során Alma látta, mint hull le Mrs. B.-ről a jólneveltség és udvariasság álarca. Kereken kimondta azt, amit Alma mindig is gyanított róla: nevezetesen, hogy az ő „dolgaihoz", az ő kürtvirágához, az ő kastélyához, az ő birtokához fogható nemhogy az államban nincs, de kétségkívül másutt se!

– Nem hiszem, hogy ennél szebb növényt bárhol is találhatna – hallotta Alma Mrs. Barrington rekedtes, kontraaltját –, legalábbis elérhető távolságban. Nincsen ehhez fogható, drágám, se növésben, se buja pompában, se nagyságban, se szépségben! – Mrs. B. fölágaskodott, hogy megérintse az egyik legmagasabb szárú virágot.

– Mrs. Barrington, maga drága lélek – hallotta most a saját hangját Alma –, ugye, jó néhány éve vagyunk szomszédok . . .

– Ötvenegynéhány. – Mrs. Barrington válasza valahonnan a virágszárak mögül érkezett.

Alma elmosolyodott, nemcsak az álombeli beszélgetésben, hanem a valóságban is, a takaró alatt.

– ... mégis, ez alatt az ötvenegynéhány év alatt egyetlenegyszer se hallottam magát úgy elkezdeni vagy befejezni egy beszélgetést, hogy annak ne az lett volna az egyetlen témája, milyen kiválóak a maga dolgai.

Alma szándékosan beszélt ilyen általánosságban, s Mrs. Barrington rögtön bele is kapaszkodott ebbe:

– Az én dolgaim, Alma?

– Igen, a maga javai, a maga földje meg a többi. Mondjuk úgy, a maga itteni birodalma – Alma érezte, hogy hogy jön fokozatosan indulatba.

– Lehet, drágám, hogy maga csak erre emlékszik a beszélgetéseinkből, ahogy maga mondta, az én dolgaimra – felelte Mrs. Barrington nem is olyan élesen, mint várható lett volna, de Almát még így is meglepte, milyen hamar vissza tud vágni az öreglány, milyen nyugodt, kitartó és legyőzhetetlen.

– Talán így van – ismerte be Alma –, de nem, nem hiszem, hogy egészen ez volna a dolog lélektani alapja. Én azért emlékszem csak a maga dolgaira, mert maga mindig csak azokról beszél. Más témája nincs is.

– De tegyük fel, hogy így van, Alma kedves, tegyük fel, hogy nekem csakugyan nincs más témám. Hát olyan nagy bűn ez egy magamfajta öregasszonynál?

– Én inkább azt mondanám, hiba. Súlyos hiba. Függetlenül a kortól.

– Értem. – Mrs. Barrington elgondolkodott Alma kijelentésén. – Összevesztünk hát – mondta hatásos szünet után,

és elengedte a virágszárat, amit Alma kitörése alatt markolt meg.

Ekkor teljesen váratlanul új fordulatot vett a képzeletbeli társalgás – mint ahogy ez a valóságban is megtörténhetett volna –, túlszárnyalva még annak az elképzelését is, aki az egészet álmodta.

– Gondolom, Cliffet nem sorolja, hogy a maga szavaival éljek, a saját dolgai közé. – Mrs. Barrington fagyos tekintettel pillantott ki az indák mögül.

– Hogy merészeli Cliffet említeni ebben az összefüggésben! – Alma most halkabban beszélt, mint ahogy Boyddal szokott, de Mrs. B. jól hallotta.

– Rendben van, drágám. A vitát maga kezdte, most hadd folytassam én. Cliff magának éppúgy a tulajdon egyik formája, mint nekem a kertem vagy az udvarom, a házam vagy a trombitavirágom, de míg én megengedhetem magamnak, hogy sok saját dolgomról beszéljek, addig maga, attól tartok, csupán erre az egy tárgyra korlátozza magát. Most pedig, drágám, ezernyi dolgom van még. Jó napot! – S ezzel váratlanul ott is hagyta Almát, befordult a rövid mellékösvényre, mely a buján terjeszkedő indáktól a birtok végében álló, takaros kis fészerhez vezetett.

– Mrs. Barrington! – kiáltott utána Alma.

Mrs. Barrington megállt a kerti úton.

– Azt hiszem, bocsánatot kell kérnem – Alma odament a szomszédnőjéhez. – Túl régen vagyunk barátok, semhogy így beszéljünk egymással. Túl régen.

– Attól tartok, maga nagyon is hozzászokott már ahhoz Boyd mellett, hogy ami a szívén, az a száján. Elfelejti, hogy mások számára talán szokatlan ez a szókimondás. – Mrs.

Barrington hidegen, ám nem teljesen barátságtalanul mosolygott Almára. – Más az őszinteség otthon, s megint más az otthontól távol.

– Teljesen egyetértek – hallotta Alma a saját, gyenge bocsánatkérését.

– Sajnálom, kedvesem, de azt hiszem, ezúttal az egyetértés nem elég. Nagyon kegyetlen dolgokat vágott a fejemhez. Maga sokszor megbántja az embereket, s most is ezt teszi.

– Nem lett volna szabad Cliffet belekevernie! – Alma megint csak ide kanyarodott vissza.

E kijelentésre Mrs. Barrington megállt, s úgy igazította szoknyája hosszú redőit, hogy elfedjék a műlábat. A hűs reggeli levegőben kissé csattogott a foga, ahogy megszólalt:

– Maga akart beszélni róla, Alma, s csak beszéljen is nyugodtan. Természetesen én nem tudom, hogy él-e vagy meghalt, viszont nem tartozom azok közé sem – még ha maga odasorol is, tudom –, akik csak azért kötik magukat valamihez, mert előre elképzelték.

– Ezt én sohasem mondtam! – tiltakozott Alma figyelmeztetően.

– Nem is kellett, hogy mondja – Mrs. Barrington határozott maradt. – Elárulta a tekintete. Az mindennél többet mondott.

– Cliffet mégse vehetem egy kalap alá egy trombitavirággal!

– Nem is kell – felelte Mrs. Barrington. – De sokan inkább furcsállják azt, hogy maga állandóan egy eltűnt unokaöccsével foglalkozik, mint azt, hogy én folyton a kertemmel vagyok elfoglalva. Kettőnk közül – két különc öregasszony

közül – magát tartják a különösebbnek. Én legalább látom is, amit teszek.

– Nos, maga aztán igazán nem hallgat el semmit, Mrs. B. – Alma csaknem suttogva beszélt.

– Nem tudom, hogyan hallgathattam volna el bármit is, mikor maga jóformán kikényszerítette belőlem. – Mrs. Barrington felnevetett. – Mindazonáltal úgy gondolom, inkább maradjunk barátok. Nem látom be, miért kellene veszekednünk.

Alma nem válaszolt.

– Ne értsen félre, én nem tartom magát bogarasnak, s nem hiszem, hogy volna bármiféle bizonyosság arra, hogy Cliff meghalt. Mindig is az volt az érzésem, hogy él.

– Köszönöm – mondta Alma.

Mrs. Barrington hallgatása még jobban aláhúzta a gúnyt Alma „köszönöm"-jében. Cliffről ezután már nem beszéltek.

– Jöjjön, igyék velem egy csésze valamit – Mrs. Barrington a ház felé tessékelte Almát, s ő nem tehetett egyebet: követte. S itt a képzeletbeli beszélgetésnek vége szakadt.

7. Nézők és hallgatók

Két nappal ezután történt, hogy Alma, aki még mindig csak gyűjtögette a bátorságot Mrs. Barringtonnál teendő igazi látogatásához, egyszer csak ismerős hangokat hallott az öreg császárnő kertjéből, és sietve kitekintett a könyvtárszoba déli ablakán.

Legnagyobb meglepetésére és bosszúságára Boydot pillantotta meg, amint kalapját a kezében tartva, a Mrs. Barrington felé vezető kerti úton ment; az meg ott állt, s kitárta előtte a házba vezető ajtót. Alma úgy látta, fivére kissé félénken lép be, de hogy szívesen, afelől nem volt kétsége. Csak azt nem tudta, vajon Boyd valamilyen határozott szándékkal ment-e oda, vagy Mrs. B. invitálta, ahogy az már máskor is előfordult.

– Mindent el fog rontani! – hallotta a saját hangját a könyvtárszoba csendjében, s ahogy megfordult, pillantása ráesett a jegyzetfüzetre. Dühös zavarában durván fölkapta, aztán haragosan, ám egyszersmind szerető gyengédséggel újból letette. Ez nyomban Lindsay tiszteletest juttatta az eszébe: ahogy kissé félelmetes mozdulattal összecsapja a bibliát nagy ünnepeken az Első Presbyterianus Egyház templomában.

A könyvtárszobából átment a nappaliba; súlyos léptekkel járt fel-alá a szobában.

Ekkor egy ötlete támadt: áthívja ebédre Faye Lairdet. Valakivel beszélnie kell, valakinek el kell mondania, ha burkoltan is, hogy Boyd éppen odaát van Mrs. Barringtonnál; beszélnie kell Mrs. B.-ről s Mannheim professzorról meg erről az egész problémáról, az emlékkönyv-írásról.

Hívására Faye erőtlen hangja válaszolt a telefonba.

– Ne mondd, hogy most nem jöhetsz, az égre kérlek! – Alma elébe vágott a visszautasításnak. – Muszáj beszélnem valakivel.

– Ami azt illeti – Faye most olyan szertartásosan beszélt, mint ahogy a tanteremben szokott –, átjöhetnék éppen, mert Clara Himbaugh itt van Anya mellett.

– Akkor hát gyere, kérlek – felelte Alma ellentmondást nem tűrő hangon, s máris letette a kagylót.

Mikor Faye a hátsó ajtón át belépett a konyhába, Alma megcsókolta, s így szólt: – Már azt hittem, sose érsz ide!

Faye kifulladtan roskadt le a kényelmes kerti székbe, amit Alma külön az ő kedvéért hozott be a nyári lakból.

– Idd meg ezt, addig is, míg kifújod magad – Alma egy pohár gyümölcslevet nyújtott oda.

– Köszönöm, de gyümölcslevet nem kérek. Ma már annyi narancslevet ittam, hogy a gyomrom is savanyú lett.

– Akkor hát egy kávét – Alma elvette a gyümölcslevespoharat.

Faye rábólintott.

– Nos, Clarával Anyád mindenesetre biztonságban van – kezdte Alma, s meggyújtotta a gázt a kávéskanna alatt.

– A cirkuszt nézik a tévében – mondta Faye.

– Akkor jó – hagyta rá Alma, és kitöltötte a forró kávét egy kék csészébe, majd odanyújtotta Faye-nek. – Én viszont közben alapos pácba kerültem. – Most már ő is leült a maga csészéjével, majd erőteljesen kavargatni kezdte az alján, noha nem tett bele se cukrot, se tejszínt.

Megkönnyebbülve, legalább attól, hogy Alma Clara Himbaugh-ról meg az anyjáról más témára tért át, Faye felderült egy kissé, s a szokottnál nagyobb figyelemmel hallgatta a szomszédnőjét.

– Mint tudod, megakadtam az emlékkönyv írásában – kezdte Alma száraz, tényközlő hangon, mintha a tanári értekezését olvasná föl a főiskolán –, aztán elhatároztam, mondtam is neked, hogy beszélek Mannheim professzorral. Már éppen készültem, hogy elmegyek hozzá, és akkor Boyd a sarkára állt.

A csésze csörrenve hullott a tányérra; Faye valószínűleg azért ejtette rá, mert hihetetlennek tartotta, hogy Boyd Mason képes a sarkára állni.

– Boyd tudniillik úgy gondolja: ha valaki, hát akkor Mrs. Barrington az, akinek beszélnie kellene Mannheim professzorral, hogy értesüléseket szerezzünk Cliffről, kiváltképpen az egyetemi pályafutásáról.

Faye arca kifejezéstelen maradt, csak a szája biggyedt le ok nélkül.

– Látom, nem osztod Boyd véleményét – jegyezte meg Alma, de hangjában nem érződött se megkönnyebbülés, se öröm.

– Valahogy nem értem ezt az egész dolgot – felelte Faye, s rágyújtott egy Camelre.

– Miféle „dologról" beszélsz? – Alma nem tudta megállni, hogy rosszalló pillantást ne vessen a cigarettára.

– Hát erről az emlékkönyvről – Faye egy dohányszálat vett le a nyelvéről.

– Mi van ezen érthetetlen, az istenért? – kérdezte Alma leereszkedő ridegséggel.

– Ó, a célját tökéletesen értem – válaszolta a másik barátságosan. – Csak a témaválasztás . . . vagyis hát, hogy tulajdonképpen mit akarsz megírni?

Alma elvörösödve felállt, levette a kávéskannát a gázról, s újból kitöltött két csészével, noha Faye jóformán hozzá se nyúlt még a magáéhoz.

– Természetesen nem könnyű a dolgom. Kivált most, hogy már az öreg császárnő is benne van.

– Honnan tudod?

– Boyd éppen most van odaát nála, és biztosan kifecsegi. Mindig elmond neki mindent. Úgy pletykálnak, mint két vénasszony. Természetes, hogy Mrs. Barrington el fog menni Mannheim professzorhoz.

– De hisz ellenségek! – Ezt Faye Mrs. B.-re és a professzorra értette.

– Ugyan, mióta? – kérdezte Alma gúnyosan.

– Kezdettől fogva. Tudod jól, hogy a professzor szűrét kis híján Mrs. Barrington tétette ki, mikor még a felügyelőbizottság elnöke volt. Emlékezhetsz, a professzor mindenféle cikkeket írt Marxról, s amikor vádat emeltek ellene erkölcsromboló tevékenység miatt – amit senki se tudott bizonyítani –, Mrs. B. volt az, aki úgy vélte, el kell távolítani.

– Ó, drágám, ennek már ezer éve!

– Lehet, hogy mi ennyinek érezzük – szellemeskedett

Faye –, de kétlem, hogy Mannheim professzor már elfelejtette, és időnként nincsenek álmatlan éjszakái, ha Mrs. B. meg ez az egész ügy eszébe jut.

– Boyd szerint ugyanis – Alma itt elhallgatott, mint aki még egyszer mérlegelni akarja, ér-e valamit egyáltalán az, amit a fivére mond –, szerinte én semmiképp se mehetnék a professzorhoz, mert neheztel rám. Te meg most azt mondod, hogy Mrs. B.-re ha lehet, még jobban haragszik.

– Azt hiszem, Mannheim professzor egyikünk iránt se viseltetik túlzottan baráti érzelmekkel – jegyezte meg Faye, ismét valamivel melegebben. – És én nem is hibáztatom ezért.

– Ó, Faye! Hogy érted ezt?

– Úgy, hogy Rainbow-ban senki sem bánt vele úgy, ahogy megérdemelné, ahogy azt egy tudós megérdemli. Az egyetem meg éppenséggel nem. Annyi tisztesség se volt bennük, hogy előléptessék, pedig az eredményei alapján igazán rászolgált volna.

– Én a legjobb tudomásom szerint soha nem vétettem ellene, de Boyd a minap azt mondta, szerinte nem kárpótoltam kellőképpen a telekért meg a házért.

– Mindnyájan lenéztük őt – mondta Faye.

Alma kortyolt egyet a kávéjából, majd rövid szünet után azt mondta: – Nos, mint mindig, most is elhibáztam a dolgot.

– Ne tégy magadnak szemrehányást. – Faye közben letette a kávéscsészét, és most mohón szívta a cigarettáját. – Értelmetlenség lenne, ha mindig bűnösnek éreznénk magunkat azért, amit magunkból csináltunk.

Alma méltatlankodva pillantott föl. – Én nem érzem magam bűnösnek.

– Természetesen. S ha Boyd elmondta Mrs. Barringtonnak az óhajodat, tudniillik hogy ő beszéljen Mannheim professzorral, hát beszéljen vele. Amúgy is megtenné. Te pedig aligha mondhatnád neki ezek után, hogy meggondoltad magad, nemde? Azt hinné, azért mondod, mert nem akarsz neki kényelmetlenséget okozni, vagy ami még rosszabb, bárdolatlanságnak tekintené. Nem, Mrs. B. menjen csak el a professzorhoz.

– És akkor mi lesz, Faye?

– Ó, hát a professzornak bizonyára nem lesz kellemes. Annál kellemesebb lesz Mrs. B. számára.

– Én viszont semmivel se leszek okosabb, gondolom.

– Dehogyisnem, jóval okosabb leszel. Elvégre Mannheim professzor felettébb kedvelte Cliffet.

Alma egy pillanatig fontolgatta, mit tudhat Faye, azután így szólt: – Természetes, hisz szomszédok voltunk.

– Igen, természetesen. És én nem hiszem, hogy a professzor neheztelne rád a kárpótlás miatt. Meg aztán te a nagynénje vagy Cliffnek. Előbb-utóbb magad is elmehetsz majd hozzá, ha mindennek már vége.

– Minek?

– Ó, hát Mrs. B. látogatásának meg mindannak, ami még jöhet utána.

– Idd a kávédat, drágám, amíg meleg.

Faye fölemelte a csészét, rábámult, aztán ivott egy kortyot.

– Nem is tudom, miért hagytam magam meggyőzni Boydtól, hogy Mrs. B. az a személy, aki arra való, hogy elmenjen helyettem a professzorhoz. Most már látom, szamárságot csináltam.

– Ne okold magad. – Faye szavaiból most valami különös, szelíd derű csendült ki, merőben más, mint eddig. – Lesz, ahogy lesz.

Alma kutatóan vizsgálta barátnője arcán a merev, feszült kifejezést.

– Faye! Az isten szerelmére! Csak nem térsz át? – tört ki belőle visszafojthatatlanul.

Faye elfordult. Keze oly hevesen remegett, hogy kis híján elejtette a csészét meg a tányért: Alma az utolsó pillanatban nyúlt érte.

– Szegény gyermekem! – Alma megsimogatta Faye haját, s magához vonta a fejét.

– Más megoldás azt hiszem nincs, Alma. – Könnyekbe fúló hangja tompán hangzott barátnője melléről.

– Jól van, édesem, jól van – mondta Alma suttogóra fogott hangon –, most minden rendbe fog jönni, minden. Lásd, én nem teszek neked szemrehányást semmiért. Ha netán mégis ez volt a látszat, kérlek, bocsáss meg. Kimerült vagy, pihenésre van szükséged.

Faye-nek ez a váratlan lelki összeomlása még barátnője küszöbön álló áttérésénél is jobban megrémítette Almát, s ezért hazakísérte. Kart karba öltve együtt léptek be a házba.

A szalonban Faye megállt, s egy kézmozdulattal halk beszédre intve Almát, fülelni kezdett.

A szomszédos könyvtárszobában teljes hangerővel bömbölt a televízió. A fülsiketítő zaj időnként elült: ilyenkor – oázisként – halotti csönd támadt.

– Úgy látszik, Anya egyedül van – suttogta Faye. Alma nem szólt semmit.

– Gyere csak velem – mondta Faye. Beléptek a könyvtár-

szobába. Mrs. Laird csakugyan egyedül volt. Fejét hálósapka fedte; olyasféle, mint amilyet nemzedékekkel azelőtt viseltek a nők Rainbow-ban. Mrs. Laird nemrégiben újból megkedvelte s hordta is. A képernyőn éppen a „Világ Népei"-ről (Háziasszonyok Szimpozionja sorozat) tartott előadást egy nő, orrán hatalmas szemüveggel. Mrs. Laird álmosan pillantott fel bóbiskolásából.

– Ki az ott velcd? – kérdezte, s nem is igyekezett elfojtani az ásítást. Hangja fátyolos volt, és éppoly színtelen, akár az előadóé a képernyőn.

– De Anyám! Hisz Almát csak megismered! – pirongatta Faye az öregasszonyt. – Harminc éve a szomszédunk – tette hozzá, s odament a televízióhoz, hogy lehalkítsa.

– Méghogy ez Alma! Miért nem mondod mindjárt, hogy egy marslakó! – zsémbeskedett Mrs. Laird. – Miért hazudozol nekem folyton, holott úgyis tudod, kezdettől fogva átlátok a hazugságaidon. A lányom soha nem mond igazat – fordult most Almához. – Velejéig álnok. Ha évekkel ezelőtt nem tartom szemmel éjjel-nappal, már bűnös szégyent hozott volna mindnyájunkra. Nem tud uralkodni az ösztönein.

– Clara Himbaugh már elment, Anyám?

– Remélem. – Mrs. Laird tovább zsémbeskedett. – Úgyis csak azért jár ide, hogy potyázzon. Fölette az összes bonbont meg süteményt, amit a Keleti Csillag lányai csináltak nekem. Ő csipegette el azokat a csudálatos finomságokat is, amiket a Polgárháború Emléknapjára kaptam, azt ott, ni – Mrs. Laird az asztalon fekvő tarka díszdobozra mutatott –, és miután elette előlem az utolsó falatot is, bemegy az öltöző-szobámba, amit külön nekem csináltattak, merthogy olyan

beteg vagyok, és szanaszéjjel hagy mindent, a padlóra dobálja gyönyörű, kézzel hímzett törülközőimet, és még ahhoz is nyomorultul lusta, hogy lehúzza a vécét. Persze, nem is lehet mást várni tőle, nem közülünk való, így sok mindent el kell nézni neki. Az anyja tudniillik soha nem volt férjnél.

– Ó, Anya! – tiltakozott Faye gépiesen kuncogva.

– De ez itt akkor se Alma Mason. Éppoly kevéssé, mint ahogy nem Ida néném. Nem értem, mi az ördögnek hazudozol nekem állandóan, Faye, mikor tudod, hogy engem úgyse szedhetsz rá.

Mrs. Laird megigazította az olvasó szemüvegét, s nagy buzgalommal kezdte figyelni a képernyőt.

– Ki az a szörnyűséges nőszemély, aki most beszél? – Mrs. Laird még feszültebben meredt a képernyőre. – Akinek ilyen ronda képe van, azt nem volna szabad a közönség elé engedni. Megfigyeltétek már, hogy minél rútabb valaki, annál jobban felvág, annál jobban fontoskodik? Ez a nő itt nigger is lehetne, olyan a szája meg a haja.

Faye kikapcsolta a készüléket.

– Elfelejted, hogy én nagyon jól ismertem Alma Masont, és az anyját is – folytatta Mrs. Laird. – Az anyja nagyszerű asszony volt, Alma viszont soha semmi helyeset nem volt képes csinálni, s ezért mindenkin csak zsarnokoskodott, mindenkit kioktatott, hogyan kell a dolgokat helyesen csinálni. Ez volt az egyetlen teljesítménye. Reggeltől estig csak parancsolgatott. Remélem, meg van elégedve, hogy így elpackázta az életét, és nemcsak a sajátját, a fivéréét is. Aztán volt valami unokaöccse is, egy fiatal fiú, aki ott lakott náluk, de ha éppen tudni akarjátok, szerintem még jó, hogy elment, és megölette magát a háborúban . . .

– De drága Anyám! – Faye sziszegve szűrte a szavakat. – Úgy beszélsz, mintha Alma nem is volna itt a szobában.

Alma úgy érezte, Mrs. Laird megjegyzései és hangneme feljogosította volna Faye-t, hogy kevésbé higgadtan és nyugodtan válaszoljon, de aztán rájött: Faye minden bizonnyal hozzáedződött már az efféle rohamokhoz, melyek időnként elővették az öregasszonyt.

– Hogyan lehetne Alma Mason a szobában, mikor tudott dolog, hogy börtönben van? – Mrs. Laird nevetve ingatta a fejét.

Lánya zavart arckifejezése láttán fölényes, türelmetlenül oktató hangon hozzátette: – Alma tulajdonképpen az asszonya volt a fivérének. Azt hiszem, elég öreg vagy már, hogy tudhass az efféle dolgokról. Ezért kellett végül lakat alá tenni. De gondolom, te már elfelejtetted. Nagyon régen történt.

– Az ég szerelmére, menjünk vissza a szalonba! – kiáltott fel Faye, és karon ragadta Almát. – Fogadj szót, Anyuska, és menj vissza szépen a tévéhez – szólt oda az anyjának, s megvárta, míg az újból bekapcsolja a készüléket.

Alma azonban még egyszer visszapillantott Mrs. Lairdre; arcán határozatlanság tükröződött. Faye kérlelni kezdte:

– Gyere, gyere! Egy szavát se kell komolyan venni. Állandóan rögeszméi vannak, és olyasmiről beszél, ami nem is történhetett meg soha.

De Alma korántsem nyerte vissza oly könnyen a nyugalmát, mint Faye, habár az utóbbiról nem is lehet biztosan állítani, hogy elvesztette.

– Gondolj csak Anya elmeállapotára – motyogta Faye –, és képzeld el, hogy szégyellné magát, ha tudná, miket be-

szél. És ha azt hiszed, csak rólad mond ilyeneket. Úristen! Hallanod kellene, mikkel vádol engem. Babylon szajhái hozzám képest faragott szentek!

– Ilyen rossz állapotban még nem láttam – préselte ki magából Alma. – De én tulajdonképpen érted aggódom – tette hozzá, és kezébe fogta Faye kezét.

A képernyő felől e pillanatban lövések zaja hallatszott, aztán nyerítés, harsány férfihangok, végül egy golyólyuggatta ablaküveg hullott csörömpölve a határváros sarába.

– Öljétek meg azt a sok semmirekellő gazembert! – Mrs. Laird rikoltása még a készülékét is túlharsogta. – Lőjétek agyon valamennyit, különben később még megbánjátok!

Faye kiszabadította remegő kezét Alma szorításából, s rágyújtott egy Camelre.

– A világ csak nyerne vele, nekem elhihetitek, ha még többet megölnek ezek közül a semmirekellő gazemberek közül, akik ma a világot kormányozzák. Mondjátok meg, lányok, hogy ezt én mondtam! Én sose ijedtem meg a harctól. – Mrs. Laird egyre jobban kiabált; a fegyverropogás kivételével minden más zajt elnyomott a hangja. – Túl sok gazember szaladgál ma körülöttünk, és ezeket el kell intézni! Ez az igazság! Az ember nem is gondolná, milyen sok helyre befurakodtak a gazemberek: az iskoláinkba, a templomainkba, a páholyainkba – mindenütt ott vannak a nyomorultak, s csak egy módja lehet kifüstölni őket: agyon kell lőni mind!

A készüléket újabb fegyverropogás rázta meg: a szövetségi kormánycsapatok vonultak be a határvárosba, hogy megmentsék mindazokat, kiknek életét a banditák veszélyeztették.

– Lőjétek agyon mind! – Mrs. Laird hangja most már a puskaropogást is túlharsogta.

Aztán halkulni kezdett a csatazaj, s akkor meghallották az öregasszony halk, síró hangját:

– Gyere ide, Faye, nézd! Most húzzák föl az amerikai lobogót. A csillagos lobogót. Nem dobog hevesebben a szíved, Faye, ha a zászlónkat látod? Gyere ide, kedves, tisztelegj velem a zászlónak, bújj elő a csatornából, verd ki a fejedből azt a sok mocskot, amivel a könyvek meg az újságok olvasása közben teletömöd. Hallod, Faye? Gyere ide anyádhoz, és tisztelegj a zászlónak!

S a következő pillanatban hallhatták, amint egy Sousa-indulót dúdol ő is.

– Igen, jövök, jövök – válaszolta Faye, és századszor is elfelejtve, hogy Alma nem dohányzik, nevetve megkínálta egy Camellel a frissen bontott csomagból.

8. Mrs. B. és Boyd

– Olyan régen akarok már magával beszélni, Boyd Mason, hogy meg se merem mondani – Mrs. Barrington néhány lépést tett Alma fivére felé, majd a bejárati ajtó közelében álló, hatalmas cserépben díszelgő növényre mutatva hozzátette: – Vigyázzon, meg ne szúrja magát azzal a szörnyű kaktusszal! Azért tartjuk itt, hogy elriasszuk vele a betörőket, ha távol vagyok. De arra már senki se gondol – mint látja –, hogy odébb tegyék, ha már itt vagyok.

Boyd és Mrs. Barrington beléptek a házba. Jöttükre fejvesztetten rohant hátra a két szobalány meg a komornyik, aki egyben sofőr is volt.

Mrs. B. egy hatalmas karosszékhez vezette vendégét – a szék domborszövésű huzata pávákat ábrázolt –, aztán elvette a férfi szalmakalapját, és letette a fehér virágú növény tövébe, amely egy gyalulatlan tölgyfaasztalkáról magasodott föléjük.

– Idestova ötven éve, ha nem több, hogy itt lakunk egymással átellenben a Peninsula Drive-on, és mégis jóformán soha nem találkozunk! – kezdte Mrs. Barrington élénken, s leült a heverőre, azon ugyanis kecsesebben tudta elhelyezni a műlábát, mint egy közönséges széken. – Ezt hozta nekünk

századunk közepe. Az ember csak jön-megy, és soha sincsen sehol sem.

Az egyik szobalány most újból megjelent: egy csésze forró kakaót hozott.

– Gondoltam, szívesen megiszik egy csészével – szólt Mrs. B. a kakaóra mutatva. Boyd arca földerült, mire Mrs. B. elégedetten, fenségesen rámosolygott.

A szobalány ismét eltűnt.

– Néha látom Almát egy-egy pillanatra, mindig siet, és még csak nem is néz soha errefelé. Nyilván úgy gondolkodik, minek is nézzen, hiszen úgyse vagyok idehaza. Szó ami szó, igaza van. Magam sem értem, miért nincs maradásom.

– Mindketten bámuljuk is ezért – jegyezte meg Boyd, mellényébe gyűrve az asztalkendőt.

– Maguk, úgy gondolom, a fürgeségemet csodálják, de hogy ezt a sok utazgatást hogyan helyeselhetné bárki is, azt elképzelni se tudom, mert én magam sem helyeslem, de valahogy, nos, mint mondtam – ez századunk műve. Azelőtt másképp éltünk. Azelőtt mindenünk megvolt ott, ahol voltunk, most meg valahogy sehol sincs semmi, és mi csak csapódunk ide-oda, sehova, akár a levágott fejű tyúkok.

Boyd mosolyogva bólintott: a mozdulattól megoldódott az asztalkendője, és a székre esett. Felvette, de ezúttal szorosabban gyűrte a mellényébe.

Mrs. B. pillantása most egy gubancos szálon akadt meg, amely Boyd nadrágszárára tapadt, s nyilván az asztalkendővel folytatott küzdelem során került oda. A csészéjébe nézve mondta: – Az igazat megvallva, sokat gondoltam Almára az utóbbi időben.

Boyd köszönete jeléül bólintott, és hangosan kortyolt egyet a kakaóból.

– Valamelyik éjszaka nem is tudtam aludni, annyit gondolkoztam róla. Szörnyű dolog lehet a visszavonulás olyasvalakinek, mint ő.

Boyd úgy tett, mint akinek ez még nem is jutott eszébe, még a fejét is oldalt hajtotta.

– Nem is lehet más, mint szörnyű – Mrs. B. minden kétséget el akart oszlatni ebben a kérdésben.

– Alma valóban nyugtalan – ismerte be Boyd. – Annyi energia és ötlet szorult belé, hogy nem tud mit kezdeni velük.

Mrs. B. óvatos nevetéséből elismerés is csendült.

– Ami azt illeti, én előre megmondhattam volna, hogy az az ajándékbolt korántsem köti majd le minden energiáját. – Mrs. Barrington a nevetését akarta indokolni ezzel a megjegyzéssel. – Őt súlyosabban fogja érinteni a visszavonulás, mint bárki mást. És a kert, meg az udvar . . . nos, jelen esetben ez sem segít. – Mrs. Barrington helyesebbnek vélte, ha most nem vitatja meg Alma és Boyd kertjét. – Alma különben se rajongott annyira soha a virágokért meg bokrokért, igaz?

Boyd nem szólt semmit.

– Azt hiszem, azért nem tudtam elaludni a minap, mikor őrá gondoltam – kezdte újra Mrs. Barrington –, mert hallottam valamit egy közös jóbarátjuktól. Nem valamiféle pletyka, efelől nyugodt lehet.

Boyd csodálkozó képet vágott: elképzelni se tudta, miről pletykálhatna bárki is vele vagy Almával kapcsolatban.

– Az illető azt mesélte, hogy Alma emlékkönyvet ír Cliff-

ről. – Mrs. B. hangja elárulta, hogy meghökkenés, hitetlenkedés és csalódottság viaskodik benne, ám azért sztoikus nyugalommal tekint még a legrosszabb elé is.

– Csakugyan bíbelődik valami ilyesfélével. – Boyd olyan józan nyugalommal vetette oda ezt a választ, mint aki jóformán nem is tulajdonít jelentőséget az emlékkönyvnek, és tisztában van azzal is, milyen szerepe van annak az érdekeltek életében.

– De mégiscsak ír róla valamit – állapította meg Mrs. B.

– Inkább úgy mondanám, hogy foglalkozik a gondolattal.

– Én úgy hallottam . . . van egy jegyzetfüzete, egész nap az előtt ül, és próbál valami összefüggő életrajzot írni Cliffről.

Boyd rábólintott.

– Pedig a maguk unokaöccse nem halt meg, Boyd – érvelt Mrs. B. e közöny láttán, melyet még egy törvényszéki bíró is megirigyelhetett volna.

– Nem, csak eltűnt: így közölte velünk a kormány.

– Akkor hát isten és a józan ész nevében – Mrs. B. pillanatnyi szünetet tartott, hogy kissé megállapodjék a hangja –, miért akar bármit is írni, míg be nem bizonyosodik, hogy él-e, vagy meghalt?

– Sajnos, ebben én is hibás vagyok egy kicsit, mivelhogy én bátorítottam föl rá . . .

– Ugyan, Boyd, maga csak ne akarja vállalni a felelősséget – szakította félbe Mrs. B. nevetve –, tudom én azt jól, hogy Alma nem fogadna el ötleteket magától, mint ahogy tőlem se, se más emberfiától. Ő a saját feje után jár. Ezt csodálom benne, azt hiszem. De hogy egy emlékkönyvet . . . Uramisten!

– Anyánk halála óta Cliff volt az élete – jegyezte meg Boyd.

Mrs. B. gyors helyzetváltoztatással jelezte, hogy fölösleges Alma problémájának miértjével foglalkozniuk.

– Természetesen beszélek Almával – vágta el a folytatást Mrs. B. –, de előtte egyenesen magától akartam tudni, miről is van szó. Nem szeretek másodkézből kapott értesülésekre támaszkodni, még ha a legjobb szándékúak is. És Mrs. Van Tassel kétségtelenül jó szándékú, bár ennél többet azt hiszem, nem is mondhatnánk róla. Meg aztán motyog is újabban, az ember alig hallja, amit mond.

Boyd csodálkozó hangot hallatott; nem hitte volna, hogy Mrs. Van Tassel volt a hírhozó. Ő inkább Faye Lairdre gyanakodott.

– Egek! Ha belegondolok, hogy egy fiú életének minden mozzanatát papírra akarja vetni . . .

– Ó, ez semmi. Van itt még más is, amit ön nem is sejt – Boydnak most jutott eszébe az ígérete, ti., hogy valamiképpen szóba hozza a professzort.

– Boyd Mason! – E felkiáltás azt jelezte, hogy Mrs. B. a döntőbíró szigorú szerepében kész meghallgatni a folytatást is.

– Alma ugyanis félig-meddig megkért rá, hogy egy szívességet kérjek öntől.

– Igen?

– Akármit hallott is, Alma, amennyire én tudom, még egy árva sort se írt Cliffről. Ugyanis rájött, hogy az égvilágon semmit se tud róla – biztosan.

– És erre csak úgy tudott rájönni, hogy vett egy jegyzet-

füzetet a papírkereskedésben? – Mrs. B. nevetése az egész szobát betöltötte.

– Mindazonáltal olyan erős benne az elhatározás, hogy ír valamit, hogy feltette magában: Mannheim professzorhoz fordul segítségért.

– Mannheim professzorhoz? – Mrs. Barringtonnak összekoccantak a fogai; ez csak akkor fordult elő, ha valami készületlenül érte, s szörnyen meglepődött.

– Bizonyára emlékszik rá ... A szomszédunk volt.

– De mi köze ennek Cliffhez?

– Ők ketten közel álltak egymáshoz – válaszolta Boyd, s rádöbbent: ő maga is csak ebben a pillanatban jött rá, hogy ez valóban így volt.

– De, Boyd, kérem – mondott ellent Mrs. B. – Nem állhattak közel egymáshoz. Mannheim tanította őt, persze, ez ellen nem tehettünk semmit. Ha már erről van szó, Willard Baker közelebb állt hozzá, mint Mannheim – csúszott ki a száján.

*

Boyd hűvös pillantást vetett rá, s megjegyezte, hogy Cliff többi tanára vagy elköltözött már, vagy meghalt.

– Ez cseppet sem lep meg – fortyant föl Mrs. B. – Az egyetemünk képtelen itt tartani a jó tanerőket. S ahogy maga mondja: vagy kihalnak, vagy elmennek.

– Alma nem szívesen kereste volna föl Mannheim professzort, így hát én javasoltam, kérjük meg önt, talán megteszi, hogy beszél vele. Azt hiszem, most mindkettőjüket kényelmetlen helyzetbe hoztam.

– Szamárság! – szidta Mrs. B., és felállt. Látva, hogy

Boyd is fölemelkedik, intett neki, hogy csak maradjon. – Mindig járkálok, ha gondolkodom valamin – tette hozzá magyarázatképpen. – Egyébként én éppoly jól tudom, mint maga, hogy Almának mindenképpen meg kell írnia azt a micsodát, amit elkezdett. Amit ő egyszer a fejébe vesz, arról úgyse mond le, a világért se. Ezt mindnyájan tudjuk. De hogy emlékkönyvet írjon egy fiúról, aki hivatalosan még nem is halott . . . Egek!

– De különben is, mit tudhat Mannheim egy amerikai fiúról? Ő, éppen ő, egy letűnt nemzedékből ittragadt, öreg szalonkommunista! Vagy mit tudhat egyáltalán az életről, mikor még gyermeke se volt soha, s mást se csinált világéletében, csak fecsegett Európáról meg a forradalomról, és fogához vert minden garast, amit itt szerzett, hogy aztán befektesse New Yorkban, miközben a diáklányoknak buzgón ócsárolta a kapitalizmust. Voltaképpen soha nem is hittem el, amit pletykáltak róla. Kétlem, hogy lett volna benne annyi leleményesség, hogy kikezdjen valamelyik diáklánnyal, vagy éppen elcsábítsa. Ahhoz ő túlságosan féltette az állását.

Boyd olyan gyötrődő képet vágott, hogy Mrs. B. felnevetett.

– No, majd beszélek azzal a vén bolonddal! – ígérte meg. – Ha tudok, már holnap. Utána meg beszélek Almával, beszélek azzal a csacsi fejével! Ez sokkal fontosabb.

– Én azt hiszem, tudom, mi lesz a vége . . . – kezdte Boyd, s a nyomaték kedvéért elhallgatott, s megtörölte száját az asztalkendővel.

– Igen? – Mrs. B. nem tudta fékezni türelmetlenségét.

– . . . Nos, az lesz a vége, hogy Alma rájön, nincs mit megírnia, s akkor majd abbahagyja.

– Ez az, amit nem engedhetünk meg! – támadt vendégére Mrs. Barrington.

– Ezt most nem értem. Azt hittem, hogy . . .

– Nem, Boyd, szó se róla. Értse meg, nem engedhetjük, hogy Alma belebukjék ebbe a vállalkozásba. Ő soha nem bukott bele semmibe. Igenis, írnia kell valamit, amit aztán sokszorosíttathat vagy kinyomathat pár tucat példányban. Különben nem lesz nyugta. Az ajándékbolt nem vált be, ezt a vak is látja. És ha most az emlékkönyvvel is kudarcot vall . . . Anyagot kell találnunk számára. Valamit találhatunk is. Mert elfelejteni – Mrs. B. összecsapta a kezét, hogy felhívja Boyd figyelmét mondandójának fontosságára – . . . elfelejteni a fiatalembert csak akkor és csakis akkor tudja majd, ha már megírta.

– Sok hűhó semmiért!

Mrs. Barrington tagadóan rázta a fejét.

– Ezt nem mondanám. Gondolja el, Cliffet éppen akkor veszítette el, mikor visszavonult a tanítástól. Én értem az egészet. Feltétlenül meg kell írnia azt az emlékkönyvet. Én meg beszélek Mannheimmel. Ez csak természetes. Meghívom teára, vagy kitalálok valami egyéb szörnyű ürügyet. Azt hiszem, neki sem lesz túl kellemes, de Alma kedvéért mindenre hajlandó vagyok.

– Ezt sohasem fogja elfelejteni önnek.

– Ugyan, ne csacsiskodjék, Boyd. Mindenkiért megtenném, aki rendes. – Aztán, mintha valami hirtelen ötlet lenne, hozzátette: – Tudja, ki adhatna némi felvilágosítást, ha ugyan ezt így lehet nevezni? Willard Baker, vagy az a fiatalember, aki a dolgait intézi, Vernon Miller. De őket Alma is megkérdezheti . . .

Boyd rámeredt, majd, feltehetően merő szórakozottságból, a kalapjáért nyúlt.

– Úgy látom, nem ért egyet velem. Legalábbis erről tanúskodik az arckifejezése – csipkelődött Mrs. B.

– Nekem Willard Baker eszembe se jutott volna – felelte Boyd. – Azt a másik fickót meg nem ismerem.

Mrs. Barrington hümmögött egyet, aztán azt mondta: – Tudom, mire gondol. Az öreg Willard iszik, meg miegyéb, de mindig fiatalokkal van és volt körülvéve, ismeri őket. Órákig beszélget velük. És ez alól Cliff se volt kivétel.

– Ezt most hallom először – motyogta Boyd, és alig tudta megállni, hogy föl ne tegye a kalapját.

– Willard sokszor találkozott Cliff-fel, itt, nálam. Ez még akkor volt, mikor azokat a szörnyen unalmas zeneestélyeket rendeztem. Emlékszik, ugye? Egy baritonista, egy zongorista, egy hárfás, no és még néhány hasonló. Maga bezzeg egyszer se jött el.

– Akkoriban gyakran voltam üzleti úton.

Mrs. B. komolyan bólintott.

– Willarddel persze ráérünk még beszélni – szólalt meg az öreg császárnő. – Mindent csak szépen sorjában. Most a professzor a legfontosabb.

Boyd akarata ellenére elhúzta a száját, mire Mrs. B. elmosolyodott.

– Most pedig mondja meg szépen Almának, hogy ne izgassa magát tovább, inkább jöjjön át énhozzám. Mindenképpen beszélnem kell azzal a leányzóval.

Boyd zavarában a szalmakalap béléscímkéjét kezdte babrálni.

– Maga jól tudja, én soha nem voltam olyan ostoba, hogy

azt fújtam volna, amit mások, ti. hogy Almának férjhez kellett volna mennie. Valójában nem is hiszem, hogy neki ínyére lett volna a házasság, akármilyen vonatkozásban. De hogy maga – egy ilyen jóképű fiatalember – miért nem nősült meg újra, azt végképp nem értem – tréfálkozott Mrs. B., és még Boyd térdét is megveregette, hogy enyhítse az iménti beszélgetés nyomán támadt komor hangulatot.

A férfi megenyhülve fogta meg a kezét. – Hogyan is gondolhatnék én házasságra, amikor ön már a száz felé közeledik? – tréfálkozott.

– Ide figyeljen, Boyd. Elárulok magának egy titkot. Amióta özvegy vagyok, sok tekintetben boldogabban élek. Úgy gondolja, ne mondjak ilyeneket, mert isten megbüntet? Önző vénasszony vagyok, ez az igazság.

Ezen mindketten harsányan nevettek.

– Egy okos asszonnyal beszélgetni mindig öröm – bókolt Boyd, ahogy Mrs. B. kinyitotta előtte az ajtót, s egy kézmozdulattal ismét figyelmeztette, bele ne botoljék a kaktuszba.

– Aztán ne kelljen megint évekig várnom, míg eljön! – Mrs. B. nyilván elfelejtette, hogy Boyd ezúttal sem önszántából látogatta meg; ő maga hívta be.

– Üdvözlöm Almát, és ne felejtse el, nem szabad aggódnia – Mrs. B. hangja már az ajtó mögül jött, ám túl halkan, semhogy áttörje Boyd süketségét.

9. Szentiványéj

Azon a napon, mikor Faye beszélgetése Almával és Boydé Mrs. B.-vel lezajlott, szokatlanul párás és tikkasztó volt az este; a levegőben ketchupszag terjengett.

Faye kilépett a házból, s elindult északi irányba, a Crest Ridge Road-on. Anyját az éjszakai ápolónőre bízta, egy néger asszonyra, aki Sugar Ridge-ből járt át hozzájuk a kocsiján.

Arról az oldalról, ahol haladt, jól láthatta Willard Bakert és fiatal társát, Vernon Millert fehér vászonöltönyükben, s Willard elmaradhatatlan szivarját is, mely ma este szokatlanul élénken, vörösen izzott a sötétben. Faye még a hőségen és a ketchupillaton át is érezni vélte szagát a túloldalon.

Majdnem hallótávolon kívül volt már, mikor Willard szelíd, ám azért parancsoló hangja utolérte: – Jöjjön át egy kicsit, Faye! Beszélgessen el két magányos agglegénnyel, amint az egy jó kislányhoz illik.

Faye már éppen valami kifogást akart mondani – csakugyan sétálni szeretett volna a fárasztó nap után –, de azután rájött, hogy egyszerűbb elfogadnia a meghívást, mint fejét törnie valamilyen visszautasításon.

Nem is válaszolt Willardnek, csak fölsétált a széles tornácra. A két férfit fejbólintással üdvözölte.

Még a sötétben is föltűnt, milyen elegáns, kitűnően sza-

bott öltönyt visel Willard és Vernon. Rainbow-ban senki sem viselt ilyen drága ruhákat; nemhogy a férfiak, de talán még a nők sem. Kettőjük közül Vernon volt ízlésesebben öltözve – mintha divatlapból vágták volna ki. Willard kissé lomposnak látszott, mint mindig, s némi szivarhamu is éktelenkedett a zakóján.

Egy kis asztal állt mellettük; rajta két nagy pohár ital. – Szívesen megkínálnám egy itallal, de tudom, nem él vele – szólalt meg Willard, s némi erőfeszítés árán fölemelkedett, hogy üdvözölje vendégét.

Vernon is fölállt; félszeg, esetlen mozgása csöppet sem állt összhangban eleganciájával.

– De azért egy Cuba Librét szívesen meginnék – válaszolta Faye.

Willard széket húzott oda a vendégnek – vastag párna volt rajta –, aztán a barátjához fordult: – Ha volnál szíves, Vernon . . .

Vernon tétovázott egy pillanatig, mintha nem egészen értené, mit akar Willard, aztán alig észrevehető bosszúsággal kiment a konyhába, hogy összekeverje az italt Faye-nek.

– Igazán örülök, hogy bejött – kezdte a beszélgetést Willard. – Ez a hőség egyszerűen elviselhetetlen. No és hozzá ez a paradicsombűz!

Faye rábólintott.

– Remélem, nem zavarja, hogy két ilyen vén korhely társaságában látják most? – Willard atyáskodó mozdulattal megveregette Faye térdét.

Az felnevetett; hirtelen előtört belőle kislányos természete, aztán ernyedten hátradőlt a széken.

– Hogy van az édesanyja? Remélem, valamivel jobban – érdeklődött Willard.

Faye megrázta a fejét, és a Peninsula Drive felé pillantott, ahol hirtelen felvillanó gyenge fényben Masonék nappaliját pillantotta meg. Boyd éppen abban a pillanatban lépett be, Alma pedig fölállt, s elébe ment. A férfi nyilván akkor érkezett haza az ingatlanirodából. Fehér hajuk szinte világított a szoba homályában.

– Az öreg Boyd meg Alma – jegyezte meg Willard szárazon, látva, merre kalandozott Faye tekintete.

Közben Vernon is visszajött Faye italával. – Alátétet és szalvétát is légy szíves, mielőtt leülsz – szólt oda a barátjának Willard, meglehetősen élesen.

Vernon elvörösödött, gyorsan sarkon fordult, s újból bement a házba.

– Azt hallom, Alma valami könyvet ír az unokaöccséről. Igaz ez? – érdeklődött Willard. Eközben figyelmét egy kis hamu vonta magára, ami újból a zakójára hullott. Amennyit tudott, gondosan lefricskázott belőle.

– Ugyan! Hogy könyv, az túlzás! – Faye ivott egy kortyot.

– Ezek szerint valamit mégiscsak ír – fortyant föl Willard.

– Igen, hogyne – felelte Faye, de mivel szemlátomást túlságosan fáradt volt, nem folytatta, s még az alátétet meg a szalvétát is elfelejtette megköszönni, amit Vernon Miller épp abban a pillanatban nyújtott oda.

Látva, hogy Vernon továbbra is ott álldogál Faye mellett alázatosan, Willard odaintett a fiatalabbik férfinak, hogy üljön le, majd Faye-hez fordult, és csendesen, engesztelően

megkérdezte: – Mondja, Faye, újabban miért nem utazik át Európába, úgy mint néhány évvel ezelőtt? – Willard tekintetében őszinte érdeklődés tükröződött.

– Magának az néhány év, Willard? Megvan az tizenöt is – Faye ismét ivott egy kortyot.

– Szerintem jót tenne magának egy újabb kis európai kiruccanás – jegyezte meg Willard, fölemelve a poharát.

Faye ismét kortyolt egyet.

– Vernon engem is rá akart beszélni, hogy menjek át vele Európába, én azonban nem állok kötélnek. Egyszer is elég volt. Csak azt ne kérdezze, mikor volt, úgyse mondom meg. De egyáltalán minek is? Minden, ami európai, szemlátomást itt van már nálunk, s mivel az amerikaiak is mind odaát vannak, nem sokkal jobb itthon maradni? Miért ne maradna az ember itthon, és miért ne élvezné hazája szépségeit?

Vernon Miller rövid, türelmetlen hangot hallatott.

– Neked nem az a véleményed, hogy Faye-nek jót tenne egy európai kirándulás? – fordult Willard a barátjához.

Willard hangjából s a fiatalember mogorvaságából egyaránt arra lehetett következtetni, hogy ezek ketten Faye jövetele előtt veszekedtek, s talán őt is csak azért hívták be, hogy elejét vegyék a folytatásnak.

Faye zajosan letette a poharat az alátétre.

– Ízlik a Cuba Libre? – kérdezte Willard, némi éllel a hangjában.

– Jobb már nem is lehetne – válaszolta Faye csaknem ijesztően hangosan.

– Köszönöm, Faye – hálálkodott Vernon. – Tudtam, hogy magára mindig számíthatok.

Faye most figyelmesebben megnézte a férfit. Itt, a torná-

con, a félhomályban úgy tetszett, mintha ki volna készítve az arca; éppúgy vélhette az ember tizennyolc évesnek, mint harmincnak.

A kínos csendet Faye törte meg.

– Igazán nem szép magától, Willard, hogy engem mindenáron át akar küldeni Európába, maga meg nem akar menni.

– Talán az volna a legjobb, ha Faye és én együtt mennénk? – szólalt meg Vernon feltűnő élénkséggel, aminek az lehetett az oka, hogy közben jól meghúzta a rumosüveget kinn, a konyhában.

– Jó ötlet! – felelte Faye egy kicsit megvidámodva az italtól.

– És miből, ha szabad kérdeznem? – fordult Willard a barátjához, csaknem kegyetlenül.

Feszült csend támadt, aztán egy pillanat múlva Faye megszólalt: – Megmondom! A nyugdíjbiztosításomból. Jó lesz, Vernon?

A fiatalember nyelt egy nagyot, majd rövid belső tusa után ráhagyta: – Igen, Faye, jó lesz!

– Neked és a hozzád hasonlóknak ő nem Faye, hanem Miss Laird! – utasította rendre Willard, s bár a megjegyzést kétségkívül sértőnek szánta, hangja kevésbé volt bántó, mint az imént.

– Willard mindjárt azt is elmondja magának, hogy tulajdonképpen még a nyolcadik osztályt sem jártam ki – szólt oda Faye-nek a fiatalabbik férfi halkan.

– Soha nem állítottam, hogy nem vagy jó eszű.

– Szerintem örülhet, hogy Vernon a barátja – szólt közbe Faye, s maga is meglepődött a saját kijelentésén.

– Tudja, Faye, Vernonnak és nekem állhatatos természe-

tünk van. Állhatatosan veszekszünk . . . – Willard jót nevetett, Faye csak kuncogott rajta szégyenlősen, Vernon pedig elernyedve a rumtól, hátradőlt a nyugágyon, s rágyújtott egy hosszú, aranyvégű cigarettára.

– Azért mégiscsak kíváncsi lennék, mi az ördögöt ír Alma az unokaöccséről? – tért vissza az előbbi témára Willard.

– Biztos, hogy könyvet – szólt közbe Vernon olyan arckifejezéssel, mint aki be van avatva, s föl is ült egy pillanatra.

– El is felejtettem, hogy maga ismerte Cliffet, Vernon – Faye most még élénkebb volt, mint az imént.

– Olyan nagyon jól nem ismerte – gúnyolódott Willard, s fészkelődni kezdett, mert ezúttal a kezére hullott a parázs.

– Meglehetősen jól ismertem – Vernon szándékosan nem hallotta meg Willard közbevetését. – Sokat beszélgettünk annak idején az udvaron, ott, annál az öreg labdarózsabokornál. Cliff mindig kinn volt az udvaron. Azt hiszem, nem szeretett odabenn lenni a nagybátyjával meg a nagynénjével.

– Nem tudom, hogy mondhatod, hogy ismerted Cliff Masont – jegyezte meg Willard. – Először is nem tudott semmiről se beszélni, legfeljebb az iskolai házifeladatairól. Az a fajta gyerek volt, akit manapság, ha jól tudom, szűkszavúnak neveznének.

– Pedig tudott beszélni, ha akart – jegyezte meg halkan Vernon, de nem lehetett tudni, csak a vitát akarja-e nyújtani ezzel, vagy valóban olyasmit tud Cliffről, amit a többiek nem.

– Ha így van, meséld el nekünk, te nagyokos, mit mondott . . . – kezdte Willard, de folytatni már nem tudta, mert

heves köhögés fogta el. Annyira köhögött, hogy Faye és Vernon aggódva egymásra néztek.

Mikor végre elmúlt a roham, Willard fölényesen ivott egy kortyot, s így folytatta: – Ebből a gyerekből kiszívott mindent a basáskodás. Lefogadom, hogy születése pillanatától kezdve folyton csak parancsolgattak neki. Megváltás lehetett számára, hogy megölték a háborúban.

– Nem ölték meg, csak eltűnt – helyesbítette Faye kissé gépiesen, mint mikor egy lánygyermek betanult leckét darál.

– Katonanyelven „eltűnt" azt jelenti, hogy meghalt, kedves Faye. Cliff meghalt.

– Én viszont azt hiszem, hogy Cliff haza fog jönni, Willard. – Faye elábrándozva pillantott le az üres pohárra.

– Állj már föl, s hozz Faye-nek még egy Cuba Librét – fordult Willard Vernonhoz.

– Úgy érzem, nincs még itt az ideje – jelentette ki Faye határozottan.

– Ha itt lesz, csak füttyentsen. Vernon boldog, ha hölgyeknek szolgálhat föl.

– Így van. – Vernon kitágult szemekkel meredt Willardre; az nem állta sokáig a tekintetét, inkább lehajtotta a fejét.

– Alma nénénknek, úgy látszik, nincs ki minden kereke – folytatta Willard valamivel szelídebben. – Könyvet írni az unokaöccséről! Az ő korában!

– Alma nehezen viseli el a tétlenséget.

– Most nincs, akinek parancsolgasson. Legfeljebb az öreg Boydnak, bár kötve hiszem, hogy sok rágnivaló maradt még a füléből. Szerencsére süket is. – Willard jót nevetett saját szellemességén.

– Azt hiszem, Cliffnél magányosabb fiúval még életem-

ben nem találkoztam. Ha csak magamat nem számítom – szólalt meg váratlanul Vernon. Szavait egyikükhöz se intézte; a megjegyzés ilyenformán úgy hatott, mintha abban a pillanatban a tévé képernyőjén villant volna föl csupa nagybetűvel.

– Én sohasem hittem volna ilyesmit – tűnődött Faye álmos hangon.

– Higgye el, igenis tudott beszélni! De kérdem én, ki az ördöggel beszélgethetett volna? – Vernon nagyot nyelt.

– Ki mással, mint veled, a nagyszívű, és megértő Vernonnal – gúnyolódott Willard epésen.

Faye felállt, s valami olyasfélét motyogott, hogy nem hagyhatja tovább egyedül az anyját.

Willard azonban marasztalóan megfogta a kezét: – Úgyse tudna még aludni ebben a hőségben. De még ha nem volna is ilyen meleg, a paradicsomszag se hagyná. No, legyen jó pajtás, igyék velünk még egy pohárkával. – Hirtelen Masonék hátsó udvara felé pillantott, s hunyorított.

– Vernon meg én – folytatta, továbbra is az udvart kémlelve – úgyis csak itt üldögélnénk, leinnánk magunkat, s gyalázatos dolgokat vagdosnánk egymás fejéhez. Még előfordulhat, hogy kénytelen lesz megölni.

Vernon ezalatt egészen közel húzódott Faye-hez, s szinte észrevétlenül gyorsan átfogta a derekát. Faye mozdulatlanul tűrte.

Ekkor Willard hirtelen hátrafordult. Nyomban észrevette, milyen közel húzódott Vernon a lányhoz, s már éppen mondani is akart valamit, de aztán meggondolta magát, visszafordult, hogy tovább fürkésszen azt a valamit, ami magára vonta figyelmét Masonék udvarán. Végül megszólalt: – Néz-

zétek csak! Nem az öreg Alma járkál ott a kertben, mint egy kísértet? Oda nézzetek, amerre mutatok!

Faye elhúzódott Vernontól, s engedelmesen meredt a megadott irányba.

– Igen, csakugyan ő az – állapította meg nyugtalanul.

– Hívjuk be egy italra – javasolta Willard.

– Ó, csak azt ne, az istenért! Igazán tudhatná már, mint vélekedik Alma az ivásról – tiltakozott Faye egy pillantást vetve a saját poharára.

– De miért ne? Azt hiszem, Vernont még nem is ismeri. Hogy csak egy okot mondjak – hirtelen metsző lett a hangja –, Alma soha nem volt itthon, az ötödikeseket tanította valahol Mont Gileadban, vagy tudom is én, hol. Megyek és behívom. Remélem, az ifjú szerelmespár megbocsát – tette hozzá, majd lebotorkált a tornác lépcsőjén, kiballagott a kertbe. Amikor odaért a két telket elválasztó földdarabhoz, halkan átszólt a szomszédnőjének.

Alma meglepetten fordult hátra; az, hogy a nevét hallja, éppoly váratlanul érte, mint az, hogy Willard Baker közeledik feléje. Faye és Vernon látták, amint idegesen Willard elé indul, hallották a hangját és Willard válaszát is. – Ugyan, jöjjön már . . . Csatlakozzék hozzánk.

Mialatt Alma és Willard odakinn beszélgettek, Vernon megint egészen közel húzódott Faye-hez, és megcsókolta a lány fejét.

– Miért hagyta, hogy észrevegye? Ezzel mindent elront! – fakadt ki Faye, ám hangjából nem csendült sem bosszúság, sem igazi harag.

A férfi megfogta a kezét.

– Mielőtt még Willard visszajön... Mikor láthatom holnap?

– Azt hiszem, helyesebb, ha többé nem találkozunk – válaszolta Faye, s kihúzta kezét a férfiéból.

– Persze, az anyja miatt, ugye? – Vernon czúttal unottan és kimérten beszélt; hangjában harag bujkált.

A környéket beharsogta Willard Baker hangos, öblös nevetése.

– Alma is jön vele – állapította meg Faye, s ez alkalommal hagyta, hogy Vernon megszorítsa a kezét.

– Mikor láthatom holnap? – kérdezte újra a férfi.

– Jöjjön át tízkor – felelte Faye, s hirtelen eltávolodva a férfitól, odalépett a tornác feljárójához, hogy üdvözölje Almát. Az suta mozdulattal megigazította a haját; általában úgy viselkedett, mint aki a világ minden bűnét és terhét magára veszi.

– Éppen mondom Willardnek – kezdte, miközben kezet fogott Faye-jel –, hogy ma már nem számítottam látogatókra, de arra se, hogy én megyek vendégségbe. – Alma mélységes aggodalommal pillantott le vékony, fehér pongyolájára.

– Légy szíves, hozz valami jó hideg innivalót Miss Masonnek – szólt oda a barátjának Willard, majd váratlanul Almához fordult, s mesterkélt udvariassággal megkérdezte: – Azt hiszem, már ismeri Vernon Millert, az én „Péntekemet"?

Az idősebbik férfi egyszeriben teljesen ittasnak látszott.

– Nem. Attól tartok, még nem volt szerencsém – válaszolta Alma Vernonra pillantva.

– Akkor hát most megtörtént a bemutatás – jelentette ki Willard stentori hangon, és hozzátette: – Vernon egyébként kebelbarátja volt az unokaöccsének, Cliffnek.

Alma kezet nyújtott a fiatalembernek, s rejtélyes pillantással, hosszan, fürkészően a szemébe nézett. Faye még soha nem látott ilyen kifejezést az idős asszony arcán.

– Őszintén örülök, hogy megismerhettem – mondta Vernon, majd megkérdezte: – Milyen ital esnék a legjobban, Miss Mason?

– Ugyan! Willard csak tréfált az imént, Mr. Miller. Jól tudja, hogy soha nem iszom semmiféle alkoholt – válaszolta Alma nevetve, hogy elvegye a visszautasítás élét.

– Ezúttal kivételt kell tennie, Alma, és addig nem is engedem haza, míg nem ivott velünk egy kortyot. – Willard odalépett Almához, s átfogta a derekát; talán csak azért, hogy merő gúnyból Vernont utánozza. – A jó családoknak példát kell mutatniuk.

Vernon és Alma megértően összenéztek. Azután a fiatalember megkérdezte: – Mit hozhatok akkor?

– Ó, hát... ugyanazt, mint Faye-nek – válaszolta Alma könnyedén.

– Ez a beszéd! – szólalt meg újra Willard, miközben Vernon kiment, hogy elkészítse az italt.

Távozása után kínos csend támadt, amit Willard tört meg:

– Néhány nap múlva Michiganbe utazunk, Vernon meg én.

– Vadászni és halászni? – érdeklődött Alma, gondosan az állához szorítva a kendőjét.

– Őszintén szólva csak lustálkodni meg csavarogni. No meg hogy egy kis tiszta levegőt szippantsunk az erdőkből és patakokból.

Alma fontolóra vette a választ, bólintott, s már azon volt, hogy mond rá valamit, mikor Willard szemmel láthatóan

őszinte megkönnyebbüléssel felkiáltott: – No, már itt is van az inasunk! – Ugyanis az ajtóban Vernon jelent meg egy tálcával, rajta korsó meg néhány pohár.

– Mindenkinek hoztam még egy pohárral, Miss Masonnek pedig valami egészen különlegeset mixeltem – jelentette be Vernon, s titokban Almára kacsintott.

– Hol a szalvéta Miss Masonnek? – förmedt rá Willard. Hirtelen megint teljesen ittasnak látszott, amellett dühösnek is.

– Ugyan hagyja, nincs nekem arra szükségem – szólt közbe Alma. E szavakkal sikerült tompítania Willard előbbi megjegyzésének élét.

Ezután mindenki ivott – Alma kivételével. Ő félve megízlelte az italt, s ettől kezdve csak mímelte az ivást.

– Kíváncsi vagyok, hol leszünk jövő ilyenkor – emelte a poharát Willard, mintha tósztot mondana, majd lehajtotta az italt, s hátradőlt a széken. Valamennyiük előtt nyilvánvaló volt, talán Alma kivételével, hogy most jutott el ahhoz a ponthoz az ivásban, amikor csak két eset lehetséges: vagy elalszik, vagy rosszul lesz. De Willard ekkor félig-meddig magához tért a bódultságból, s váratlanul megkérdezte: – Mit gondoltok, a pokolban is csinálnak ketchupot?

Jóllehet a kifejezés nem volt a legszebb, mindnyájan jót nevettek rajta.

– Nem kapott valami újabb hírt Cliffről? – fordult most Vernon Almához a Willard szavait követő csendben.

– Nem, mostanában nem – felelte Alma hirtelen felélénkülve. – De persze mindennap várjuk.

Vernon bólintott.

– Nem is tudtam, hogy ismerte Cliffet, míg Willard nem

említette itt ma este. – Alma az örömteli meglepetés hangján beszélt.

Vernon nem válaszolt; Willardet nézte, talán, hogy megállapítsa, alszik-e.

– Illenék távoznunk, nem gondolod, Alma? – szólalt meg Faye, s ő is nyugtalanul pillantott Willardre.

– Épp most, mikor megismerkedhettem Mr. Millerrel! – tiltakozott Alma vidáman, de azért rögtön felállt, s ebből tudni lehetett: akármennyire örül is a Vernonnal kötött ismeretségnek, alig várja már, hogy otthagyhassa Willard Bakert.

Vernon lesegítette a hölgyeket a tornác lépcsőjén; a kertben még beszélgettek egy kicsit, egészen halkan, nehogy fölhallatsszék a tornácra, aztán jó éjt kívántak egymásnak, s ki-ki ment a maga útjára.

– Hol a pokolban voltál mostanáig? – förmedt Willard a barátjára, mikor az visszatért a tornácra. Az idősebbik férfi most teljesen éberen és józanul viselkedett.

– Hazakísértem a hölgyeket – felelte Vernon.

Willard fölhorkant: – Mondhatom, szépen bemutatkoztál ma este!

– De legalább nem rúgtam be az eszméletlenségig! – vágott vissza amaz.

– Ezen ne is csodálkozz! Tiszta hányinger volt nézni, ahogy az öreg Faye Lairdet tapogattad! Ha netán a pénzére pályázol, megsúghatom neked, hogy az öreg Mrs. Laird az egyházra meg a páholyokra hagyta az egész vagyonát. A lánya még annyit se fog örökölni utána, amiből tisztességgel megélhet, s még ezt a keveset is azzal a feltétellel hagyta rá, hogy nem mehet férjhez.

– Köszönöm a felvilágosítást, Willard. Mondanom se kell, hogy ezek után dobom Faye-t.

– Helyes is. Mert ha nem, akkor én doblak téged – ki! Mit képzelsz tulajdonképpen? Eltűrjem, hogy a szemem láttára szerelmeskedj vele a tulajdon házamban?

Vernon felhajtotta, ami még a poharában volt.

– És légy szíves, ne igyál annyit – kezdte újra Willard. – Először is nem vagyok olyan gazdag, hogy külön házikocsmát tartsak fönn számodra, másodszor meg elhájasodsz és elhülyülsz tőle.

– Bagoly mondja verébnek, nagy fejű – vágott vissza Vernon.

– És miket beszélsz te itt összevissza, hogy így ismerted Cliff Masont meg úgy? . . . – füstölgött tovább Willard.

– Mert ez az igazság! – Vernon csendesen, de határozottan szállt szembe vele. – Már amennyire hagytad, hogy bárkit is megismerjek.

– Kezdj csak rá megint a szövegedre, hogy én tettem tönkre az életedet. – Willard itt elhallgatott, majd mesterkélt keserűséggel hozzátette: – Azt hiszem, ezt az egész mesét csak azért agyaltad ki Cliff Masonról, hogy az öreg Almának is a kegyeibe férkőzz. Erről van szó. Gondolni kell a jövődre, mi? Jó, ha van egy biztos menedék vihar esetére, igaz? Ne hidd, hogy nem láttam, hogy kezeled azt a vén szatyort!

– Először is, ki az ördög hozta ide? – vágott vissza Vernon valami fásult dühvel.

– Hiba volt, csakugyan! – ismerte be Willard. – Téged senkinek nem volna szabad bemutatni. Istenem, ha a csalá-

dom most látna engem! – Willard úgy beszélt, mintha a legszentebb dologra hivatkoznék.

– Nem lennének túlságosan meglepve! – morogta Vernon.

– Mit mondtál?

– Hallhattad.

– Mit tudhatsz te az én családomról? – Willard dühödten meredt a barátjára. – Te, egy fattyú, akinek még saját neve sincs! Te beszélsz az én családomról, mikor ezen a környéken a Baker név puszta említésére is kinyílik minden ajtó!?

Néhány percig mindketten hallgattak; düh és megvetés szikrázott közöttük.

Willard minden tagjában reszketve végül is összeszedte maradék erejét, és Vernonhoz fordult: – Takarodj innen! Csomagolj, és hordd el magad, megértetted? Még ma este! Menj tüstént, szedd össze a holmidat és takarodj! Ma este betelt a pohár!

Vernon szó nélkül felállt, nyugodt, megfontolt mozdulattal letette a poharat, s megindult az ajtó felé.

Willard is megpróbált felkelni a székből. – Hová mégy? – kiáltott a barátja után.

– Csomagolok, és indulok, ahogy megparancsoltad.

– Ülj le! – Willard hangjában könyörgés és parancs elegyedett.

Vernon azonban állva maradt; keze az ajtó üvegfogantyúján nyugodott.

– Sajnálom, hogy . . . – kezdte Willard szinte kiabálva.

– Tudom – felelte Vernon fagyos unalommal.

– Ismétlem, sajnálom, hogy . . . – Willard kérlelve nézett föl a barátjára. – Kérlek, ülj le. – Az idősebbik férfi halkan

sírni kezdett. – Nem érzem jól magam, Vernon . . . kérlek, igazán . . . – és a székre mutatott.

Vernon lassan megindult feléje, szinte gépiesen, mint mikor valaki a szüntelenül csengető telefonhoz lép, hogy végre felvegye a kagylót, aztán leült szokott helyére, Willard mellett, s szórakozottan megveregette a kezét.

– Próbálj megérteni, az égre kérlek! Próbálj megérteni . . . – kérlelte az idősebbik férfi.

– Ne gyötörd magad.

– Te többet jelentesz nekem, mint az egész családom! – Willard megragadta a fiatalember kezét. – Hidd el, te vagy az egyedüli boldogságom, örömöm. Nem tudom, miért bántalak mégis, miért mondok mindig ilyen szörnyűségeket!

– Orvoshoz kellene menned, Willard.

– Egész életemben csak orvosok között voltam. Ez éppen a baj.

Vernon unott gyengédséggel s türelmes részvéttel tovább veregette, simogatta barátja párnás, reszkető kezét.

– Akármit mondok is, Vernon – Willard kezébe fogta a fiatalember kezét –, soha ne felejtsd el: te vagy mindenem! Ne hagyj el engem soha! Mindent írásba foglaltam. Nem kell hogy aggódj a jövőd miatt, ha én már nem leszek. Te vagy mindenem, s csak te kellesz nekem.

10. Négyezer dollár

Boyd Mason távozása után (ő az irodába ment) az öreg császárnő leült régimódi íróasztalához, és finom, spencerianus írásával megírt két rövid levelet: az egyik Mannheim professzornak szólt, a másik Alma Masonnek. Másnap reggel el is küldte mindkettőt a címzetteknek sofőrjével és teljhatalmú megbízottjával, Ed Shaefferrel.

Tartalmát tekintve a két levél csaknem azonos volt, ám hangnemük nagyon is különbözött. A Mannheim professzornak szóló úgy hangzott, akár egy törvényszéki idézés; az Almához intézett viszont rövidsége ellenére is meleg barátságról tanúskodott.

A hatást, amit e levél Mannheim professzorra tett, sem Alma, sem Mrs. Barrington nem értette volna meg. Ők végül is rainbow-iak voltak, ott születtek, ott éltek; a professzor ezzel szemben most sem érezte magát igazán otthon a városban, jóllehet fele életét már ott élte le, sőt, ha ez egyáltalán lehetséges, félszegebben, bizonytalanabbul mozgott közöttük, mint mikor fiatalemberként odaérkezett. Éppen ezért az ő szemében Mrs. Barrington üzenete baljós jeladás volt: megtestesülése mindannak a rossznak, mindazoknak a félelmeknek s katasztrófáknak, melyektől Mrs. B. és az egyetem részéről sokéves ott-tartózkodása alatt folyton rettegett.

Aznap reggel, mikor Ed Shaeffer ányújtotta neki a levelet, igencsak meleg volt; valódi kánikula ígérkezett. Mannheim professzor nemigen akart dolgozni ezen a napon, egyrészt a hőség miatt, másrészt azért sem, mert ez a nap olyasvalaminek az évfordulóját jelezte, aminek az emlékét titokban őrizte magában. Első feleségének a halálozási évfordulója volt aznap, s a professzor úgy tervezte, hogy mint minden esztendőben, az idén is kimegy majd – a második Mrs. Mannheim tudtán kívül – felesége sírjához, a parányi zsidó temetőbe, mintegy tíz mérföldnyire a várostól.

Most azonban semmi másra nem tudott gondolni, csak a parancsra, amely Mrs. Barringtonhoz szólította. Mrs. B.-től sokkal jobban félt, mint az egyetem rektorától. Az igen egyszerű elvek alapján ítélte meg a tanszék tagjait: például, hogy milyen egyházhoz tartoznak, részt vesznek-e a közösség életében, tartanak-e felszólalásokat a Rotary Klubban, beszédeket a Kiwaniaknak, gyakran járnak-e futballbanketekre, megjelennek-e az összejöveteleken s így tovább. Mivel Mannheim professzor egyik követelménynek sem felelt meg, ezért közömbösséggel vagy éppen megvetéssel kellett számolnia a rektor s persze a felügyelőbizottság részéről is, abban viszont bízhatott, hogy mint meghívott tanárt egészen a nyugdíj korhatárig megtűrik, feltéve persze, hogy magatartása vagy nézetei nem adnak okot bírálatra, s előléptetéséről egy szót se ejt.

Mrs. Barrington ezzel szemben – s erről a professzor szentül meg volt győződve – szőröstől-bőröstől utálta őt. Zsidó mivolta számított itt a legkevésbé, ami pedig a politikai nézeteit illette (ezeknek különben se adott már hangot mostanában), vagy a műveit, ezt hamarabb elfogadták, tudomá-

sul vették, mint az öltözködését, vagy azt, ahogyan angolul beszélt. Mrs. Barrington a *lányével* nem tudott megbékélni, ti. azzal, hogy a professzor nem olyan, mint amilyennek Mrs. B. szerint egy rainbow-inak s az egyetem tanárának lennie kell.

Kezében a levéllel, föl-alá járkált a dolgozószobájában. Eszébe jutott, hogy immár hatvanéves, s már csak öt éve van a nyugdíjig. Bármit tett, vagy nem tett, ennyi idő után a felügyelőbizottság aligha bocsáthatja el, akármilyen nagy is Mrs. B. hatalma – mondogatta magában.

Ám a félelem, ami a levél nyomán támadt benne, csak nem oszlott el. Ahogy ott állt egyedül a dolgozószobában, nehéz sírás tört fel belőle, a szemét maró, kövér könnycseppek a szőnyegre hulltak, és eszébe juttatták első felesége halálát s akkor elsírt könnyeit, melyek nem voltak ilyen nehezek, és enyhítették is a fájdalmát. Soha ilyen magányosnak nem érezte magát, mint most: csakhogy most ráadásul még öreg is. Akárcsak a könnyen sírt könnyek, múltba veszett az erő is, mellyel azelőtt mindig úrrá tudott lenni minden nehézségen. Valami szörnyűen fagyos csapta meg: mintha a halál angyala suhant volna el felette.

Rosa Mannheimet nyugtalanította, hogy férje olyan hosszú időre bezárkózott a dolgozószobába, s jó ideje ki se mozdul onnan. Bement hát hozzá. A férfi szomorú hangulata meglepte: vigasztalni próbálta. A professzor azonban csak arra döbbent rá, ahogy hirtelen az asszonyra nézett, hogy az valamiképpen nincsen vele. Talán azért érezte így, mert felesége tősgyökeres rainbow-i volt, egy másik világ szülötte, de lehet, hogy csak azért, mert ő maga volt már túl öreg és fáradt ahhoz, hogy bárki a társa lehessen a megpróbáltatásban.

– Ha elbocsátanak, Rosa, hát elbocsátanak – mondta az asszonynak. – Egy egész közösség mentalitásával nem tudom fölvenni a harcot.

– Elbocsátanának ebben a korban, ennyi idő után? – hallotta a felesége hangját. – Ezt nem mernék megtenni!

A férfi megfogta a kezét, és megcsókolta. Könnyei azonban megrémítették az asszonyt. A professzor érezte, hogy felesége keze megfeszül, mintha vissza akarná húzni.

Ez volt az oka, hogy amikor azon a meleg nyári napon a professzor eleget tett a „parancsnak", s megjelent Mrs. Barringtonnál, merevnek és elgyengültnek látszott. Pedig Mrs. Barrington korántsem tulajdonított akkora jelentőséget a professzor személyének, mint ő hitte. Valójában csak egy név volt a számára, amit évente egyszer idéztek az emlékezetébe, a felügyelőbizottság júniusi ülésén.

Esztendőkkel ezelőtt persze az ő fülébe is eljutottak a hírek a professzor dolgairól, ti., hogy bizonyos lányhallgatókkal szabadosan viselkedett, ám bizonyítást ez sohasem nyert, s a rektor sem lépett közbe. Az évek múlásával azonban a szóbeszéd is elült, s még ha föltámadt is olykor-olykor a régebben végzett hallgatók között, mikor éppen nem volt más témájuk egy-egy futballbanketten vagy más összejövetelen, a professzor hirtelen megöregedése kétségessé tette, hogy e szóbeszédnek valaha is alapja lehetett. Amint végképp megöregedett, jelenlétét magától értetődőnek fogadták el az egyetemen, ha nem is olyan teljes értékűnek, mint a rendes tanárokét, de mint olyanét, aki valahogy végleg odatartozik. De övele magával és Marxról meg a szocializmusról írt cikkeivel senki se törődött már, meglehet el is felejtették,

a városiak csakúgy, mint az egyetemiek, a tanárfeleségek csakúgy, mint a felügyelőbizottság tagjai.

Rosa Mannheim könnyekkel a szemében nézte, mint indul el férje a kerti úton a megbeszélésre, a professzor viszont valahogy magabiztosabb lett, s régi erélye is visszatért, mihelyt elhagyta dolgozószobáját. Mrs. Barrington lépcsőin kaptatva még az is eszébe jutott, valamikor régen ő arról volt nevezetes, hogy nagyon tud hatni a szépnem képviselőire.

– Bocsássa meg, hogy egy ilyen gyilkos napon idekéretem – kezdte Mrs. Barrington szívélyesen, és félúton a vendég elé ment, alig leplezetten bámulva annak verítéktől agyongyűrődött gallérját.

– Hogy van, professzor úr? – A fejedelmi kérdés szinte magában hordozta a választ. Mrs. B. intett a szobalánynak, hogy készítsen oda széket a vendégnek a szobában.

Alighogy leültek teázni, Mrs. B. nyomban a tárgyra tért – már csak azért is, mert látta, hogy a professzor igencsak gondterhelt. Még egy bíráló pillantást vetett a gallérra, aztán így szólt: – Nem szeretném kerülgetni a dolgot, mint a macska a forró kását. Az ügy, ami miatt idekérettem, valójában egyikünket se érinti közvetlenül.

A professzornak erre nyomban földerült az arca, de aztán el is sötétült megint, mert az jutott eszébe: ez a derűs bevezetés bizonyára csapda, a feketeleves ezután jön.

– Régi barátunkról, Alma Masonről van szó. Remélem, mindjárt itt is lesz. Mrs. Barrington fölnézett az állóórára (az – szinte a pillantásának engedelmeskedve – elütötte az órát), majd egy mozdulattal kiparancsolva a szobalányt, kitöltött egy csésze teát a professzornak. Kérdő tekintetére, hogy kér-e cukrot, citromot vagy tejszínt, a professzor némán

jelezte, hogy egyikkel sem él, majd átvette a csészét, s meggondolva magát, mégis beletett két kockacukrot. Megérezve magán Mrs. Barrington pillantását, félszegen megigazította a galléria.

– Bizonyára emlékszik Almára... Cliff Mason nagynénje... ő nevelte a fiút...

– Hát hogyne! Ki ne emlékeznék rá? – vágta rá a professzor a túl gyorsan kortyolt teától köhögve. Kiejtése most idegenebbnek hangzott.

– Gondoltam, hogy emlékezni fog Cliffre... Mrs. Barrington pillantása megenyhült, ám a hangja harsány, éles maradt. – De biztos akartam lenni a dolgomban, azért kérdeztem meg, mielőtt beszélgetni kezdtünk.

– Úgy emlékszem rá, mintha csak tegnap lett volna. – A professzor némiképp felbátorodott.

– Akkor hát biztosan tud nekünk segíteni... – Az öreg császárnő felnevetett. – Jobban mondva Almának – ezt már újból elkomolyodva mondta. – Ami Cliffet illeti, szerintem valószínűleg meghalt. – Mrs. B. letette a teáscsészét.

– Szinte elképzelhetetlen, hogy ennyi idő után még életben van. Túl szép lenne – bólogatott a professzor. – Mindazonáltal...

– Azt hiszem, professzor úr, kétség sem férhet hozzá, hogy meghalt. Vagy ami még ennél is rosszabb...

A professzor szorítása lazult a teáscsészén, sietve le is tette, nehogy kiöntse a tartalmát.

– Alma emlékkönyvet akar írni – közölte Mrs. Barrington fagyosan, és szeme sarkából az órára pillantott.

– Emlékkönyvet? Cliffről?

– Életrajzot. – Mrs. B. elismerte magában: a professzor

joggal lepődött meg. – Ezért fárasztottam ide önt. – Árnyalatnyi tartózkodás volt most a hangjában, rég kihunyt nőiesség maradványa. – Alma nem tud mit írni – tette hozzá régi határozottságával.

Mannheim professzor – nem tudni, miért – elvörösödött.

– Tudniillik nem ismerte a saját unokaöccsét – bökte ki magyarázatképpen Mrs. B.

A professzor erre is rábólintott, jelezve, hogy tisztában van ezzel az egyetemes fogyatékossággal.

– Alma fivére, Boyd Mason és jómagam úgy gondoltuk, ön talán mondhatna nekünk valamit Cliff egyetemi pályafutásáról. Bármit, aminek Alma hasznát veheti az emlékkönyv megírásánál.

A professzor észrevehetően megkönnyebbült, mert ezek után joggal hihette: csupán azért idézték meg, hogy Cliff Mason életrajzának megírásáról beszéljenek vele. Ám alighogy meghallotta az „egyetemi pályafutás" szavakat, megint elsötétült az arca.

Mrs. Barrington észrevette ezt a tétovázást; egy kicsit várt, aztán olyan lett, akár a jégcsap.

– Cliff egy évnél alig valamivel többet töltött az egyetemen – próbálta indokolni a professzor a segítőkészség és lelkesedés e váratlan hiányát –, attól tartok, nem tüntette ki magát különösképpen.

– Értem – felelte Mrs. Barrington fennkölten.

– De milyen a véletlen! – A professzor fölemelte a hangját, talán hogy lelkesebben hangozzék. – A múlt héten régi egyetemi iratokat lapozgattam, és találtam néhány vizsgadolgozatot Clifftől, és egy-két fogalmazványt is, meg azt az életrajzot, amit én készítettem róla.

– Akkor hát van valami kiindulópontunk! – Mrs. B. úgy kiáltott föl, mint aki az utolsó szalmaszálba kapaszkodik.

– De nem csodálatos, hogy éppen az ő dolgozatai maradtak meg! A többiekéből pedig, akik vele együtt jártak, egyetlenegy se?

– Érdekes, csakugyan érdekes – hagyta rá Mrs. B., de nyilvánvaló volt, hogy gondolatai e pillanatban nem Cliff és a dolgozatok körül járnak, s nem is Alma s az emlékkönyve körül.

A valóságban az a díszebéd járt a fejében, melyre aznap hivatalos volt, Elkéknél; nem is egészen húsz perc múlva ott kell lennie, hogy felszólalhasson.

– Gondolom, a fiú dolgozatait odaadja majd a nagynénjének – jegyezte meg Mrs. B. szónokiasan.

– Magától értetődik – bólintott rá a professzor.

– Elképzelni se tudom, hol a csodában marad Alma – Mrs. Barrington kissé méltatlankodva nézett föl az állóórára. – Már egy órával ezelőtt itt kellett volna lennie.

A professzor lopva gyorsan megtörölte a homlokát, majd visszakanyarodott az előbbi témához: – Mindazonáltal azt hiszem, Cliffben volt valami, ami kivételessé tehette volna . . .

Mrs. Barrington figyelmesen várt.

– Kár, hogy ez mégsem fejlődött ki. – A professzor fölsóhajtott.

– Tizennyolc éves korban ezt nem is lehet várni – jegyezte meg az öreg császárnő kissé szárazon.

– Pontosan így van – helyeselt buzgón a professzor. – Ezért is találtam az emlékkönyv-írás gondolatát kissé . . .

– Képtelennek – fejezte be a mondatot Mrs. B., és he-

lyeslően bólintott. – De önt sem lephette meg jobban, mint bennünket. Csakhogy most nem arról van szó, van-e értelme megírni a könyvet, vagy sem. Itt Almáról van szó. Az életrajzot meg kell írnia. Amit ő elkezd, azt be is kell fejeznie. S különben is, most már nemcsak a szomszédság, jóformán az egész város nyakig ül ebben a nyavalyás életrajzírásban. Azon kell lennünk, hogy minél előbb befejezze, hogy aztán valami értelmesebb dologba foghasson. Addigra legalább azt is tudni fogja már, hogy él-e még az unokaöccse, vagy meghalt.

– Úgy emlékszem, Cliff nagyon korán elvesztette a szüleit – frissítette föl a professzor a saját emlékezetét.

Mrs. B. bólintott. – Igen, s attól kezdve Alma nevelte. Hogy milyen sikerrel, arról nem kívánok véleményt mondani. Ámbár, köztünk szólva, nem hiszem, hogy Alma különösképpen alkalmas volna erre.

Mielőtt Mannheim professzor válaszolhatott volna, megszólalt a csengő, s ettől mindketten összerezzentek.

A szobalány Alma Masont vezette be. Első pillantásra látnivaló volt, hogy Alma ez alkalommal különös gondot fordított a külsejére. Új, színes kartonruhát viselt – talán nem is egészen illett a korához –, a nyakában pedig egy meglehetősen feltűnő láncot, ami nyilvánvalóan nem a saját ajándékboltjából származott. Egy kevéske rúzs is volt az ajkán: Mrs. B. nem emlékezett rá, hogy valaha is látta volna a szomszédnőjét kirúzsozva.

Noha Mannheim professzor tudta, hogy Alma jönni fog – Mrs. Barrington figyelmeztette –, szemlátomást zavarba jött, mikor megpillantotta Cliff nagynénjét. Almának szín-

tén gyökeret vert a lába, mikor meglátta: nem számított rá, hogy a professzort itt találja.

Mrs. B. a kerevetről figyelte zavarukat.

– Meg akartalak téged lepni, Alma – szólalt meg végül az öreg császárnő mosolyogva, s parancsoló tekintettel a szobalányra nézett, hogy hozzon még teát. – Neked persze éppen ilyenkor kell elkésned.

– Nem gondoltam rá, hogy . . . – hebegett Alma. A professzor ottléte s az, hogy most itt áll szemben vele, zavarba ejtette és meghökkentette. Arra gondolt: kalap nélkül talán föl sem ismerte volna. Ugyanis a professzor csaknem teljesen megkopaszodott; mindössze a füle tájékán lebegett néhány rendezetlen, fehér hajtincs. Tekintete sem volt már a régi; a büszkeség és melegség kihunyt benne, az álla meg úgy megereszkedett, mint az olyan emberé, akit nemrég ért hűdés.

– Persze hogy nem, kedvesem – szakította félbe Mrs. B. – De most már ahhoz kissé késő van, hogy elnézést kérj. Kis híján én is elkések mindjárt. Beszédet kell tartanom Elkéknél. De azért van egy jó hírünk a számodra, Alma, drágám . . . A professzor megtalálta Cliffnek egy-két dolgát, vizsgadolgozatokat, fogalmazványokat meg effélét, talán föl tudod használni a könyvedhez . . .

– Ezt komolyan mondja? – fordult Alma a professzorhoz, kényszeredetten, de azért sugárzó arccal. Zavarát és meghökkenését némiképpen feloldotta, hogy a professzort is ilyennek látta.

A szomszéd szobából tompa zúgás hallatszott: a szobalány Mrs. B. intésére bekapcsolta az óriási villanyventillátort. A hőség ugyanis még ebben a tágas, törvényszéki tárgyaló-

teremre emlékeztető, magas helyiségben is egyre elviselhetetlenebb lett.

– Természetesen, Miss Mason. Azokat a dolgozatait és vizsgatételeit találtam meg, amelyeket világtörténelemből írt – magyarázta a professzor. Amióta ott volt, most beszélt először szokott tanári stílusában. – Bizonyára talál bennük valamit, aminek hasznát veheti.

– Igazán kedves öntől, hogy ilyen sokáig megőrizte őket. – A professzor fülében most kissé mesterkéltnek hangzott Alma hangja, mintha a ventillátor lapátjai közül jönne.

Alma kedves mosollyal – ami egyébként nem volt szokása saját otthonában – elvette a teát a szobalánytól.

Mivel Mrs. Barrington csak ült a kereveten, és tartósan hallgatott, a professzor ragadta magához a kezdeményezést: kipirulva a hőségtől, a teától, az erőfeszítéstől no meg attól a hirtelen szerzett bizonyosságtól, hogy itteni jelenléte nem függ össze a pályafutásával, valóságos szóáradatban tört ki, ám ezúttal nem a világtörténelemről, hanem egyetemi emlékeiről, kiváltképp pedig azokról, amelyek Cliffhez kapcsolódtak.

– Azt az egyet soha nem felejtem el – Mannheim professzor felnézett a mennyezetre –, az az egy mindig világosan előttem áll, ha rágondolok, hogy az arcára volt írva, milyen sokat vár az élettől. Igen, éppen ez különböztette meg a többiektől – fordult Almához –, hogy milyen sokat vár az élettől...

A két asszony elgondolkodott ezen.

Mannheim professzor tovább beszélt.

S ahogy fokozatosan erősödött benne az az érzés, hogy, íme, kegyelmet kapott, úgy alakult át a beszéde is: mintha

egy hangzásban és kiejtésben egészen más angol nyelvet beszélt volna. Gallérját átitatta a veríték, ki is gombolódott a nyakkendő alatt, egy kevés tea meg a zakó hajtókájára csordogált a szája széléről.

Aztán egyszer csak sírva fakadt: szaggatott zokogásban tört ki, szinte szűkölt.

Alma összenézett Mrs. B.-vel; az utóbbi szenvtelen maradt, és nyugodt, akárcsak évekkel azelőtt, midőn a fiatal diákokat zeneestre hívta meg, hogy meghallgassanak egy-egy kivételes tehetségű baritonistát vagy hárfaművészt. Még bólogatott is, mint aki azt mondja: végső soron nem is vártam egyebet, csak természetes, hogy sírva fakadt.

A professzor eközben felszárította könnyeit a zsebkendőjével, megpróbálta kiegyenesíteni a gallérját – szemlátomást nem vette észre, hogy az ing is kigombolódott –, aztán újból felajánlotta Almának, mindent megtesz, ami módjában áll, hogy segítségére legyen a könyv megírásában.

– Gondolom, erről még újból beszélniük kell – harsogta Mrs. Barrington a kerevet felől, s a hangjából érezni lehetett, hogy a maga részéről lezárta az ügyet. – Én csupán az első találkozást akartam nyélbe ütni – tette hozzá egyedüli magyarázatként arra, miért rendelte magához őket ily váratlanul aznap reggel. Hangjával és viselkedésével egyszersmind jelezte, hogy nincs több ideje számukra.

Az állóóra éppen elütötte a delet.

– Majd elviszem önnek Cliff dolgozatait és a curriculum vitae-jét – fordult Mannheim professzor Almához, majd Mrs. B. pillantásának hatására nyomban föl is állt.

– Szörnyen sajnálom, és ne haragudjanak, hogy elkés-

tem. – Alma kissé késve értette meg a távozásra utaló célzást, de most ő is felállt végre.

– Szívesen marasztalnám még mindkettőjüket – Mrs. B. felemelkedett, és megfogta Alma kezét –, de már dél van, és Ed Shaeffer jó negyedórája vár már kinn a kocsiban. Említettem, ugye, hogy beszédet kell tartanom Elkéknél, a löncsön, méghozzá ebben a hőségben!

A professzor is, Alma is olyasvalamit motyogtak, hogy szívből együttéreznek vele, és megértik.

– Maguk azért csak maradjanak itt, és beszélgessenek kedvük szerint – ajánlotta föl Mrs. B., s bár az ötlet abban a pillanatban született meg benne, nem férhetett hozzá kétség: őszintén gondolja.

– Azt hiszem, inkább megvárjuk, míg a professzor úr átadja Cliff dolgozatait – tért ki Alma gyengén.

A professzor erélyes bólogatással jelezte egyetértését.

– Ahogy kívánod, kedvesem. – Mrs. B. megszorította Alma kezét, majd a professzorhoz fordult: – Nem is tudom, hogyan köszönjem meg . . .

Annak még most is könnyes volt a szeme, ám amikor köszönetet mondott, Mrs. B. nem a könnyeit látta meg: ismét a gallér vonta magára a figyelmét.

A tornácon újból elbúcsúztak, aztán végleg el is váltak, sietősen.

Rosa Mannheim komor belenyugvással várta haza a férjét: egész idő alatt nyugtalanul járkált föl s alá a nappaliban a muskátlicserepek között.

Amikor végre meglátta, amint fáradtan vonszolja magát a kerti úton, kitárta előtte az ajtót, de nem szólt egy szót sem. A professzor egyenesen a dolgozószobájába ment: ott,

a dolgozószoba biztonságában fel-alá járkálva számolt be feleségének Mrs. B.-vel és Alma Masonnel folytatott beszélgetéséről.

Az asszony a lexikonokkal megrakott belső ablakpárkányon ült, s félig feléje fordulva hallgatta.

– Nem fogod elhinni! Cliff Mason miatt hívatott.

– Cliff Mason miatt? Aki a szomszédban lakott?

– A nagynénje könyvet akar írni róla.

– Csak nem? – Az asszony fürkésző pillantást vetett a férjére, majd hozzátette: – Rosszabb színben vagy, mint amikor elmentél. Biztos, hogy csak Cliff Mason miatt hívtak át?

– Ha a jövőnk miatt aggódsz, megnyugtathatlak: nincs mitől félned.

Az asszony türelmetlen mozdulatot tett.

– Meghagynak az állásomban, meghívott tanár maradhatok, míg nyugdíjba nem megyek, vagy meg nem halok, vagy amíg a világtörténelem tanítását meg nem szüntetik. És meglesz a nyugdíjunk is, és minden.

– Úgy teszel, mint aki sajnálja, hogy az a vén boszorkány nem az elbocsátásodat hozta tudomásodra – vágott vissza az asszony.

A férfi vállat vont, aztán elővette rövid szárú német pipáját és megszívta.

– Cliff Mason minden bizonnyal meghalt – jegyezte meg szinte csak önmagának.

– Cliff Mason! – Felesége bosszúsan, türelmetlenül elfordult. – Kell lennie még valaminek, amit nem mondasz el.

– Mindent elmondtam! Akármilyen nevetséges is, ez minden.

– Csak legalább elmehetnénk erről az istenverte helyről!

– Ez a nap sok elfelejtett dolgot idézett föl bennem – vallotta be a professzor, és a foga közé dugta a pipát.

– Mint például?

– Ne légy mindjárt ilyen gyanakvó! – ripakodott rá a férfi. – Mondom, nincs ok aggodalomra, s ha mondom, akkor így is van.

– Akkor miért vágsz mégis olyan arcot, mint aki kísértetet látott – vetette oda dühösen Rosa Mannheim.

– Az ember oly sok mindent elfelejt a szürke hétköznapok során! – próbált magyarázatot adni a férfi. – Ma van az első feleségem halálának az évfordulója.

– Bocsáss meg! – Az asszony hangja színtelen volt.

– De nem emiatt vagyok ilyen. – A professzor most valamelyest a régi hévvel beszélt: – Azt hiszem, az rendített meg ennyire, hogy szembe kerültem az amerikai forradalom e két vértelen oszlopával. Bizonyára nevetségesen viselkedtem.

– Hogyhogy?

– Mert elsírtam magam – kiáltott rá a férfi. – Úgy sírtam előttük, mint egy pólyásbaba!

– Miért kínzol, mondd! – Az asszony nem tudott szabadulni félelmétől és gyanakvásától. – Tudom, hogy történt valami, s pokoli dolgokat művelsz, hogy fölkészíts a legroszszabbra. De hát te mindig is pokoli dolgokat műveltél mellettem.

A férfi kísérletet sem tett, hogy megmagyarázza szavait, folytatta. Így beszélt volna akkor is, ha történetesen egyedül van a dolgozószobában.

– Mint mondom, miközben ott voltam együtt ezzel a két vén csatalóval, eszembe jutott minden, egész életem ebben a városban. Talán mert Cliffet említették . . . Emlékezhetsz,

közvetlenül az első feleségem halála előtti időkben Masonék mellett laktam.

– Persze hogy emlékszem.

– És arra is emlékszel, hogy nem sokkal a feleségem halála előtt... arra a tavaszra...

– Ha akarnám, se felejthetném el – felelte az asszony őszinte szomorúsággal, ám azért dühösen és keserűen.

– Közvetlenül a halála előtt kezdődött a mi szerelmünk. Milyen szenvedélyes, viharos szerelem volt! Akkor megmondtam neked: soha senkit így, ilyen szenvedéllyel nem szerettem.

– Gondolom, ma már erről is másképp vélekedsz – jegyezte meg Rosa színtelenül.

A férfi tovább beszélt: – Forrón szerettelek. De a feleségemet is szerettem. Talán sokkal jobban, mint annak előtte bármikor. Hát érti ezt valaki?

– Nem értem, mit akarsz most ezzel. És nem tudom, mi történt veled Mrs. Barringtonnál. – Az asszony közben szemlátomást megnyugodott valamelyest, ám talán soha ilyen közömbös nem volt még férje iránt, mint most.

A professzor pillanatnyi szünetet tartott, hogy meggyújthassa a pipáját. Felesége figyelte, amint nagy gonddal, körülményesen szippant belőle.

– Azon a héten, amikor meghalt, annyira magamon kívül voltam, hogy úgy éreztem, nem bírom ki, ha nem beszélhetek valakivel.

– Velem nem érted be.

– Olyasvalakivel kellett beszélnem, aki... aki kívül áll az egészen.

– Ezért esett a választásod Cliff Masonre.

– Hogy találtad ki? – A professzor szippantott egyet a pipából.

– Erre akartál kilyukadni, vagy nem? Ha ugyan valamire is ki akartál lyukadni. Soha nem voltál képes egyenesen megmondani valamit. Mindig csak csűrsz-csavarsz, kerülgeted a dolgokat, míg az ember teljesen ki nem merül, és bele nem őrül a várakozásba, hogy végre a lényegre térj. De hát miért is ne? Ez a mesterséged: a beszéd.

– Valóban Cliff Masonnek mondtam el.

– Ő pedig megőrizte a titkot.

– Semmi okom az ellenkezőjét feltételezni. Rögtön azután Koreába ment. És ha Cliff nem hallgat meg aznap – mellékes, hogy megértette-e mindazt, amit elmeséltem neki, vagy sem –, akkor azt hiszem, igen, azt hiszem, hogy akkor végeztem volna magammal. Volt revolverem.

Noha Rosa nem nézett rá – maga elé nyújtotta a kezét s a tenyerét bámulta –, a férfi megérezte: iménti szavai mélyebb hatást tettek az asszonyra, mint bármi, amit az elmúlt évek során mondott. Ha Rosa már nem is szereti – sőt, néha úgy érezte, éppen hogy gyűlöli –, most talán megértett belőle valamit.

– Mit mondtál el neki? – kérdezte az asszony, és leengedte a karját.

– Tulajdonképpen nem sokat, csupán, hogy szerelmes vagyok egy másik nőbe, de ugyanakkor a feleségembe is, és hogy úgy érzem, ezzel a másik szerelemmel a halálát siettettem. Félig-meddig talán meg is értette a fiú . . . A nevedet nem mondtam meg neki, ne aggódj.

– Cliff Mason már az egyetemen volt, mikor én negyed-

éves voltam – jegyezte meg az asszony minden összefüggés nélkül.

– Ezután Cliff mondott el nekem valamit – gondolom, annak hatása alatt, amit én mondtam el neki. Elmondta az ő saját vallomását, egy olyan vallomást, amelynek éppoly mélyről kellett fakadnia, mint az enyém, bár amit elmondott, nélkülözni látszott az igazi komolyságot, legalábbis ahhoz képest, amit én mondtam el. Ennek ellenére nyugtalanított, amit elmesélt, s még inkább nyugtalanít most. Ma délelőtt, mialatt Mrs. B. és Alma Mason azon tépelődtek, mit lehetne Cliffről írni az emlékkönyvben – uramisten, micsoda szó! –, nekem egyre csak az járt az eszemben, hogy az egyetlen, amit érdemes megírni, s amit persze nem lehet megírni, az éppen a titok, amit akkor rám bízott, s amit a nagynénje meg se értene.

Rosa Mannheim a legvaskosabb lexikonnak támaszkodva úgy összehúzta magát, hogy az ember azt hihette volna: nincs is nyár, se párás hőség, egy télikabátos asszony ül ott fülvédővel, kendőben.

– Mrs. Barrington addig lovagolt ezen a témán, ti. hogy mit lehetne írni Cliffről, hogy végül teljesen megzavarodtam; úgy éreztem: kihallgatáson vagyok nála. És ő észre is vette ezt. Gyanítom, hogy nagyon is jól tudta, mitől lettem zavart. Tudta, hogy én tudok valamit Cliffről. Ez a vénaszszony valahogy mindent tud az emberekről, ha csak homályosan is. Olykor szinte megsemmisítő a pillantása. És mondanom se kell: ez a tudás csöppet sem teszi jobbá.

– És mi az, amit Mrs. Barrington sejtése szerint te Cliffről tudhatsz? – kérdezte az asszony most már kevésbé gúnyosan és keserűen.

A professzor szippantott a pipából, s amikor végre válaszolt, nem nézett a feleségére: – Még most is a fülembe cseng a hangja, ahogy azt mondja: „Mannheim professzor úr! Valamelyik éjszaka az ital hatása alatt azt hiszem, olyan pénzhez nyúltam, ami nem volt az enyém. Azon a búcsú-összejövetelen történt, amit Willard Baker rendezett a tiszteletemre . . ."

– Szóval pénzt lopott? – kérdezte az asszony közömbösen.

– Négyezer dollár volt nála másnap, amiről nem tudott számot adni magának. Meg is akarta mutatni, de én elhárítottam. Azt mondtam, biztos vagyok benne, hogy úgysem szántszándékkal vette el. Nagybátyja aznap éjjel nem volt otthon. Máskor is előfordult, hogy vidékre kellett utaznia valamilyen ingatlanügylet miatt. Így a fiú egyedül maradt. Minthogy már csak két napja volt a bevonulásig, Willard Bakernek az az ötlete támadt: még aznap este búcsúösszejövetelt rendez a tiszteletére, amolyan utolsó civil bulit a bevonulása előtt . . . Így is történt. Cliff átment, s életében először: beszívott. Nagybátyja csak másnap délután tért haza a vidéki útról, de a fiú még akkor is ruhástul feküdt az ágyon, részegen. Végül még Boyd is rájött, mi történt: ugyanis Cliff ruhája csak úgy bűzlött az alkoholtól meg a rászáradt hányadék szagától. Az öregember segített neki levetkőzni, és tiszta pizsamát adott rá; ekkor hullott ki a zsebéből a négyezer dollár. Mindketten rettenetesen megijedtek. Boyd meg volt győződve róla, hogy a fiú ártatlan. Úgy határoztak, hogy egyelőre nem tesznek semmit; megvárják, míg jelentkezik valaki a pénzért. Azt hiszem, Boyd végül is elzárta a pénzt egy kazettába, és mellétett egy néhány soros magyarázatot.

Többé nem is hallottam a dologról. Az igazság az, hogy megpróbáltam elfelejteni az egészet. És ez sikerült is, egészen a mai napig. Aztán minden felelevenedett Mrs. Barringtonnál. Végül már úgy éreztem, hogy az én kezem is benne volt a dologban, s a végén még felfedezik az egészet.

– A városban mindenki tudja Willard Bakerről és Vernon Millerről, hogy homoszexuálisok – jegyezte meg Rosa olyan határozottsággal, mint aki azt mondja: kell ennél több magyarázat? – Szerintem Cliffnek is tudnia kellett, hiszen a szomszédjuk volt. És nyilván azt is nagyon jól tudta, hogyan (és miért) került hozzá a pénz.

– Nem hiszem, hogy Cliff bármiről is tudott volna – felelte a férfi, és a hangjából érezni lehetett, hogy ez a megjegyzés nemcsak bántja, de dühíti is.

– Őszintén szólva nem is érdekel. – Az asszony újból a régi volt. – Törődöm is én Cliff Masonnel és azzal, hogy bűnös úton jutott-e a pénzhez, vagy véletlenül! Aminthogy az se érdekel, él-e még vagy meghalt. És neked is csak azt ajánlhatom, felejtsd el. Öt éved van még a nyugdíjig. Ha rám hallgatsz, tartod a szád, és megmaradsz a négy fal között. Add át Alma Masonnek a dolgozatokat, ha már elkerülhetetlen, de azzal kész, utána moshatod a kezed. Ellenkező esetben történhet – és ezt én mondom neked, aki itt születtem, itt nőttem föl – valami lincselésféle is veled, amihez nálad megfelelőbb áldozatot keresve se találhatnának.

– Köszönöm, Rosa. – Ahogyan a professzor ezt mondta, abból nyilvánvaló volt, hogy valamennyit már visszanyert régi erélyéből és méltóságából.

E hirtelen változás láttán az asszony fölállt, odalépett hozzá, s már éppen mondani akart valamit – a jelek szerint

vigasztaló szavakat –, amikor a férfi közbevágott. Ha nem haragszol, megkérlek, hogy most hagyj magamra. – Nem nézett az asszonyra, úgy tette hozzá, rekedtes, mély hangon: – Még be kell fejeznem egy cikket.

Az asszony szóra nyitotta az ajkát, de nem jött ki hang a torkán. Kérően maga elé tartott karját lassan leeresztette, aztán kiment a szobából.

11. Még néhány apró-cseprő feladat

Egy derűs reggelen – alig egy héttel azután, hogy Boyd és Alma az öreg császárnővel beszéltek – Ed Shaeffer egy illatos kis borítékot hozott Almának, Miss Mason címzéssel. A bocsánatkérő, csaknem kenetteljes hangú levélben Mrs. B. bejelentette: sajnos, újból Washingtonba kell utaznia, de reméli, hogy már minden megtörtént annak érdekében, hogy Alma megírhassa a könyvet, s amennyiben további segítségre lenne szüksége, írjon csak bátran Washingtonba.

Alma még a könyvtárszobában olvasta a levelet, mikor odakinn már föl is zúgott Mrs. B. Cadillac-je. S kitekintve az ablakon, Alma egy pillanatra még látta is az öreg császárnőt a kocsiban, útban a vasútállomás felé. Visszament az íróasztalhoz, s ahogy letette a finom, lila papírra írt levelet, véletlenül hozzáért a jegyzetfüzethez. Lassan kinyitotta, ám a lapokról csupán egy-két bizonytalan mondattöredék nézett szembe vele.

Ekkor gyengéd, de határozott, majdnem végleges mozdulattal felvette a könyvet az íróasztalról, s beletette az egyik fiókba, amely tele volt selyempapírral. A fiókot bezárta.

Úgy érezte, ettől hirtelen feloldódott benne a feszültség.

A Mrs. B.-vel folytatott beszélgetés óta jóformán egyebet se tettek Boyddal, mint vitatkoztak és veszekedtek, s e civa-

kodás hevében Almában végül is az a kiábrándító és kínzó gyanú támadt, hogy ezzel az emlékkönyvvel olyasmibe fogott, ami nemcsak önmagában minden ostobaságok teteje, hanem ráadásul megbolondítja a szomszédokat is. Nyaka tövéig elvörösödött, ahogy eszébe jutott, mi is történt, s valahogy mégis úgy érezte: szomszédai – Mrs. B., Faye Laird, Clara Himbaugh, Mrs. Van Tassel és nem utolsósorban Mannheim professzor meg Boyd – elvárják tőle, hogy írjon valamit, még ha csak egy oldalt is. Cliff életrajzának a megírására tehát úgyszólván nyilvánosság előtt kapott megbízást.

Így hát Mrs. B. váratlan washingtoni utazása némi haladékot s lélegzetvételnyi időt adott Almának; el is határozta, hogy csakis kellemes feladatoknak szenteli idejét: a kertben, a konyhában s az ajándékboltban.

Titokban mindig nagyon örült, ha Mrs. B. távol volt, s úgy sejtette, hasonlóképpen éreznek a többi szomszédok is. Legalább nyugodtan sétálhat a kertben, elvégezheti mindazokat a változtatásokat, melyeket ő lát jónak – például összeszedheti az elszáradt leveleket a lizinkaágyásból, lenyesheti a sövényt, szemügyre veheti a tulipánfákat meg a labdarózsabokrot –, nem kell tartania attól, hogy Mrs. B. szánakozó tekintettel, leereszkedő együttérzéssel s az irigység leghalványabb nyoma nélkül figyeli.

Ezen a reggelen is éppen a lizinkaágyással foglalatoskodott, mikor észrevette – észre kellett vennie –, hogy Willard Baker kinn ül a tornácon a hintaszékében, végig kigombolt, tarka ingben, amely látni engedte mellkasán az őszbe csavarodó, vöröses szőrzetet. Félig-meddig még örült is, hogy ott látja a férfit, mert igaz ugyan, hogy Willard is nyugtalanító

gondolatokat támasztott benne, de ez még mindig kellemesebb volt, mint az emlékkönyvön vagy Mannheim professzoron töprengeni. A másik előny meg az volt, hogy ha gondolatai Willard fogyatékosságai körül jártak, akkor legalább nem kellett a sajátjain rágódnia.

Willard egy pálmalevéllel legyezte magát, széles mozdulattal, inge ütemesen emelkedett és süllyedt a maga keltette légáramlat nyomán. Csak a parókája nem követte a mozgást; a legyezés ellenére élettelen maradt, holott egyébként – szobában – valóban úgy hatott, mint a valódi haj.

Egy idő után Willard letette a pálmalevelet, új szivarra gyújtott, aztán félig begombolva az inget, leballagott szandálban a lépcsőn, s odaköszönt Almának.

Az fölnézett a munkából, és viszonozta az üdvözlést, méghozzá olyan barátságosan, hogy maga is meglepődött. Willard se emlékezett rá, mikor üdvözölte szomszédnője ily melegen.

– Megint kutyameleg van – kezdte a társalgást Willard.

Alma rábólintott, majd rövid hallgatás után megjegyezte: – A füvön valamivel hűvösebb.

– Csak épp levegő nincs. Egy csöpp se.

Alma erre is bólintott.

– Látta, hogy Mrs. B. újabb kirándulásra indult ma délelőtt? – kérdezte Willard, és kuncogva hozzátette: – Gondolom, megint csak Washingtonba.

– Igen, Washingtonba – erősítette meg Alma kissé komoran.

– Remélem, én is tudok majd ennyit csavarogni kilencvenéves koromban – nevetett Willard.

– Valóban kivételes öreg hölgy – Alma kissé hátrább húzódott, amikor Willard megállt közvetlenül mellette.

– Ne felejtse el, világéletében mindent elvégeztek helyette. Hisz tudja, örökölt. Az a temérdek pénz meg az a nagy személyzet... – Willard lenézett a sarabolószerszámra, amit Alma a kezében tartott. – Ha csinált is valamit életében, azt hiszem, pusztán szórakozásból csinálta. Mihelyt valami nem érdekli többé, abbahagyja, és másba fog.

Alma elgondolkozott. – Igen, egy kicsit önelégült – próbálta helyeselni a maga részéről is a férfi véleményét.

– Ez a helyes kifejezés! – Willard szemmel láthatóan örült, hogy Alma egyetért vele.

– Szerintem soha nem is volt szüksége senkire. Legkevésbé a férjére.

Willard elhallgatott; talán a hatást leste, amit ez a megjegyzés kivált Almából. Mikor az nem válaszolt, így folytatta: – Az unokáit meg a dédunokáit persze rajongásig szereti. Valójában azonban rájuk is csak egy morzsa jut az ezerféle egyéb érdeklődésből. A kóborlás az élete. És ehhez az emberek szolgáltatnak neki ürügyet.

Noha ezt épp Willard mondta, Alma jót nevetett.

– Talán tudja – folytatta a férfi belemelegedve –, hogy a férje tulajdonképpen festőnek készült, nem jogtanácsosnak. Legalábbis ezt mesélte mindig a barátainak. Az asszony viszont megértette vele, hogy igenis jogtanácsosnak kell lennie. Mr. Barrington sokszor panaszolta, hogy jóformán sohasem tudja, merre jár a felesége; az asszony bezzeg mindig tudja, hol van ő, hol is lehetne máshol, mint az irodájában.

– Majdnem el is felejtettük már, hogy létezett egy Mr.

Barrington – jegyezte meg Alma, szinte ugyanabban a hangnemben, ahogy Willard beszélt.

– Azt hiszem, az öreglány is elfelejtette! – gúnyolódott Willard, s még kacsintott is hozzá.

Alma újból hátrált egy lépést, aztán felvetve fejét, azt mondta: – Bizonyára maga is hamarosan útra kel Michiganbe, nemde? – Willard szokásos évi nyaralására utalt ezzel.

– Ó, igen. Ami azt illeti, már csomagolunk is. Jobban mondva Vernon csomagol – intett fejével Willard a ház felé. – Holnap már úton kellene lennünk. Néha ugyan azon tűnődöm, van-e még egy igazán hűs hely ebben az országban, ha egyszer itt a nyár.

– Az a legfontosabb, hogy az ember mindig el legyen foglalva – jegyezte meg Alma alig hallhatóan.

– Erről jut eszembe – kezdte Willard, de a szokásos heves köhögés megállította. Amikor végre kiköhögte magát, megkérdezte: – Maguk mikor mennek vakációra Boyddal?

– Ó, mi nem dolgozunk annyit, hogy szükségünk lenne rá – tréfálkozott Alma.

Ezen mindketten nevettek, meglehetősen harsányan.

Ekkor kinyílt Mrs. Van Tassel házának ajtaja: Minnie Clyde Hawke jött végig a kerti úton. Ezen a reggelen különösen sok fehér púdert rakott az arcára, az ajkát pedig egyenetlen vonallal élénkvörösre rúzsozta ki. A botot nem markolta olyan szorosan, mint máskor, inkább esernyőként lóbálta, s nem nézett feléjük.

Alig tudták megállni, hogy ne bámuljanak rá.

– Minnie – intett a fejével Willard jelentőségteljesen.

Alma lekaparta az agyagos földet a sarabolójáról, vissza az ágyásba, aztán ideges mozdulattal magához húzta a szer-

számot, míg észre nem vette, hogy annak éppen őfelé irányul az éle; ekkor gyorsan eltolta magától.

– Nem tudom, kérhetnék-e magától egy nagy szívességet, Alma? – szólalt meg Willard halkan, s gyengéden megérintette az asszony csupasz karját.

Alma úgy meglepődött, hogy válaszolni se tudott.

– Persze, nem kell megtennie, ha nem akarja. De én mindig úgy gondolok magukra Boyddal . . . az én szememben már csak maguk tartoznak a régiek közé errefelé.

A régi ismeretségre s a régi időkre történő utalás nem maradt hatástalan Almára, mégis kissé bizonytalanul válaszolta: – Ha módomban van, nagyon szívesen.

– Nem kell megijedni, nincs itt szó semmiféle rejtélyes dologról, csupán a postánkról. Eddig Clara Himbaugh intézte, de nem akarom mindig őt megkérni. Így kevésbé érzem magam lekötelezve irányában. Tudja, hogy félig áttértem a Christian Science-re, csak hogy viszonozzam neki, amiért a postámat továbbítja? Most már szeretnék visszalépni.

Ezen Alma jót nevetett. – Nagyon szívesen megteszem – válaszolta végül élénken, mert tűzbe jött a gondolattól, hogy meghiúsíthatja Clara hittérítési terveit. – Nem is tudtam egyébként, hogy magát is célba vette.

– Félek, hogy én könnyű célpont vagyok.

– Faye után is fut.

– Őt talán el is kapja. – Willard jelentőségteljesen kacsintott.

– Én is attól tartok.

– Nos, abban senkit se lehet megakadályozni, hogy a helytelen felekezethez csatlakozzék, nem igaz, Alma? – Willard

ismét felnevetett. Alma csak most érezte meg leheletén az ital szagát.

Mosolyt erőltetett az arcára és bólintott.

– Magánál viszont aligha lennének esélyei – folytatta Willard. – Se Mrs. Barringtonnál. Maguk mindketten nagyon erős akaratúak.

Futólag megérintve Alma karját, hozzátette: – Ha várna egy percig, mindjárt kihoznám a házhoz szóló kulcsokat is, meg a postaládáét is.

Alma beleegyezően bólintott.

Nem telt bele egy perc sem, Willard már hozta is a kulcsokat. Nemrégen készülhettek, csak úgy ragyogtak a napfényben. A kulcsokkal együtt egy cédulát is átadott Almának: michigani címe állt rajta.

– És ha nagyon unja már, hogy folyton Boyddal ül otthon, jöjjön át ide, járjon körül, vagy helyezze magát kényelembe, kapcsolja be a tévét, egyszóval érezze magát otthon. Az italszekrényt is nyitva hagyom – tette hozzá Willard kacsintva, mert ismerte Alma álláspontját az alkohollal kapcsolatban.

Hirtelen szünetet tartott, aztán szinte vigyázzba merevedve, erőszakkal préselte ki magából a szavakat: – Vernon biztos benne, hogy Cliff hazajön.

Látva, hogy Alma teljesen egykedvűen fogadja mind a váratlan témaváltoztatást, mind Vernon váratlan említését, alig hallhatóan hozzátette: – Cliff és Vernon majdnem egyidősek, és meglehetősen jóban is voltak.

– Remélem, igaza lesz – válaszolta Alma szórakozottan.

– Kétségkívül. Vernonnak majdnem mindig igaza van mindenben, bár rajtam kívül ezt senki sem hiszi el.

– Mindig jó, ha van az embernek egy barátja, akiben megbízhat – felelte Alma kissé elfordulva.

– Talán Vernon az én Christian Science-em. – Ezt már megint nevetve mondta a férfi, majd hirtelen köhögni kezdett, méghozzá oly hevesen, hogy Alma arra gondolt, megkérdezi, nem hozhat-e neki valamit.

– Ez csak a szokásos nyári betegség, ahogyan anyám nevezte – adta meg a magyarázatot Willard, s elfordítva a fejét, megtörölte száját egy zsebkendővel. Ismét Almához fordult, s hozzátette: – Legfeljebb nálam még a vészesen közeledő öregséggel is párosul.

– Korról inkább ne beszéljünk! – tréfálkozott Alma, de hangjából aggodalom és gyengédség csendült ki.

– Alma, maga fiatalabbnak látszik, mint öt évvel ezelőtt. – Almának szinte sugárzott az arca a gyermekes örömtől: ez volt a köszönete a bókért.

– Igazán nem jelent magának megerőltetést, ha továbbítja a postámat?

– Egyáltalán nem. Éppen erre van szükségem. Még egy-két ilyen apró-cseprő megbízásra – válaszolta Alma, s e pillanatban szinte rémülten gondolt a befejezetlen emlékkönyvre.

– Isten vele, Alma – nyújtotta a kezét a férfi.

– Pihenjen jól, Willard – felelte az asszony, s ahogy fölnézett Willardre, újból maga előtt látta a többiek arcát is – Joe doktorét, az öreg Baker doktorét és Mrs. Bakerét, amint ott ülnek, a tornácon, egy nyári reggelen. Aztán visszatérve a képzeletből a valóságba, ismét Willarden siklott végig a pillantása: a parókán, barázdált vonásain, a nyitott,

tarka ingén és arra gondolt: milyen furcsa is az idő – egy darabig észrevehetetlenek a változások, később pedig már felismerhetetlenek.

•

Két nappal a kertben lefolyt beszélgetés után Willard útnak indult Vernon Millerrel Michiganbe kocsival. Willard maga már régóta nem vezetett; most is csak ült Vernon mellett, s akit csak meglátott a Peninsula Drive-on, annak kiintegetett. Mint mindig, ezúttal is szellemeskedett, mondván: távozása után Rainbow jóval tisztább lesz, és a polgármester is nyugodtan sétálgathat újra alkonyattájt.

Alma hallotta ugyan, hogy az autó elindul, de nem nézett föl a mosogatásból; szórakozottan benne tartotta kezét a forró, habos vízben, míg csak a gyári sziréna delet jelző süvítése fel nem riasztotta révedezéséből.

Pillantása ráesett Willard kulcsaira: ott lógtak egy szögön, a tűzhely mellett, itt minden fényt visszavertek, s valahányszor Alma sietve lépett a konyhába, felvillanó fényük egy pillanatra mindig meglepte, csaknem elvakította.

Kinn, a kertben szinte megállás nélkül rikácsoltak most a szajkók, s a hőséggel együtt megérkezett a paradicsomszag is, sőt egyre erősebb, áthatóbb lett.

– Nem is tudtam, hogy Cliffnek barátja volt ez a Vernon Miller – jegyezte meg Alma a vacsoránál Willard elutazásának napján.

Amikor Alma elmesélte, hogy vállalta Willard postájának a továbbítását, Boyd csak mordult egyet, de amikor Vernont is szóba hozta, végképp nem szólt egy szót se, sőt úgy tett, mint aki nem hallott semmit.

Hiába ismételte meg Alma, amit az imént mondott, Boyd szokása szerint a füléhez emelte a kezét, jelezve, hogy nem hallotta, s nem is kíváncsi rá, Almának nem kell megismételnie.

– Itt az ideje, hogy vegyél magadnak egy hallókészüléket – kiáltott rá Alma teli torokkal.

– Úgy beszélsz, mintha te nem volnál rászorulva – ordította vissza a fivére.

– De én legalább másodszorra meghallom!

– Én viszont bizonyos dolgokat egyáltalán nem akarok hallani.

Ezen az estén Alma fejezte be elsőnek a vacsorát. Boydnak nem volt étvágya – mint mondta: a melegtől meg attól az átkozott ketchupszagtól.

– Egész évben a nyarat várjuk, s amikor végre itt van, akkor mindig csak a kellemetlen oldalait vesszük észre.

– Istenverte gyár! Leköltözhetnének a föld alá, legalább mérföldnyi mélyre! – dohogott Boyd, s az asztalkendőt a gyűrűbe csúsztatva, elnézést kért és fölállt.

A nyárutó közeledtével, valamint Mrs. B. és Willard távozása okán Almán letargikus hangulat lett úrrá. Jóformán semmi nem érdekelte, legfeljebb a konyhai meg a kerti teendők s Willard postájának a továbbítása.

Cliffet s az emlékkönyvet, valamiféle rendkívüli önvédelemből, szándékosan gondolatai mélyére süllyesztette; megvárja az őszt, a hűvösebb estéket – mondta magának.

Meglepte, milyen nagy halom levelet kap Willard és Vernon Miller. Úgy látszik, elfelejtette, ha ugyan tudta valaha, hogy magánemberek is folytathatnak kiterjedt levelezést.

Különösen meghökkentette, milyen sok levelet kapnak külföldről: Marokkóból, Spanyolországból, Japánból, Indiából s ami már érthetőbb volt, Franciaországból és Németországból.

Alma hiába igyekezett Boyd érdeklődését felkelteni a külföldi bélyegek iránt – fivére vagy nem hallotta, vagy úgy tett, mint aki nem hallja.

Az első két hét végére közel ötven levél gyűlt össze a két férfi címére. Alma személyesen vitte el valamennyit a postára, hogy utánuk küldje.

S mivel bővében volt a szabad időnek, más dolga pedig nem akadt, elhatározta, hogy egy kicsit rendbe teszi Willard házát.

Az első héten kitakarított, megöntözte a növényeket, és rendet csinált a konyhában. Az utóbbi csakugyan alapos munkát igényelt. Az emeletre a következő héten került sor. Ám éppen a legszebb és legnagyobb hálószobát, amely valamikor Mrs. Bakeré volt, érthetetlen módon zárva találta. Amikor el akarta fordítani a gömbkilincset, megállapította, hogy az ajtó kétszeresen van bezárva, sőt lánccal belülről is el van reteszelve. Hiába feszült neki, a legerősebb nyomásnak sem engedett.

Nyilván valami értékes holmit tart itt Willard – gondolta Alma, rosszallva, hogy elutazván, otthagyja az értékeit, még ha lezárt ajtók mögött is.

Ahogy kilépett a Baker-házból, egyenesen Clara Himbaugh karjaiba futott. Majdhogynem áradozva üdvözölték egymást. Alma megkönnyebbülten állapította meg, hogy Clara egy csöppet sem neheztel, amiért Willard nem őt bízta

meg a levelei továbbításával. Clara ráadásul meg is nyugtatta: közölte ugyanis, hogy a nyár hátralevő részét Bostonban tölti, az anyaegyháznál fog tanulmányokat folytatni és kiképzést kapni.

Clara már éppen indulni készült, mikor Alma – enyhén pirulva saját kíváncsisága miatt – megkérdezte: – Mondja, Clara, nem tudja véletlenül, miért van zárva Baker mama régi szobája?

Clara hirtelen megállt: nyilván meglepte Alma leplezetlen kíváncsiskodása. Jó darabig tétovázott is a válasszal, mint Alma észrevette.

– Az most Vernon szobája – felelte végül. – Azt hiszem, néhány értékes, külföldön szerzett holmit tart ott.

– Vernon lakja az öreg Mrs. Baker szobáját? – csodálkozott Alma akarata ellenére.

– Igen. Willard maga nem akart ott lakni – válaszolta Clara szárazon.

– Kár, hogy nem volt alkalmam közelebbről megismerni az ifjú Vernont – jegyezte meg Alma kissé szégyenkezve.

– Ő is sok mindenen ment keresztül – mondta Clara, s ebből Alma nyomban tudta, hogy Clara ez esetben sem tétlenkedett: a férfit is meg akarta nyerni hitének.

– Vajon ismerte-e Cliffet? – kérdezte Alma mintegy mellékesen, közömbösséget színlelve.

– Azt hiszem, találkoztak egypárszor – Clara ezúttal határozottabban válaszolt, mint egyébként. – De nem túl gyakran – tette hozzá teljes határozottsággal.

– Milyen szép még mindig ez a régi ház! – sóhajtott föl Alma, s még egyszer visszanézett az épületre, miközben el-

indultak. – Akkoriban mindent olyan jól építettek – folytatta a gondolatot. – Az a csodálatos tölgyfaborítás a földszinten . . . a kandallók . . . a márvány . . . és minden . . .

Clara bólintott, de látható volt, hogy esze másutt jár: nem a házon, se nem az építőanyagokon, inkább – így gondolta Alma – már a bostoni utazáson.

12. Tűzáldozat

Az ágyból Boyd jól láthatta Willard Baker házát, melyet most csupán a vészlámpa halvány fénye világított meg belül. Ő maga megadta magát az álmatlanságnak. A távoli lámpa nyugtalanító villogása már majdnem feledésbe merült emlékeket idézett föl benne: újra maga előtt látta a Baker-családot, eszébe jutott szörnyű tragédiájuk, mely egyedül Willardet kímélte meg, éppen azt a Willardet, aki – jelleméből és bizarr magatartásából ítélve – látszólag nem is tartozott a családhoz vagy a házhoz, inkább bitorló volt, semmint vér szerinti örökös.

Az álmatlanságért egyébként Boyd ezúttal önmagát okolta: ugyanis felmérgesítette magát, amiért Alma belekeveredett Willard ügyeibe, ha csak annyira is, hogy elvállalta postájának a továbbítását, sőt mi több, Vernon Millerét is. Boyd annyira nem bízott ebben a két férfiban, s annyira félt tőlük, hogy azt kívánta: bárcsak történnék velük valami, s ne is térnének vissza Michiganből. Aztán szégyenkezve, sőt meg is rökönyödve, amiért ilyesmit kíván, sietve elrebegett valami bocsánatért esdő imafélét amaz ismeretlen hatalomhoz, amely a világegyetemet kormányozza.

A törvényház órája elütötte az egyet.

Ekkor olyasvalami jutott az eszébe, amire hosszú ideje

nem gondolt már, mert nem *akart* rá gondolni: az a rejtélyes négyezer dollár, amit Cliff bízott rá az elutazása előtt.

Homályosan, de azért csaknem kegyetlen bizonyossággal tudta, hogy ez a pénz valamilyen módon Willard Baker megrontó hatásával van kapcsolatban. Minthogy azonban az efféle dolgoktól mindig távol tartotta magát, ezúttal sem volt képes magyarázatot vagy elfogadható indokot találni arra, hogyan került a pénz Cliffhez. Az egész ügy valahogy jelentéktelennek s mégis jelentőségteljesnek látszott. Arról azonban szentül meg volt győződve, hogy unokaöccse ártatlan mindenféle rossz cselekedetben.

Közte és Cliff között mégis ez a négyezer dollár volt a legszorosabb kapocs. Egyetlen közös titkuk volt ez, s az egyetlen pillanat, amikor igazán közel kerültek egymáshoz, az volt, midőn lesegítve unokaöccséről a hányásszagú zakót, fölszedte a padlóról a bankjegyeket a fiú csodálkozó pillantásától kísérve. Nagynénjére egy ilyen titkot Cliff soha nem bízhatott volna; jobban mondva, őt sohasem tudta volna meggyőzni az ártatlanságáról, s ezért Boyd féltékenyen őrizte a titkot, az egyedüli bizonyítékot arra, hogy Cliff jobban szerette őt, mint a nagynénjét.

Azután – életében talán először – nyíltan és őszintén, szavakban is megfogalmazva, újból és újból ismételve, az álmatlanság sötétjében bevallotta magának, hogy boldog lett volna, a föld minden kincsét odaadta volna, ha Cliff az ő fia. Most már bevallhatta. A lelkét régen gyötrő sóvárgás, hogy fia legyen – a szürke hétköznapok ezt legfeljebb csak tompították, de soha nem oltották ki –, most olyan éles, világos fénnyel lángolt föl, akár egy robbanás az űrben.

Hirtelen kínzó fájdalom hasított a mellkasába: kénytelen volt felkelni.

A fájdalom ellenére mezítláb járkált, nehogy fölébressze Almát, s fáradságosan magyarázkodnia kelljen, miért van talpon.

Aztán egy belső parancsnak engedelmeskedve odament a kazettához. A négyezer dollár ott feküdt érintetlenül. Szorosan az ujjai közé fogta a bankjegyköteget, egy darabig tartogatta, majd visszatette a helyére. Hogy a pénz ennyi idő után még mindig ott van, azt sugallta, hogy Cliff is él még, pedig az utóbbi hónapokban ő maga sem hitt már ebben, s mindent elkövetett annak érdekében, hogy ezt eltitkolja Alma előtt.

Boyd tudatának e hirtelen megvilágosodása a Cliff iránti érzéseit illetően valamelyest enyhítette fájdalmát is: újból lefeküdt, s megpróbált elaludni.

S miközben lassan alámerült az öntudatlanságba, teljes bizonyossággal érezte – először azóta, hogy megkapták a táviratot Cliff eltűnéséről –, hogy a fiú csakugyan visszatér majd. Mi egyébért is élne ő – gondolta –, ha ez nem így lenne?

Azt álmodta: hidrogénbombát dobtak Rainbow-ra.

Ám a hirtelen fellobbanó fény nem álom volt: ahogy felült az ágyában, látta is az utca túloldalán. Mikor aztán hosszasabban figyelte ezt az egy bizonyos pontot a sötétben, minden kétsége eloszlott. Willard Baker házában tűz volt, feltehetően az emeleten. A vészlámpa villódzását elnyelte a lángok fénye.

Boyd gyorsan nadrágot húzott a hálóköntös fölé, ám ahogy a lépcső felé sietett, a hallban nekiment egy fiókosszekrény-

nek, és fölborította a mellette álló vizeskorsót, amely még azokból az időkből maradt ott, amikor a házban nem volt vízvezeték.

Alma egy szempillantás alatt talpon volt: egy kimonót kapott magára, amely valaha az édesanyjáé volt.

– Mi történt? Miért keltél föl? – kérdezte ijedten.

– Ég a Baker-ház! – felelte a fivére, levegő után kapkodva, ugyanis megint szorító fájdalmat érzett a mellkasában.

– Tudod, hol vannak a kulcsok? – Alma vizsgálódó tekintettel figyelte a fivérét.

Az megállt, mint aki megpróbálja eszébe idézni, hol is van tulajdonképpen.

– Kinn lógnak a konyhában. Hallod?

A férfi bólintott.

– Míg te kinyitod a házat, én felhívom a tűzoltókat – mondta Alma, nyugtalanul figyelve, amint Boyd elindul.

Nem telt bele két-három perc, és Boyd már benn is volt a házban. Megkönnyebbülten állapította meg, hogy a tűz nem fékezhetetlen még, s főként az egyik emeleti szobára korlátozódik.

Lihegve, fulladozva fölsietett.

A tűz fészke a nagy hálószobában volt, Mrs. Baker egykori szobájában. Megpróbálta kinyitni az ajtót, de az olyan biztonságosan volt bezárva, akár egy páncélterem a bankban.

– Az ördög vinné el ezt az ostoba Willardet! – morogta magában.

– Ne is kísérletezz azzal az ajtóval – hallotta most Alma hangját a háta mögül. – Sejthettem volna, hogy itt támadt a tűz. Kétszeresen van bezárva, amellett belülről is el van

reteszelve és a jó ég tudja, még mi. Mindjárt hozok valamit, amivel betörhetjük . . . S már indult is le.

Boyd a falnak dőlve tovább káromkodott magában, majd mikor meghallotta, hogy húga már jön fölfelé, hátraszólt: – Telefonáltál a tűzoltóknak? – De addigra Alma föl is ért; a férfi elámult, amikor megpillantotta. Húga ugyanis egy baltával fegyverezte föl magát. – No te ugyancsak jól festesz! – nevetett föl erőtlenül, s már nyúlt is a balta után, de a húga leintette.

– Nem szabad megerőltetned magad! – mondta, s fürkésző pillantást vetve fivérére, elfordult.

Eleinte lassan, ügyetlenül, de azért határozottan mérte egyik fejszecsapást a másik után az ajtóra. Boyd jó messzire húzódva, kétkedő fejcsóválással figyelte.

Aztán hirtelen elfogyott Alma türelme: egy nagyot vágott a zár fölé, s attól kezdve oda összpontosította az ütéseket, növekvő hevességgel.

Egyszer csak hátborzongató reccsenéssel széttört a zár, Alma utolsó erőteljes fejszecsapására az ajtó kinyílt.

A lángok egy papírkosárból csaptak föl; onnan kúsztak át a függönyökre is. Ezek jóformán teljesen a tűz martalékává lettek, a lángnyelvek már a halványkék tapétát nyaldosták.

A jelekből ítélve a szobát valami műteremfélének használhatták: festőállványt láthattak, mellette festékeket, anatómiai ábrákat, néhány reneszánsz szobor gipszmásolatát. Figyelmüket azonban nem ez ragadta meg: a lángok olyasvalamit világítottak meg, s keltettek életre, amitől egy pillanatra még a lélegzetük is elállt: a fal mentén, egy zsinórra függesztve, fényképek himbálóztak a lángok emésztő visszfényében. Cliffet ábrázolták, csaknem életnagyságban. Ma-

guk sem értették, hogy nem vették észre rögtön, mikor beléptek. Ezen a kései órán, a tűz fényében úgy tűnt: a fiú a lángok közepette mindjárt megszólal, hatásos szónoki mozdulattal még az egyik kezét is kinyújtotta, mintha csak élne.

Alma csak Boyd jajkiáltására tért magához. Fivére a fájdalomtól összerándulva feküdt a padlón. – Mi történt, az istenért? – kérdezte Alma, és föléje hajolt.

Lentről már hallatszott a tűzoltóautók félelmes szirénázása, a távolból tompa zaj jelezte, hogy a város is riad már.

Alma a fivére mellett térdelt, mikor a két tűzoltó belépett.

– Megkérhetem valamelyiküket, hogy segítsen? – fordult hozzájuk Alma fölemelkedve. – Azt hiszem, a szíve... – tette hozzá, s gyengéd szorítást érezve a vállán, megfordult. Faye Laird sápadt, megviselt arca tekintett rá.

*

A szívrohamból Boyd nem épült föl egyik napról a másikra, s ez az időszak mégis mindkettőjüknek kellemesen telt el.

Boyd az egyik, raktárhelyiségből átalakított földszinti szobába költözött; itt végre elvégezhette azokat a csendes kis házi teendőket, amelyek már régen esedékesek voltak, s életében először azt is élvezhette, hogy egy kicsit elengedheti magát.

Alma örült, mert kiszolgálhatta a fivérét, törődhetett vele. Ez végre olyan feladat volt számára, ami arányban állt energiájával s idejével. Az ápolónői szerepben eltűnt szokásos ingerültsége és zsémbeskedése.

A diagnózis így hangzott: enyhe lefolyású angina pectoris

roham, s az orvos hozzátette: megfelelő ápolás mellett Boyd egykettőre talpon lesz, sőt fürgébb is, mint valaha.

Ami a tűzesetet illeti, az, mint kiderült, nem is volt olyan súlyos, noha a szobában csaknem minden gyúlékony holmi kárt szenvedett, vagy megsemmisült, beleértve a Cliffet ábrázoló, rejtélyes fényképeket is, amelyekről senki nem beszélt, még csak említést sem tett.

Mikor már Alma biztos lehetett afelől, hogy Boyd talpra áll, nyomban megtáviratozta Willardnek, mi történt, de Boyd unszolására azt is hozzátette, hogy emiatt Willard semmiképpen se szakítsa meg a nyaralását, küldje csak meg az utasításait, ő majd elintéz mindent, amit kell, a tűzesettel kapcsolatban. Táviratára Vernon Miller válaszolt, ugyancsak sürgönyben. Ebben közölte, hogy Willard nem érzi magát valami jól, így hát mindenképpen Michiganben maradnak, míg hűvösebbre nem fordul az idő, végül köszönetet mondott Almának a szolgálatért, s az asszony legnagyobb bosszúságára küldött egy huszonöt dolláros csekket is, mint írta, a fáradozásaiért.

Két-három héttel a tűzeset után valamelyik délután Faye Laird, Mrs. Van Tassel és Clara Himbaugh (aki kénytelen volt elhalasztani bostoni útját, mivel kötelezettségei megkövetelték, hogy közel legyen otthonához) ismét ott ültek Almánál. Szokásuk szerint most is kávéztak, és süteményt eszegettek.

Már megtárgyalták Boyd csodával határos felépülését is, sőt Cliff fényképeivel kapcsolatban is felvetődött néhány furcsa kérdés, de a környék igazi szenzációja csak ezután került terítékre. S ez Minnie Clyde Hawke megtérése volt.

Pár héttel a tűzeset után Mrs. Hawke lesétált a folyó fa-

hídjához, egy hirtelen, de azért látványos mozdulattal (aminek nem volt más tanúja, legfeljebb néhány néger lurkó és két-három vasúti pályamunkás), belehajította botját az apadó habokba, karját a lenyugvó nap felé emelte, majd emelt fővel, határozott léptekkel visszatért Mrs. Van Tassel házához.

Ettől a naptól kezdve Mrs. Hawke nem ivott egy korty szeszt sem, s mint Clara Himbaugh-nak mondta, ez éppoly kevéssé jutna eszébe ezentúl, mint az, hogy holdutazásra jelentkezzék.

Mrs. Hawke megtérésének híre kissé meghökkentette Almát: némi csalódást is érzett, s ezért meglehetősen szárazon csupán annyit mondott: reméli, hogy a gyógyulás ezúttal tartós lesz.

– Ó, ebben biztos vagyok! – jelentette ki Mrs. Van Tassel emelt hangon. – Mrs. Hawke teljesen megváltozott, éppúgy nem hasonlít régi önmagára, mint egyik nap a másikra.

Clara Himbaugh félig behunyt szemmel mosolygott.

– Teljesen megváltozott a magatartása is, a megjelenése is – folytatta a dicshimnuszt Mrs. Van Tassel. Szemmel láthatóan szokatlan dolog volt számára, hogy valaki megtér.

Faye Laird és Alma egymásra néztek, Mrs. Hawke háziasszonya azonban zavartalanul folytatta: – Nekem is egészen másképpen telnek a napjaim azóta. Eddig folyton attól féltem, egy szép nap még felgyújtja a házat. Hisz tudják, nem elég, hogy ivott, még füstölt is, akár egy kémény. Most viszont, ha hiszik, ha nem, hozzá sem nyúlna egy cigarettához!

A dohányzás említésére Faye Laird elfordította a fejét, s ivott egy korty kávét.

Mikor azután mindhárman Clara felé fordultak, mintegy néma elismeréssel adózva győzelmének, ti., hogy sikerült

rávezetnie Mrs. H.-t a magasabbrendű élethez vezető útra, az csak annyit mondott: – Ez a Nagy Orvos műve, hölgyeim. Én csupán őneki voltam jelentéktelen eszköze.

Alma nem állta meg, hogy meg ne jegyezze:

– De hiszen mindent elkövetett, hogy megtérítse Mrs. Hawke-ot!

Clara elmosolyodott, s gyengéden megveregette Alma karját: – Ó, maga drága lélek!

– Bizony, ez a csoda nem történhetett volna meg, ha Clara nincs! – hangzott Mrs. Van Tassel végső ítélete.

Alma folyton unszolta vendégeit, hogy egyenek még a puncstortából. Valahányszor kínálta őket, azok egy darabig tiltakoztak, mondván, hogy egyetlen falatot sem tudnak már lenyelni, végül azonban dohogva bár, de várakozásteljesen elfogadták.

Időnként Boyd is benézett hozzájuk; ilyenkor egy-két szellemes, tréfás megjegyzést fűzött csevegésükhöz, ami csak fokozta jó hangulatukat.

Ezután a hölgyek néhány szóval megvitatták Mrs. Laird egészségi állapotát; megállapították, hogy ezt a nyarat roppant nehezen viselik el nemcsak a betegek, az egészségesek is; gratuláltak Almának, amiért – nagyon helyesen – elhalasztotta az emlékkönyv megírását, míg hűvösebbre nem fordul az idő (bár ez is már a nyakunkon van – mondták), végül pedig arról áradoztak egyhangúan, milyen gyönyörű az ősz Rainbow-ban.

Egyszeriben minden nagyon szépnek látszott a világban. Némiképp meglepődve hallgatták Mrs. Van Tasselt, aki elmesélte, hogy részt vett egy előadáson a Pythis Lovagjainak klubjában, ahol éppen Mannheim professzor tartotta az elő-

adást, „Felnőtt lesz-e valaha az ifjú amerikai értelmiség" címmel.

Alma már épp olyasvalamit akart mondani, hogy nem is hitte volna, hogy Mrs. Van Tassel egyetemi előadásokra jár, amikor eszébe jutott, ez mégsem lenne helyes.

Azután arról beszélgettek, vajon miért marad ilyen sokáig Washingtonban Mrs. Barrington, holott tudott dolog, hogy éppen az az a hely, ahol a legelviselhetetlenebb a nyár.

– Egy nagyon szavahihető személytől úgy hallottam – kezdte Mrs. Van Tassel vonakodva (ugyanis nem szerette a nyílt pletykálást) –, hogy van a fővárosban egy idősebb államférfi, aki felettébb sokat ad Mrs. Barrington barátságára, sőt, nagyon szeretné, ha Mrs. B. ott telepednék le.

A hírt tetszésnyilvánító és hitetlenkedő felkiáltások fogadták. Abban azonban valamennyien egyetértettek, hogy Mrs. B. soha többé nem fogja nyakát a házasság igájába hajtani, függetlenül attól, hogy túl van-e a házasságkötési koron, vagy sem.

Közben föl is álltak már, s éppen búcsúzkodni kezdtek, mialatt kedvük és hangjuk mind magasabbra hágott. Faye egyszer csak arra lett figyelmes, hogy az ajtóban egy Western Union táviratkézbesítő áll. Nyomban szólt is Almának.

– Miért nem csöngetett az a csacsi! – méltatlankodott amaz, még mindig kipirulva a nevetéstől, majd átvette a táviratot, és megköszönte.

– Bizonyára Willard sürgönyzött megint – fordult a többiekhez. – Talán nincs megelégedve azzal, ahogyan a dolgait intézem – tréfálkozott.

– Ugyan! Téged Willard soha nem kritizálna! – csipkelődött Clara ugyanabban a tréfás hangnemben.

Alma arcáról hirtelen eltűnt a vidámság és a mosoly; tekintete furcsán kifejezéstelen s egyben megfejthetetlen lett – talán a megdöbbenéstől, ki tudja? Egy biztos: ezt a kifejezést még soha nem látták arcán a barátnői: rendkívülisége elnémította őket.

Faye mintha megértette volna, közelebb lépett hozzá.

– Boydnak nem szabad megtudnia, mi van a táviratban – fordult feléjük Alma. – Egy szót se. – S ezzel átnyújtotta a táviratot Faye-nek.

A többiek mind odagyűltek Faye köré.

A szűkszavú sürgönyben a Hadügyminisztérium arról értesítette Miss Masont, hogy unokaöccsének, Cliff Masonnek a halálát minden kétséget kizáróan megállapították; amennyiben további részletekről értesülnek halála körülményeit illetően, azokat közölni fogják.

Mialatt a hölgyek a táviratot tanulmányozták, Alma nesztelenül odament Boyd ajtajához, kinyitotta, belesett, aztán becsukta.

– Hál'istennek alszik – fordult a barátnőihez.

– Nem volna jobb, ha leülnél egy kicsit, drágám? – kérdezte Mrs. Van Tassel, Alma vállára téve a kezét.

– Nem. Nem hiszem – felelte amaz zárkózottan, kissé érdesen, olyanféleképpen, ahogy a tanteremben szokott volt beszélni a fegyelmezés válságos pillanataiban.

– Most Boyd a legfontosabb. Nekem őmiatta kell most erősnek maradnom. A betegsége alatt – Alma küszködött magával, hogy elmondja-e –, amikor talán nem is volt egészen magánál, egyre az unokaöcsénket szólongatta. Akkor döbbentem csak rá, milyen sokat jelentett számára Cliff, hogy valójában saját fiának érezte. És arra is rájöttem ak-

kor, hogy tulajdonképpen Boyd szerette őt a legjobban, én csak beszéltem folyton, meg könyvet akartam írni róla.

Barátnői úgy álltak ott,. mint templomi énekkar tagjai zsoltáréneklés után, s most nem szóltak egy szót sem: hallgatást parancsolt számukra a szörnyű hír csakúgy, mint Alma lelkierejének e hirtelen megnyilvánulása. Almából egyszeriben eltűnt minden gyengeség, bizonytalanság, kétely: csak erő maradt.

– Csupán reménykedtem a reménytelenben, ez minden. De amiben reménykedtem, nem válhatott valóra.

Faye odanyújtotta a táviratot, Alma elvette, és gyengéden összehajtogatta.

– Bizonyos értelemben mégis örülök – folytatta Alma tisztán csengő, erős hangon –, hogy mindennek vége, s most már Cliff is hazakerülhet valahogyan. Most legalább majd tudjuk, hol van.

Szavait megint néma csönd követte. Elsőnek Mrs. Van Tassel törte meg: mintegy Alma helyett is, halkan, fojtottan sírni kezdett. Aztán Faye szaggatott zokogása hallatszott, s végül Clara Himbaugh csendes sírása.

Mikor végre megnyugodtak valamelyest, sorra megcsókolták Almát, ígéretet tettek, hogy még aznap este visszajönnek, azután lassan, egyenként távoztak, mert látták, hogy Alma szeretne egyedül maradni a hírrel, amelyet kapott.

13. Házassági ajánlat

Egy héttel azután történt. Késő este volt: Alma beadta a gyógyszert Boydnak, meg egy nyugtatót is, gyengéden homlokon csókolta, aztán leült a szomszéd szobában anyja hintaszékébe, bekapcsolta a rádiót, s egészen halkra állította, nehogy zavarja fivérét.

Épp egy vonószenekar játszott, s a muzsikától Alma elbóbiskolt. Amikor felriadt szendergéséből, hirtelen felugrott a székből, mert az volt a benyomása, hogy valaki belépett a szobába, és bejelentette: Willard Bakert és Vernon Millert autószerencsétlenség érte. A következő pillanatban döbbent rá, hogy valóban egy balesetről hall – a rádióban. Noha a bemondó elismételte a súlyos baleset történetét, a neveket Alma nem hallotta jól. A légköri elektromosságtól hirtelen recsegni kezdett a rádió, s a zörej végképp elnyomta a bemondó hangját.

Olyannyira élénken vélte azonban hallani Willard Baker és Vernon Miller nevét, hogy izgatottan csavargatni kezdte a készüléket, remélve, hogy még sikerül elcsípnie a híradást valamelyik másik közeli adón. Csakhogy ezek éppen akkor fejezték be az adást, a rainbow-i adó pedig már néma volt.

Hátrament a konyhába, s kinézett a Baker-házra. Ott még égett a vészlámpa, amit ő maga gyújtott meg. Senki nem gon-

dolta volna, hogy a házban tűz pusztított. Időközben Mrs. Baker régi szobáját is majdnem teljesen rendbe hozták, új tapétát tettek föl. Hamarosan lakható lesz megint.

Alma végül is arra a következtetésre jutott, hogy a ház fölötti aggodalmában és Cliff halálhíre nyomán kétségkívül csak képzelődött, mikor Willard nevét vélte hallani.

Ennek ellenére nem volt kedve újból lefeküdni. Visszaült a hintaszékbe. A rádióból hangzó halk zeneszó mellett időnként újra elszunnyadt, de álma nyugtalan volt, s minduntalan megszakadt.

Motorzúgás ébresztette föl. Ahogy fülelni kezdett, meghallotta, hogy valaki közeledik a kerti úton. A léptek neszét tisztán ki lehetett venni: ebből is tudhatta, milyen késő re jár. Zavartan fölállt, odament az ajtóhoz, meggyújtotta a tornác lámpáját, majd kilesett a függönyön. Faye Laird állt az ajtó előtt.

– Hát te meg hogy kerülsz ide éjnek idején? – kérdezte Alma halkan, s kinyitotta az ajtót.

– Bejöhetnék? Nem haragszol?

Mivel Alma nem válaszolt rögtön – barátnőjének elcsigázott arca kötötte le a figyelmét –, hozzátette: – Láttam, hogy ég a villany, különben eszembe se jut, hogy zavarjalak . . .

– Történt valami? – felelte Alma.

– Nem lett volna szabad idejönnöm – motyogta Faye félig önmagának.

– Miért mondod ezt? – Alma már visszanyerte nyugalmát. – A terheinket nem viselhetjük egyedül – tette hozzá, de közben ő maga is falfehér lett. – Ülj le ide! – A székre mutatott, ahonnan az imént ő állt föl.

Faye azonban nem mozdult. – Willard Baker és Vernon Miller...

– Tudom – szakította félbe Alma, nem annyira azért, hogy megállítsa a beszédben, inkább csak hogy csillapítsa egyre növekvő izgalmát.

– Willard meghalt, s lehet, hogy Vernon sem marad életben – mondta Faye, szinte csak önmagának.

– Nem tudtam biztosan, csak sejtettem – suttogta Alma. – Kérlek, Faye, mondd el, mi történt.

Faye egyáltalán nem lepődött meg azon, hogy Alma most homlokegyenest mást mond, mint az előbb.

– Most jövök a Mt. Pleasant-i kórházból – kezdte. – Délután kaptam a táviratot, és azonnal odamentem. Itt nem is szóltam róla senkinek. Egy szembejövő teherautóval ütköztek össze, a sofőrje nyilván részeg volt. Nem Vernon hibájából történt... Willard rögtön meghalt... Teljesen váratlanul határozták el, hogy visszajönnek. Vernont nyugtalanította a tűz, meg az, hogy a szobájában elpusztult egy s más.

– A szobát teljesen rendbe hozattam volna – jegyezte meg Alma. – Észre se veszik, hogy valami történt ott.

Faye bólintott.

– Nem tudok magamhoz térni – jegyezte meg Alma.

– Bocsáss meg! Tudom, meg kellett volna várnom a reggelt. De most ki másnak mondhattam volna el?

– Nem értem, miért mondod folyton ezt? – kérdezte Alma fellobbanó haraggal. – Igenis, ide kellett jönnöd, s nekem kellett elmondanod. Kinek, ha nem nekem?

– Te olyan nyugodt vagy, Alma!

– Tévedsz. Csak félek elengedni magamat.

– Én már kisírtam magam idefelé jövet.

Alma a szeme elé tette a kezét, de nem azért, hogy a könnyeit leplezze.

– Alma . . . – Faye hangja most nem remegett: elszántság csendült ki belőle. – Még valamit el kell mondanom. Ki tudja, talán éppen ezért kellett még ma este beszélnem veled.

– Mondd csak bátran – biztatta Alma fáradt erőfeszítéssel.

– A kórházban – kezdte Faye szemmel láthatóan küszködve a szavakkal –, a kórteremben, ahová Vernonhoz bevittek . . .

Alma várt.

– . . . Vernon megkérte a kezemet – bökte ki végre Faye, zavart, könyörgő pillantást vetve a barátnőjére.

– Vernon Miller feleségül kért? – Alma elvette a kezét a szeme elől.

Faye bólintott.

– Értem. – Látva Faye meghökkent zavarát, ő maga már nem is volt annyira meglepve. – És te mit válaszoltál? – kérdezte egy idő után.

– Mit válaszolhattam volna? Igent mondtam.

Alma leplezetlen csodálkozással meredt rá.

– Miért, te mit mondtál volna?

Alma fölállt, s halkan föl-alá kezdett járkálni. Egy kis idő múlva – háttal Faye-nek – megkérdezte: – Szereted?

– Nem tudom – hangzott a válasz.

– Nem is tudtam, hogy találkoztatok. – Alma valamivel hangosabban beszélt most. – Soha nem láttalak benneteket együtt.

– Nem is igen találkoztunk. – Faye még mindig Alma hátának beszélt, mintha gyónt volna.

– Tulajdonképpen nem is tudom, mit mondjak – kezdte Alma színtelen hangon.

– Már ott, a kórteremben is úgy éreztem, mikor megkérte a kezemet, hogy ez már valahogy eldöntetett. Ahogy elmondta, a gipsz meg a pólyák közül, abban a nem is tudom, milyen – éter vagy fertőtlenítő – szagban, már akkor úgy éreztem, hogy nincs személyes választásra lehetőségem.

– Hagyd abba! – kiáltott föl Alma, de a hangjából éppen ennek az ellenkezője csendült ki.

– Úgy éreztem, nincs jogom nemet mondani – folytatta Faye. – Azt mondta, szüksége van rám, szüksége van . . .

– Értem – szólt közbe Alma lehajtott fejjel.

– Szerinted tehát nem volna szabad hozzámennem?

Erre Alma megfordult. Kigyúlt arccal, mindenre fölkészülve, ami még elhangozhat ezen az estén, válaszolta: – Mondtam én ezt egy szóval is?

– Nem, persze hogy nem. – Faye nem vette le a szemét Alma arcáról.

Alma leengedte a karját, arcából kifutott a vér. – Oly zavarba ejtő ez az egész, és oly elgondolkoztató! De különben is, mit érhet egy vénlány véleménye?

– Nagyon sokat, ha az a vénlány éppen te vagy. S még többet, ha a másik vénlány meg én vagyok.

– Igen, értem. Azt hiszem, értem – felelte Alma csendesen.

– Ha a rossz hírére gondolsz . . . nos, ez nem aggaszt, most meg éppenséggel nem.

Alma csodálkozó pillantást vetett rá.

– De hiszen tudod, mire gondolok. – Hirtelen éles és érdes lett a hangja, csaknem harciasan hangos, olyannyira,

hogy Alma az ajkához emelte az ujját, s így figyelmeztette, legyen csendesebb, mert a szomszéd szobában Boyd alszik. Faye azonban félreértette a mozdulatot: azt hitte, Alma nem akarja, hogy erről a témáról beszéljen. Ezért éppoly éles hangon folytatta: – Nyilván te is jól tudod, mit tartanak róluk. Hogy homoszexuálisok.

– Nem, én nem tudtam.

Faye egy darabig kémlelte barátnője arcát, aztán megállapította, hogy Alma valóban nem tudott a dologról.

– Tehát nem is tudtál róla – mondta Faye halkan.

– Nem, Faye, mondom, hogy nem tudtam – felelte Alma. Ajkán erőtlen mosoly játszott, ahogy hozzátette: – Nemigen ismerek homoszexuálisokat.

– Sajnálom, hogy megmondtam.

– Ne sajnálj semmit, amit nekem elmondasz – vágott vissza Alma. – Attól tartok, nem ez az egyetlen dolog, amiről nem tudok. – Csaknem gyerekesen rímánkodó hangon tette hozzá: – De ugye . . . ugye nem igaz . . . ez a szóbeszéd Willardről meg Vernonról?

Mivel Faye nem válaszolt, Alma megismételte a kérdést: – Ugye nem igaz, Faye?

– Nem tudom, és nem is érdekel.

– Nem érdekel? – ismételte Alma, és újból elfordult.

– Amikor megkérte a kezemet, úgy éreztem, már eldöntetett, hogy igent mondjak. Nem én döntöttem. De éreztem, úgy kellett tennem, ahogy cselekedtem.

– A te életedről van szó, Faye. Azt kell tenned, amit az érzéseid diktálnak.

Alma a szoba túlsó végében állt, háttal a barátnőjének.

Az most lassan odament hozzá, és gyengéden megérintette a karját.

– Bocsáss meg, amiért betörtem hozzád, s így feldúltalak.

– Nincs mit megbocsátanom, drágám – felelte Alma, még mindig háttal. Egy idő után mégis megfordult, és mélyen Faye szemébe nézett.

– El fogsz jutni a helyes döntéshez idejében – mondta, és homlokon csókolta Faye-t. Aztán hozzátette: – Mi itt beszélgetünk, szegény Willard meg már halott.

Egy pillanatra mindketten elkomorultak.

– Vele kihalt az egész család – mondta Alma egészen halkan –, mintegy istenhozzádként, aztán hosszan fürkészve Faye arcát, így szólt: – A tűz éjszakáján egy sereg fényképet találtunk Vernon szobájában. Mind Cliffet ábrázolta, s ez nagyon felizgatta Boydot. Mit gondolsz, hogy kerülhettek oda?

Faye nem válaszolt rögtön. Egy kis idő múlva azt mondta: – Én is hallottam a fényképekről. De csak annyit tudtam, hogy Vernon nagyon jól fényképez, és szeret minden ismerőséről felvételeket csinálni.

– Rólad is csinált? – kérdezte Alma vizsgálódó pillantással.

Faye megrázta a fejét. – Én mindössze egy hónapja ismerem Vernont.

– És ezeket a felvételeket Cliffről a szobájában őrizte . . . – állapította meg Alma talán csak azért, hogy önmagát meggyőzze.

– Biztos vagyok benne, hogy Vernon nem rontotta meg Cliffet – jegyezte meg Faye élesen.

Alma hallgatott egy darabig, aztán, mint aki feladta min-

den félelmét s kételyét, sőt talán a megértés képességét is, azt mondta: – Annyi minden van, amit az ember soha nem tudhat meg valamiről vagy valakiről . . .

Faye megfogta barátnője kezét, és erősen megszorította.

– Jó éjt, Alma drágám, és bocsáss meg . . . – mondta búcsúzóul, s futólag még megkérdezte, hogy érzi magát Boyd.

– Szépen javul – Alma úgy válaszolt, mint akit nem is érdekel a múlt, csak Boyd és Boyd felépülése. – Az orvos nagyon elégedett a gyógyulásával. De azért Cliffről még nem szóltam neki. Majd egyszer . . . később. Most nem szabad, hogy valami baja essék, hiszen érted . . .

Faye ekkor újból megszorította a kezét.

14. „Az emlékkönyv elkészült"

Alig több, mint egy hónap múltán Boyd Mason egészségi állapota annyit javult, hogy valamelyik délelőtt már az irodájába is be tudott menni rövid időre. Azon a délutánon a ház mögötti kertben üldögélt, a szőlőlugas alatt, ami ritkán esett meg, míg Willard Baker élt.

Innen jól láthatta a másik lábadozót a Baker-ház tornácán: Vernon Miller üldögélt ott begipszelve, bepólyálva. A fiatalember szenvedése tette-e, vagy az, hogy Willard halála oly friss volt még, tény, hogy Boyd természetesnek tartotta jelenlétét, sőt egész idő alatt szemben ült vele, s egy ízben még oda is bólintott. Magatartásában része lehetett annak is, hogy látta: időnként Faye Laird látogatja a fiatalembert. Alma ugyanis elmondta neki, hogy Faye és Vernon jegyesek, s Boyd – húga legnagyobb meglepetésére, sőt, mondhatni, megkönnyebbülésére – egyáltalán nem háborodott föl ezen, bár a hír természetesen őt is meglepte.

A szomszédok egyébként mind tudták, hogy Willard javainak nagyobbik részét Vernonra hagyta, s ez több, mint tekintélyes vagyon volt.

Willard haláláról Alma csak egy nappal a temetés előtt számolt be Boydnak, de azt, hogy Cliff is meghalt, mind ez ideig nem merte megmondani. Most viszont, hogy Boyd

újból bejárogat az irodába, válaszútra került: vagy ő maga mondja meg neki, vagy hagyja, hogy fivére véletlenül értesüljön róla, valamelyik ügyfél vagy betévedő ismerős tapintatlan elejtett megjegyzéséből.

Így hát, mikor esteledni kezdett, leült Boyd mellé beszélgetni.

– Ami azt illeti, Faye rosszabbul is járhatna – kezdte, s a Baker-ház tornáca felé intett a fejével, ahol Vernon és Faye beszélgettek.

– Ebben a korban nem is nagyon válogathatna már – felelte Boyd, némi habozás után elfogadva húga nézőpontját.

– Egyébként Vernon sem panaszkodhat – jegyezte meg Alma, a fiatalember újonnan örökölt vagyonára és új helyzetére célozva.

– Amióta Willard meghalt, még a viselkedése is egészen más – jegyezte meg Boyd.

– Azért ne írjunk mindent szegény Willard számlájára.

– A dolog úgy áll – kezdte Boyd, mintegy az előbbi megállapításhoz csatlakozva –, hogy mindezekért a szülei a hibásak, miattuk lett Willard a család fekete báránya, mert otthon elejétől fogva a fiatalabb fiúé, Joe doktoré volt az elsőbbség, őkörülötte forgott minden, mindig csak Joe, Joe, Joe. Szegény Willarddel meg senki se törődött. Ezzel egyébként, azt hiszem, a saját anyja is tisztában volt. Ha jól emlékszem, egyszer el is mesélt valamit anyánknak, ami szintén ezt igazolja. Ez még akkor történt, mikor a fiúk kicsik voltak. Egy ízben Mrs. Baker meghallotta, hogy valamelyikük belép a házba. Kiszólt a konyhából: – Te vagy az, Joe, édes kincsem? – Nem, csak én vagyok: Willard – hallotta a halk, szomorú választ már a szalonból. – A dolog szörnyen

bántotta persze, s a maga módján próbálta is jóvá tenni. Csakhogy ehhez már késő volt: továbbra is Joe maradt a kedvenc, a család szeme fénye.

Alma gondolataiba mélyedve hallgatott.

– Holnaptól kezdve pedig – Boyd ismét régi modorában, derűsen fordult Almához – újból bejárok az irodába.

– Elég erősnek érzed magad hozzá?

A férfi bólintott. – Neked is be kellene már fejezned a könyvet, amit Cliffről szándékoztál írni – mondta mosolyogva. – Már jönnek a hűvösebb napok.

Alma nem válaszolt.

– Hallottad, mit mondtam? – kérdezte Boyd ezúttal hangosabban.

Alma igent bólintott.

Boyd figyelmét most egy pillanatra másvalami kötötte le: egy mókust vett észre, amelyik éppen mogyorót rejtett el a nyárilak közelében. – Az ősz legbiztosabb jele! – mutatott abba az irányba, majd visszakanyarodva az előbbi témához megkérdezte: – Megkaptad azokat a dolgozatokat Mannheim professzortól?

Alma hangosan, de színtelenül felelte: – Úgy döntöttem, hogy mégsem írok Cliffről.

Fivére felmordult. – Miután a fél várost megbolondítottad, s mindenki ezzel bajlódott! – Alma megkönnyebbülve, de egyszersmind kimondhatatlan szomorúsággal állapította meg, hogy fivére megint a régi: ingerült, dühös, mint azelőtt.

– Az emlékkönyv elkészült – felelte Alma. E szavak őt magát legalább annyira meglepték, mint a fivérét.

– Hát megírtad? – Boyd arcán különös, meglepett öröm tükröződött.

– Nem!

Boyd szemrehányására, hogy miért hátrált meg a feladat elől, csak annyit mondott: – Eszedbe jutott-e valaha, hogy voltaképpen csak nevettetek rajtam, rám hagytatok mindent, mint valami gyerekre, csinálja csak, úgy sincs a vénkisasszony tanítónőnek más dolga: írjon egy könyvet az unokaöccséről, akit soha nem ismert alaposan, vagy ha ismerte is, nem értett meg.

– Egyikünk se gondolkozott így – felelte Boyd meghökkenve.

– És ha azt mondanám, hogy ma már nekem is az az érzésem, mint neked, a szomszédoknak s az egész városnak... hogy Cliff nem eltűnt, hanem meghalt? Ehhez mit szólnál?

– Csupán azt, hogy pokolian megváltoztál, s hogy ha ezt gondolod, akkor olyasmit gondolsz, amit se a szomszédok, se a város, se én nem gondoltunk soha. Mi igenis hisszük, hogy Cliff él, s egy szép napon haza fog jönni.

– Boyd – kezdte Alma csendesen, óvatosan. Nem tudta, mitévő legyen. Egy biztos, nem halogathatja tovább, meg kell mondania, kivált azok után, hogy Boyd elhatározta: ismét bejár majd az irodába. Akkor mindennap benn lesz a városban.

– Mi bajod? Rosszul érzed magad? – kérdezte a férfi őszinte aggodalommal, majdnem ijedten.

– Boyd, úgy gondolom, már elég erős vagy, hogy elmondhassam. Igyekeztelek megkímélni, de közben nem kíméltem magamat. És ebbe annyira belefáradtam, hogy most már meg kell mondanom.

– De mit akarsz megmondani? – kérdezte Boyd gyanútlanul, csillapítóan.

– A fiunk meghalt. Cliff halott.

– Úgy értsem, ettől félsz? – tette föl a kérdést Boyd fojtott hangon.

– Nem. Itt már nem félelemről van szó. Néhány nappal azután, hogy beteg lettél, értesítést kaptam a Hadügyminisztériumtól. Cliff meghalt, ez már biztos. Még annyi sem maradt belőle, hogy koporsóba tehették és hazaszállíthatták volna. Pora sem maradt a mi Cliffünknek.

A rég visszafojtott, szinte embertelen fájdalom most heves zokogásban tört magának utat, ám a sírás csakhamar elcsitult, hogy átadja helyét a már megszokott szenvedés – s mint ezt Alma oly sokszor megállapította magában –, az öregség tompa csendjének.

– Nyugodj meg, Alma, kérlek, nyugodj meg! – kérlelte a fivére gyengéden, különös önuralommal.

Alma megtörülte a szemét.

– Csak legalább maradt volna belőle valami! Valami, ami a miénk. Én sohasem ismertem őt, Boyd. Én csak szerettem Cliffet, de sohasem ismertem.

– Az igazság az, Alma, hogy egyikünk sem ismer senkit sem, és egymást sem ismerjük – felelte Boyd, és odanyújtotta a kezét.

Húga megfogta; amit fiatalkoruk óta nemigen tett meg.

– Többé-kevésbé mindnyájan idegenek vagyunk egymás számára – tette hozzá halkan Boyd.

– Örülök, hogy ilyen erős vagy. Köszönöm.

S hogy miért maradt Boyd ilyen erős? Talán mert kezdettől fogva tudta az igazságot, de az is meglehet, hogy azért,

mert húgának – mint mondta – szüksége van az ő erejére, s hálás érte.

Aznap este Alma nem tért a szokott időben nyugovóra. A karosszékben ült, s elaludt. Mély álmából arra riadt, hogy szólítja valaki. A hang megrémítette: egészen olyan volt, mint az édesanyjáé. De ahogy a pillanatnyi ijedelem elmúltával felnézett, Boyd fehér haját pillantotta meg. Fivére halkan nyugtatgatta.

Alma hangjából ezúttal hiányzott a korholó él, ahogy megkérdezte fivérét, mit kíván. Tudta ugyanis, hogy Boyd csak akkor kelti fel, ha erre nyomós oka van. Fivére nyugalma viszont azt is elárulta, hogy nem valamiféle pillanatnyi veszedelemről van szó, inkább olyasmiről, ami már régóta nyomja a szívét.

– Nem tudtam aludni, és kijöttem inni valamit. Akkor láttam, hogy még nem feküdtél le – adta meg a magyarázatot Boyd.

Alma hátranyúlt, s meggyújtotta az erősebb fényű lámpát a háta mögött.

– Mi az ott a kezedben? – kérdezte.

Boyd lenézett a saját kezére.

– Az isten szerelmére, Boyd! Mi az? Mit jelentsen ez?

Fivére odanyújtotta a négyezer dollárt, ami annak idején Cliff zsebéből esett ki, azután elmesélte a történteket, vázolta az egész szituációt. Semmit nem hagyott ki.

– Biztos vagy benne, hogy előtte ivott? – Alma visszaadta a pénzt. Cliff és az ivás, ez sehogy se fért a fejébe.

– Azért, mert valaki egyszer kirúg a hámból, még nem dől össze a világ!

Húga nem válaszolt rögtön; ismét a pénzt nézte Boyd kezében. Egy idő után megszólalt.

– Gondolom, Willard tudott erről. Mindazonáltal azt hiszem, Cliff az igazat mondta el neked.

– Úgy érted, hogy csakugyan nem tudta, hogyan került hozzá a pénz? – Boyd biztos akart lenni benne, hogy jól értette húga kérdését.

Az rábólintott, de a férfi látta az arcán, hogy kétségek gyötrik, s nem biztos a dolgában.

– Te tudtál arról, hogy mit beszélnek Willardról meg Vernonról? – kérdezte most, s a férfi szemébe nézett.

– Hogyne, persze! – vágta rá amaz bátran, de kerülte a húga tekintetét.

– Homoszexuálisok voltak. – Ezt Alma úgy mondta, mintha a halál nemcsak Willard életére tett volna pontot, hanem Vernonéra is.

Boyd elhűlve meredt rá.

– Ki mondta ezt neked?

– Te nem! – felelte Alma szemrehányóan.

– Nem hiszem, hogy szemernyi igazság is lenne ebben a mendemondában – jegyezte meg Boyd, s Alma látta rajta, hogy valószínűleg így is gondolja. – Willard az árvaházból vette magához Vernon Millert, jóformán adoptálta. Amellett Vernon most jegyezte el magát.

– Az az érzésem, hogy ez a pénz meg az ő hírnevük neked is jóval több gondot okozott, mint amennyit bevallasz. Miért nem osztottad meg velem ezt a gondot?

– De mikor az egész olyan homályos volt! Én magam se értettem teljesen, miért terheltelek volna még téged is!

– Nekem soha senki nem mondta meg az igazságot. Te is

régen tudtad már, hogy Anyának meg vannak számlálva a napjai, mégsem szóltál egy szót se, csak amikor már meghalt.

– Miért terheltelek volna jelen esetben holmi sejtésekkel? – Boyd a másik kezéhez ütögette a bankjegyköteget.

– Ez a pénz nem sejtés – ez kézzelfogható tény.

– Csakhogy erről Cliff éppoly kevéssé tudott, mint mi. Azt se tudta, hogy került hozzá – emelte föl a hangját Boyd védekezően.

– Jó, de még ha így van is, a gondot megoszthattad volna velem.

– És most mit akarsz tenni? – Boyd hangjából annyi félelem s aggodalom csendült ki, tehetetlensége oly leplezetlen volt, hogy Alma akarata ellenére elmosolyodott.

– Semmit – felelte végül. De ha őszintén úgy gondolod, szólhatunk a pénzről Vernon Millernek. Végtére is ő az örökös.

– Ezt megtehetjük – egyezett bele Boyd.

– Csodálom, hogy üzletember létedre nem fektetted be ezt a pénzt – jegyezte meg a húga.

– Nem volt teljesen – Boyd itt elhallgatott, kereste a megfelelő szót: – . . . tiszta. – Almának egy arcizma se rándult. Végül megszólalt: – Beszélnünk kell Vernonnal. Jobban mondva – tette hozzá a bátyjára pillantva –, majd én beszélek vele.

– Csak vigyázz, ne izgasd föl magad – Boyd szinte könyörgött.

– Miért izgatnám föl magam?

– Mi ketten hiszünk Cliffben – mondta Boyd, s fáradt tekintettel lenézett a szőnyegre.

– Persze hogy hiszünk benne – ismételte Alma –, ő a miénk volt.

– Csak féltem, hogy bemocskolódott benned a kép, amit Cliffről alkottál – magyarázkodott Boyd, gyermekesen reménykedő mosollyal.

– Bemocskolódott? – Alma meglepettnek látszott.

– Igen. Ettől féltem.

– Azt hiszem, nem. – Alma hangjából bizonytalanság érződött.

Boyd újból ránézett, aztán lassan felállt.

– Csak hát... egy kicsit összezavarodott minden bennem – mondta Alma óvatosan.

– Ne félj, majd megint olyan lesz, mint volt. – Boyd a Cliffről alkotott képre gondolt, legalábbis Alma így hitte.

Már az ajtónál volt, mikor a húga utánaszólt: – Boyd!

A férfi ijedten fordult hátra.

– Azok a fényképek, Cliffről... Vernon Miller szobájában... – Látva, hogy Boyd csak áll és vár, nem akar segíteni neki se szóval, se a tekintetével, megkérdezte: – Mit gondolsz, mit jelentenek? Nekünk jóformán nincs is fényképünk Cliffről. Pedig annyit kerestem-kutattam, hátha akad még. És akkor ott találtuk azt a sok nagy képet egy idegennek a szobájában... de egyik se azt a Cliffet ábrázolta, akit mi ismertünk...

Boyd türelmesen várt, akár egy régi, hűséges szolga az elbocsátó szóra.

– Folyton arra gondoltam, a szívrohamot is attól kaptad, hogy megláttad ezeket a fényképeket.

Ezt Boyd látszólag nem hallotta meg. Egy idő után megszólalt: hangja szigorú volt, megfellebbezhetetlen.

– Cliff nem volt rossz, s nem követett el semmit. Ezt verd ki a fejedből egyszer s mindenkorra. Arról nem tehetett, hogy éppen ilyen szomszédai akadtak, s arról se, hogy valójában szülők nélkül nőtt fel.

– Micsoda? – csattant föl Alma régi modorában.

– Jó éjt, Alma. – Boyd hangja áldóvá szelídült, s a tekintetében is volt valami, amitől Alma haragja akarata ellenére elpárolgott, ahogy ránézett.

– Jó éjt – válaszolta végül halkan, megadóan, szinte hipnotizáltan.

15. Virágoskert vagy néhány fa...

November közepe táján (szokatlanul enyhe volt az időjárás, mintha rövid időre ismét a vénasszonyok nyara köszöntött volna be), olyasvalami történt a szomszédságban, ami eleinte újabb tragédiának ígérkezett.

Minnie Clyde Hawke kísérelt meg öngyilkosságot, pillanatnyi kétségbeesésében. Mrs. Van Tassel altatójából vett be egy egész üveggel. Azonnal beszállították a legközelebbi kórházba, itt aztán megállapították, hogy állapota nem válságos. Később híre jött, hogy elméje kitisztult a halál szelétől; Mrs. Van Tasselnek már azt mondta (az öreg hölgyet egyébként szemlátomást jobban megviselte az ügy, mint a lakóját), hogy igenis szeretne élni, s komolyan hozzáfogni az új élethez.

Alma hallotta ugyan a mentőautó szirénázását, mikor Mrs. Hawke-ot a kórházba szállították, de úgy döntött: egy tapodtat se mozdul a konyhából, akárkiről, akármilyen közeli szomszédról van is szó.

Nem sokkal ezután Boyd felhívta az irodából, elmondta, mi történt, s megnyugtatta.

Ezen a reggelen, a második enyhe napon már újból érezni lehetett a levegőben a ketchup édeskés szagát. Alma bemártotta kezét a dús szappanhabba – annyiszor tette ezt, ahány-

szor csak ürügyet talált rá –, áztatta egy darabig, végül megtörölte egy konyhakendőben, és kiment a hátsó tornácra.

Ahogy kinézett a kertbe, legnagyobb meglepetésére Vernon Millert pillantotta meg. Bal lába még gipszben volt, de már járt, egy botra támaszkodva sétált át Alma kertjébe, s e pillanatban éppen a labdarózsa bokron szemlélt valamit elmerülten.

Vernon rámosolygott. Alma, akinek nem volt kedve visszamenni a konyhába, egyszer csak azon kapta magát, hogy megindul a férfi felé, és visszamosolyog rá.

– Mit szól ehhez? – hallotta a férfi hangját. – Egy eleven pillangó ebben az évszakban! – Vernon a csaknem élettelen fehér káposztalepkére mutatott.

Különösnek tetszhet, de tény, hogy Alma ezt megelőzően még soha nem volt kettesben Vernon Millerrel. Valahogy úgy látta most a férfit, ahogyan az ember a valószínűtlen s mégis ismerős dolgokat látja álmában.

– Nem csoda, hisz valóban meleg napunk van – válaszolta Alma a lepkére célozva, majd hátrább lépett, mint aki menni akar.

– Hallotta a nagy újságot? – kérdezte Vernon.

Alma nem válaszolt rögtön. Egy darabig a férfi arcát kémlelte. Most vette észre, milyen üde, milyen nyílt tekintetű. Szinte hálásan merült el tanulmányozásában.

– Miss Mason!

– Hallottam a mentőautót – felelte Alma végül, fölidézve az eseményeket, s talán azért, mert látszólagos kérgessége Mrs. Hawke-kal szemben őt magát is zavarta, hozzátette: – Mrs. Van Tasselnek se könnyű.

– Faye ma már volt odaát nála. – A férfi a Van Tassel-ház felé pillantott. – Remélem, jól van már az öreg hölgy.

– Nekem is át kell majd mennem – mondta Alma, majd váratlanul, mintha csak hangosan gondolkodnék, megkérdezte: – Hol van Clara Himbaugh? – Olyan szigorú volt a hangja, hogy Vernon elnevette magát. Alma meglepődött egy pillanatra, de aztán ő is nevetni kezdett.

– Bostonban – felelte Vernon, még mindig nevetve.

Alma ekkor hátrapillantott, saját háza felé, majd újból beszélgető társára nézett. – Jöjjön, fáradjon beljebb!

Vernon nem válaszolt; talán nem akarta túl gyorsan meghallani az invitálást.

– Sajnos nem maradhatok kinn tovább, sül a kenyerem a sütőben – adta meg a magyarázatot Alma, most már kissé barátságtalanabbul.

– Maga otthon süti a kenyeret? – csodálkozott a férfi.

– Ó, hát ha éppen nincs más dolgom. – Jöjjön csak, igyék egy csésze kávét! – mondta Alma s elindult.

Minthogy Vernon nem követte azonnal, hátrafordult, és figyelmeztette: – Vigyázzon, hová lép! Ott egy gödör van.

– Ó, most már jobban tudok járni, mint azelőtt – szólt Vernon tréfásan.

A konyhában Alma – a szokásos szertartást elvégezve – kitöltötte a kávét, s egy asztalkendővel együtt odanyújtotta Vernonnak.

– Azt hiszem, ez az első alkalom, hogy meghívtak egy rainbow-i házba – jegyezte meg Vernon.

Alma hallgatott egy darabig; valahogy bántotta Vernon megjegyzése. Végül azt mondta: – Én hosszú évekig más városban tanítottam, nem éltem itt, még nem ismerem a

módját, hogyan hívhatok meg embereket olyan gyakran, mint szeretném. De remélem, egyszer még eljön az az idő, mikor én is otthon érzem magam ebben a városban.

– Nem úgy értettem . . . – mentegetőzött Vernon, magyarázatképpen, hogy az előbbi megjegyzéssel nem Almára célzott.

– Tudom. Nem értettem félre.

– Miért nem foglal helyet maga is, Miss Mason?

– Rögtön – Alma mosolyogva a sütőre mutatott, jelezve, hogy még a kenyérrel kell foglalatoskodnia.

– Szeretném, ha maga is írna valamit a gipszemre – Vernon a gipszborításon látható néhány – igencsak gyér számú – autogramra és elmés kedő megjegyzésre mutatott.

– Nagyon szívesen – felelte Alma, nem minden tetszés nélkül.

A férfi ceruzát nyújtott át, amit Alma nevetve, sőt kuncogva vett el. – Jó régen volt, hogy ilyesmit kellett írnom – adta meg a magyarázatot habozására, és közben erősen elpirult.

– Ó, írjon bármit, ami az eszébe jut!

Alma egy pillanatig a ceruza hegyére meredt, mintha onnan akarna ihletet meríteni, aztán a begipszelt láb fölé hajolt s ráírta:

Vernon Millernek barátja és szomszédja:
Alma Mason

– Ez igazán nagyon kedves magától – köszönte meg Vernon, elhúzta a lábát, majd átvette a ceruzát.

– Kényelmetlen lehet – mutatott Alma a gipszre.

A férfi nem válaszolt rögtön. Kinézett az ablakon, s csak néhány pillanat múlva szólalt meg: – Úgy emlékszem, ma kell jönnie a kárpitosnak. Őt lesem. Áthúzott néhány széket, aminek a huzata megsérült a tűzben.

– Ó, a tűz! – Alma ezt úgy mondta, mint aki csak hallomásból tud az egészről. Aztán megszokott, komoly, tanítónői modorában hozzátette: – Szeretnék beszélni magával, Mr. Miller, ha lesz egyszer egy kis ideje.

– Nekem majdnem mindig van időm – felelte a férfi, és Almának újból feltűnt, milyen nyílt és őszinte a viselkedése. – Akár most is, ha óhajtja. Ki tudja, jön-e az a kárpitos egyáltalán.

– Nem tudom, hogy ez-e a legalkalmasabb időpont rá – bizonytalankodott Alma a sütő felé pillantva.

– Engem mindig megtalál. Ideköt a lábam – felelte Vernon mosolyogva.

Ezúttal Alma nem viszonozta a mosolyt; nem is nézett a férfira. – Elég komoly dologról szeretnék magával beszélni – célzott burkoltan a mondanivalójára. Vernon arcáról lassan eltűnt a mosoly.

– De azért nem kell megijednie! – Ezzel kívánta a férfi tudtára adni: nem akarja megbántani, legalábbis nincs szándékában kellemetlen dolgot mondani. – Van valami, Mr. Miller, amit... szóval most, hogy Cliff már nincs az élők sorában... amit sem én, sem a fivérem nem értünk...

– Úgy? – Vernon higgadt maradt.

– Tulajdonképpen nem is tudom, hogyan kérdezzem meg... – óvatoskodott Alma.

– Ne féljen attól, hogy megbántja az érzéseimet. – A férfi

hangja élesebb lett, jóllehet szavai segíteniakarásról tanúskodtak.

Minthogy Alma nem válaszolt, ő kérdezte elvörösödve: – Cliff fényképeire gondol, amelyek a szobámban voltak?

Alma most mélyen a szemébe nézett, nyilván megnyugtatva, sőt talán örömmel válaszolta: – Nem, nem azokra gondoltam. Bár azok is meghökkentettek.

– Valamikor egészen jól fényképeztem – felelte Vernon csaknem suttogva.

– A fivéremet s engem egy bizonyos pénzösszeg nyugtalanított – folytatta Alma, s bár ezúttal sem nézett a férfira, tudta, hogy célba talált. Az megváltozott hangon ismételte: – Pénz?

– Igen. Négyezer dollár. – Most újból Vernonra nézett. A férfi arckifejezése megnyugtatta, úgy ítélte, bátran folytathatja.

– Eszerint mégsem vitte magával. – Ezt Vernon szinte önmagának mondta.

– Maga adta neki, Vernon? – Alma megint elfordította róla a tekintetét.

– Köszönöm, hogy a keresztnevemen szólít. – Hosszú ideig mindketten hallgattak. Végül Vernon törte meg a csendet: – Igen, én. De az a saját pénzem volt. Nem Willardé.

– Én természetesen nem is úgy értettem . . .

– A pénzt egy gazdag hölgytől kaptam, aki időközönként eljött hozzám az árvaházba – főként karácsonykor, húsvétkor meg egyéb ilyen ünnepnapokon.

– És maga odaadta Cliffnek?

Vernon bólintott.

– De nem ő kérte, ugye? – Alma hangjában ismét félelem bujkált.

– Még hogy Cliff? – Ahogy most Vernon fölemelte a hangját, hangja árnyalatából Alma tisztán kihallotta, milyen közel állhattak egymáshoz Vernon és Cliff, s bármilyen rövid ideig, ha csak egy pillanatig is tartott ez, s hogy ő, Alma, sohasem mondhatta volna ki Cliff nevét úgy, ahogy most Vernon tette – az összetartozásnak és kölcsönös megértésnek ezzel a kifejezésével.

– Cliff sohasem kért volna pénzt senkitől, ebben biztos vagyok – folytatta Vernon. – De különben is, másnap kellett bevonulnia. Azon az estén túl sokat ittam. Szerettem volna adni neki valamit. Segíteni akartam rajta, magam sem tudom, miért. Mintha én segíthettem volna, vagy akár a pénz segíthetett volna!

– Nagyon becsülhette őt – hátrált meg Alma a mélység előtt, amelybe, érzése szerint, belepillantott.

– Szerettem Cliffet.

Alma nem vette le róla a tekintetét.

– Ő volt az egyetlen, aki úgy törődött velem . . . aki egyáltalán törődött velem . . . elfogadott olyannak, amilyen vagyok.

– Ennek örülök – mondta Alma, s talán így is érezte.

Vernon nagy nehezen fölállt, de amikor Alma elindult feléje, hogy segítsen, egy kézmozdulattal elhárította, s csak annyit mondott: – Ne féljen, nem esem el, Miss Mason.

– Szent Isten! A kenyér!

Alma fölrántotta a sütő ajtaját, s csalódott, bosszús kiáltások közepette előbb két cipót húzott ki, majd egy harmadikat.

– No, nem is égtek el! – vigasztalta magát. – Csak egy kicsit túl barnák lettek – fűzte hozzá, s a cipókat az asztalra, az előre odakészített különleges dróttálcára tette. Vernon is odalépett az asztalhoz. – Oda kellett adnom azt a pénzt, Miss Mason.

Alma felnézett rá. Meglepetés, de most már minden különösebb öröm nélkül vette tudomásul, hogy Vernonnak könnyes a szeme.

– Üljön le, Vernon . . . kérem – szólalt meg végül türelmesen, szelíden. – Egy szívességet kérnék magától. Méghozzá olyan szívességet, amilyet még soha nem kértem életemben senkitől. Szeretném, ha megtenné.

Várt, míg Vernon elhelyezkedik mellette, aztán megkérdezte: – Megteszi?

A férfi bólintott.

– Tulajdonképpen miért adta Cliffnek a pénzt?

– Jobban örültem volna, ha ezt nem kérdezi meg.

– Miért?

– Mert nem szeretnék fájdalmat okozni magának.

– Biztos benne, hogy nem inkább azért, mert önmagának nem akar fájdalmat okozni?

– Ebben biztos vagyok, Miss Mason. Engem már nem bánthatnak jobban, mint ahogy bántottak. Azt hiszi, nem tudom, mit beszéltek rólunk a városban? Rólam és Willardról? Engem már nem bánthatnak jobban, mint ahogy bántottak.

– Maga tehát nekem nem akar fájdalmat okozni – ismételte Alma a kifogást. – Mondok én magának valamit, Vernon. Amióta csak élek, mindenki folyton azon igyekezett, hogy ne okozzon nekem fájdalmat, hogy bizonyos dolgokat

távol tartson tőlem. Egyetlen lány voltam egy fiús családban. Soha senki nem akart beavatni semmibe, se az apám, se az anyám, se a fivéreim. Nem akarták, hogy bármit is tudjak. És vannak dolgok, amiket nem is tudtam meg. De akármilyen gyakran és gondosan titkolták is előttem az igazságot, végül mégis megtudtam mindig, s akkor ezerszer jobban fájt, mintha rögtön megmondták volna. Érti? Miért adta Cliffnek a pénzt?

– Azért, mert úgy látszott, olyan, mint én.

– Ezt hogy értsem? – kérdezte Alma meglehetősen nyersen.

– Nem mintha bármiben is abnormális lett volna. Nem volt homoszexuális, ha ez aggasztaná. Egyszerűen gyűlölte Rainbow-t, nem szeretett itt lenni. El akart menni hazulról.

– Folytassa!

– Nem elég ez? – Vernon hangjából figyelmeztetés csendült ki.

– Miért? Nem tud többet mondani, vagy csak a bátorsága hiányzik hozzá?

A férfi bizonytalanul, szomorúan intett nemet a fejével.

– Akkor hát legyen bátor egyszer az életben! – szólt rá Alma emelt hangon, és várt.

– Cliff gyűlölte Rainbow-t – kezdte Vernon. – Gyűlölte a gondolatot, hogy el kell fogadnia a maguk jótékonyságát. Maguk ketten Boyddal, maguk voltak az ő árvaháza. Azt hiszem, mindent gyűlölt. Elkeserítette, hogy nincsenek szülei, s az a gondolat, hogy csak megtűrik. Nem akarta, hogy csak azért szeressék, mert úgy érzik, szeretniük kell, nem is akart ide visszatérni, és hallani sem akart senkiről. Azt mond-

ta nekem: Ha pénzem volna, soha többé nem jönnék vissza. Erre megkérdeztem: Mi volna, ha én odaadnám neked a pénzt? De nem nézett a szemembe. Aztán inni kezdett, én meg kihoztam a pénzt a szobámból, és megmutattam neki. Erre se szólt semmit, csak rábámult. Itt van, fogd – mondtam. – Ha gyűlölöd Rainbow-t, s benne mindent s mindenkit, ne is gyere vissza, még akkor se, ha leszereltél. De ő csak ivott tovább.

– Csak ivott . . . – ismételte Alma.

– Aztán el is feledkeztem az egészről, ti. hogy fölajánlottam a pénzt, mígnem később, már reggelfelé, be nem jött a nappaliba – ott üldögéltem ugyanis –, és rám nem bámult. Tudtam, hogy az éjszaka alaposan felöntött a garatra, de most még inkább olyan benyomást keltett, mint aki arra sem képes emlékezni, miért jött be. Mi az, meggondoltad magad? – kérdeztem, de nem válaszolt, csak állt az ajtóban, a kilincset fogva, és rám meredt. Odamentem hozzá, s ránéztem. Magamat, saját arcomat láttam visszatükröződni a szemében, ahogy ott álltam.

Minthogy egyetlen lépést sem tett felém, fogtam a pénzt, és a zsebébe gyűrtem. Most már minden rendben lesz, Cliff – mondtam, ő azonban még ezek után sem nézett rám, sarkon fordult, és elindult kifelé. Már az ajtónál volt, mikor utánaszóltam: Köszönöm, Cliff, hogy elfogadtad. – Ő pedig csak ment tovább, kifelé. Ekkor jöttem rá, miért is adtam neki a pénzt. Mert ő csaknem minden tekintetben annyira hasonlított hozzám. Legfeljebb abban különböztünk – ezt jól tudtam –, hogy neki volt bátorsága elmenni innét. Nekem sohasem. Én nem mertem megszökni sem az árvaházból, sem Willard mellől, sem Rainbow-ból, még önmagamtól

sem. Nekem maradnom kellett. Ezért akartam, hogy valaki más tegye meg ezt, legyen szabad helyettem. Cliff halálhíre szörnyen megrázott. De – isten bocsássa meg – mégis azt mondtam magamban, úgy fohászkodtam is talán: Cliffnek most már sohasem kell többé visszajönnie; s így is akarta ő mindig.

Vernon egyre halkabban beszélt; nehéz lett volna megmondani, hogy meghallott-e Alma mindent, vagy csak egyes mondatokat, vagy semmit. Egyszer sem szólt, hogy Vernon ismételjen meg valamit. Rövid hallgatás után csak annyit jegyzett meg: – Lehetetlen, hogy ilyen elhagyatottnak érezte volna magát!

A férfi ránézett, de látta, hogy maga Alma sem hiszi, amit az imént mondott.

– Cliff túlságosan büszke volt, semhogy beismerje, hogy szeretetre vágyik. Azt hiszem, ez volt a legnagyobb baja, És ahhoz is túl büszke volt, hogy el tudja képzelni, hogy őt valaki szeretni akarja. Azt hitte, őt nem szeretheti senki, ő mindenkinek csak útjában lehet.

– Miért? Hát nem tudta, hogy mi szeretjük?

– Nem, Miss Mason – adta meg a választ Vernon, mintegy utolsó részleteként mindannak, amit Cliffről tudott. – Csak azt tudta, hogy innen el akar menni.

Egy darabig mindketten hallgattak. Végül Alma szólalt meg: – Az igazságot akartam tudni, s most megtudtam. Maga elmondta. Nem tudom, mit lát rajtam: hálát-e vagy hálátlanságot. De az igazság általában nem ébreszt hálát, ha mégoly erősen fogadkozott is előtte az ember, hogy hálás lesz érte.

– Ez igaz, Miss Mason. Az igazság nem ébreszt hálát.

– Miért nem szólít végre Almának?

Vernon egy fejbólintással köszönte meg.

– Maga megmondta az igazat, és én el is hiszem. De téved, ha azt hiszi, hogy ezek után én nem szeretem Cliffet még jobban. Most értettem meg, mennyivel inkább szüksége lett volna arra a kis szeretetre, amit bárki megadhat. Boldogtalanabb volt, mint gondoltuk.

– Lehet, hogy Cliff maga volt a boldogtalanság. – Talán erre rendeltetett.

Alma csendesen sírni kezdett. Ez talán meg is nyugtatta, mert tudta: utoljára siratja szívből unokaöccsét.

Ekkor Vernon odalépett hozzá, és azt mondta: – Nem tudná azt a négyezer dollárt arra fölhasználni, hogy valamiféle emléket állít belőle Cliffnek? Örülnék, ha elfogadná. Talán ültethetne, mondjuk, egy virágoskertet vagy néhány fát, ott, a mezsgyén, a két telek között . . .

– Oda, ahová Mrs. Van Tassel az üvegházat akarta építtetni?

– Ültethetnénk ott néhány virágot vagy fát az emlékére . . .

– Majd gondolkozom rajta – felelte Alma, s látszott rajta, hogy hálás a gondolatért.

– Kérem . . . Nagyon kérem, tegye meg. Viszonzásként azért, amit elmondtam. Ezt a pénzt most már úgysem vehetném vissza.

– Nem fogom visszaadni – válaszolta Alma.

16. A beletörődés küszöbén

Boydnak Alma nem mondta el, amit Vernon Millertől megtudott; ti. hogy a pénzt ő tette Cliff zsebébe. Tulajdonképpen nem volt meggyőződve arról, hogy fivére egyáltalán emlékeznék-e a kínos esetre a négyezer dollárral kapcsolatban. Boyd ugyanis igen legyengült állapotban volt, s olykor már az emlékezőtehetsége is cserbenhagyta. Egy alkalommal megpróbálta őt faggatni a dologról – inkább csak azért, hogy saját lelkén könnyítsen, s nem azért, hogy tájékoztassa a fivérét a valóságos helyzetről –, ám Boyd akkor is úgy nézett rá, mint aki egy szót sem ért az egészből. Mostanában már csak a „képzelt jelenben" élt.

Azon az őszön s télen Vernon és Faye esküvője volt az egyetlen említésre méltó esemény. Karácsonykor került rá sor. Mrs. Barrington is eltért szokásától: fényes villásreggelit adott az ifjú pár tiszteletére. Néhány órával ezután Mr. és Mrs. Miller repülőgépen Portugáliába utaztak.

De nemcsak az esküvő s a villásreggeli keltett feltűnést; legalább akkora meglepetést okozott az a levél is, melyben Faye benyújtotta lemondását az egyetem rektorának és a felügyelőbizottságnak. Egyesek szerint ez a levél végre Mannheim professzornak is elégtételt szolgáltatott. Csípős szavakkal mutatott rá az egyetem által hirdetett magasztos kereszt-

tyéni alapelvek és az alantas, embert ember ellen kijátszó előléptetési és elbocsátási módszerek közötti ellentétre, az álszent jelszavak mögé bújtatott lelketlenségre. Úgy hírlett, hogy a levél másolatát Mrs. Barringtonhoz is eljuttatták; azt remélték ugyanis, hogy az öreg császárnő majd a rektor és a felügyelőbizottság oldalán foglal állást. Az ő válasza viszont nyilvánvalóan az ifjú pár tiszteletére rendezett villásreggeli volt.

Hasonlóképpen váratlanul ért mindenkit Faye-nek az az elhatározása, hogy édesanyját két képzett ápolónő gondjaira bízza. Mindkettő teljesen idegen volt; nem ismerte őket se Faye, se Mrs. Laird. Legértékesebb s talán egyetlen ajánlólevelük az az összeg volt, amit szolgálataikért kértek. Faye elhatározása egyébként még Almát és Boydot is meghökkentette, de mivel éppen ők voltak azok, akik éveken át unszolták Faye-t valamiféle, hasonlóan erélyes lépés megtételére, most nemigen szólhattak ellene, hiszen az ő javaslatuk valósult meg.

Mrs. Hawke nem volt otthon; a karácsonyi ünnepekre Charlestonba utazott, Dél-Karolinába, s magával vitte Mrs. Van Tasselt is; az összes költségeket Mrs. Hawke fizette. Clara Himbaugh ismét Bostonban tartózkodott; a szomszédságból egyedül Masonék maradtak otthon, no meg Mrs. Barrington, aki szokásától eltérően, valamint egy váratlanul rárontó derékfájás miatt idén nem utazott föl Washingtonba, inkább a kandallónál melegedett.

Így tett Boyd és Alma is; jóformán ki sem mozdultak a házból. Időközben az ajándékbolt is fellendült; a kerámia- és csipkeárusítás után még rendelkezésre álló szabad időben Alma a francia és olasz konyhaművészettel kezdett kísérle-

tezni, de végül kénytelen volt felhagyni vele, egyrészt mert a kísérletek megzavarták Boyd emésztését, másrészt mert a receptek zöme jóval több bort és brandyt írt elő, mint amennyi Alma szerint saját helyzetével és múltjával összeegyeztethető volt.

Az őszt hosszan tartó, zord tél követte. Heves szél, ólmos eső és erős havazás jellemezte. S ami példa nélkül állt a megye történetében: orkánszerű viharok pusztítottak, fákat, bokrokat szaggattak ki Rainbow-ban és a környékén.

S bár Alma hosszú éveken át bírálgatta Mrs. Barringtont, amiért olyan szenvedéllyel csüng a kertjén, virágzó fáin és bokrain, most ő is aggodalommal, szánakozva s végül sajnálattal nézte, miként fosztják meg az öreg császárnő kertjét legszebb díszeitől a minduntalan visszatérő viharok: mint döntik ki a vadgesztenyefákat, pusztítják el a galagonyabokrokat, tarolják le a trombitavirág indáit.

Így érkezett el, egy fagyos tavasz után Hősök Napja: hűvösen, esősen.

Boyd már kora hajnalban fölment a padlásra a zászlóért. Ahogy lefelé jött a keskeny lépcsőn, megcsúszott, s bár sikerült megkapaszkodnia – nem zuhant le –, a zászló csúnyán elszakadt.

– A fontos az, hogy neked nem esett bajod – nyugtatta meg Alma, s hozzátette: bízik abban, hogy majd ki tudja javítani a dicsőséges lobogót, s még a délelőtt folyamán ki is tűzhetik. Mikor azonban hozzáfogott, látta, hogy a szakadást bizony nem is lehet olyan könnyen összevarrni. Váratlanul egyéb, rejtett hasadások és ritkulások is napfényre kerültek – mintha csak összeesküdtek volna valamennyien –, s Alma hamarosan kénytelen volt megállapítani: amit a kezé-

ben tart, nem egyéb egy szétfoszlott rongydarabnál, amelyet lehetetlen megjavítani. A boltok természetesen zárva voltak, a szomszédoktól pedig sem ő, sem Boyd nem akart kölcsönkérni egy zászlót.

Alma már éppen meg akarta jegyezni, hogy amióta az eszét tudja, ez az első alkalom, hogy Hősök Napján nem tűzik ki a zászlót, de aztán meggondolta magát, mert látta, hogy Boydnak amúgy is csalódott és gondterhelt az ábrázata.

Déli egy óra felé Mrs. Barrington átküldte hozzájuk Ed Shaeffert, hogy megérdeklődje, minden rendben van-e.

Alma az ajtóban állt, s míg Ed Shaefferrel beszélgetett, észrevette, hogy Mrs. B. tornáca fölött egy majdnem teljesen új, szép selyemzászlót lobogtat a szél. – Mondja meg Mrs. B.-nek, hogy mindketten jól vagyunk – mondta a fiatal sofőrnek –, csak egy kis balszerencse ért bennünket: elszakadt a zászlónk. Ezért nincs kinn.

Ed Shaeffer megköszönte az üzenetet, s feltette a sofőrsapkát, amit a beszélgetés alatt szertartásosan a kezében tartott. Egy bólintással és pillantással még azt is tudtára adta Almának: a látogatás célja főként az volt, hogy eloszlassa Mrs. B. afeletti aggodalmát, hogy nincs kinn a zászló Masonéknál – majd elsietett, hogy mindezt elmondja úrnőjének. – De szerzünk másik zászlót! – szólt még utána Alma.

Ám alighogy nagy kényelmesen belekezdett egy új ostáblajátszmába Boyddal, újból megszólalt a csengő. Alma hátrafordult. Ed Shaeffer állt az ajtóban.

– Mrs. Barrington kérdezteti Miss Masont – kezdte betanult mondókáját Ed –, nem terhelné-e túlságosan, ha azt kérné, fáradjon át hozzá néhány percre. Kérte, hogy mond-

jam meg: nem érzi magát valami fényesen, különben ő jönne át, amellett szeretne valamit átadni.

– Most rögtön menjek? – kérdezte Alma, s még mindig nem állt föl az ostáblaasztal mellől.

– Az igazat megvallva – Ed halkabbra fogta a hangját –, úrnőmnek elég rossz éjszakája volt. De meg ne mondja neki, hogy elmondtam. Az orvos ráparancsolt, hogy maradjon ágyban legalább holnapig. Megerőltette magát, mikor föltette a rácsozatot a nyárilaknál.

– Menj már, és nézd meg, mi van vele – szólt közbe Boyd élesen; Alma fásult határozatlansága bosszantotta.

– Mondja meg Mrs. B.-nek, hogy hamarosan ott leszek – szólalt meg végül Alma, s már ment is a kendőjéért. Az ajtóból aztán még visszaszólt Boydnak: – Ha már Mrs. B. Ed Shaeffernek azt mondja, hogy nem érzi jól magát, akkor biztosra veheted, hogy igencsak rosszul van.

Boyd gondterhelt arccal csóválta a fejét.

*

Almát a szobalány a nappalin át egyenesen a kis lifthez vezette. Hogy, hogy nem, Alma el is feledkezett erről a felvonóról, pedig annak idején, mikor felszerelték, legalább annyit beszéltek róla a városban, mint magáról Mrs. Barringtonról. Ezzel jutott fel a tágas, fehér hálószobába. Mrs. B. a menynyezetes ágyban ült, selyem muszlinköntösben, s igen ébernek és élénknek látszott. Néhány színes fénykép hevert előtte a paplanon.

Amikor Alma föléje hajolt, hogy megcsókolja, első kérdése ez volt: – Mi történt a zászlójukkal, Alma drágám? Azzal a szép, régi lobogóval? Úgy megrémültem, mikor láttam, hogy

nincs kinn. Csak nem hagytak itt Masonék? – gondoltam magamban. – Ezt nem tehetik velem. Rajtuk kívül senkim nincs!

Alma fölnevetett: örült, hogy öreg barátnője még mindig olyan sokra tartja magát. Aztán elmesélte, miért nem tudták kitűzni a zászlót.

– De hisz kölcsönadhattam volna egyet – jegyezte meg erre Mrs. Barrington. – Van fönn a padláson elég. Miért nem fordult hozzám?

Alma tekintete az ágyon heverő színes fényképekre tévedt.

– Először tegyük ezt el innen – Mrs. B. egy villanyégővel kombinált nagyítót nyújtott Alma felé, s válaszként ennek kíváncsi pillantására, hozzátette: – A fényképek az ifjú szerelmespár lisszaboni képei. Mr. és Mrs. Miller . . .

Mrs. B. kesernyésen felnevetett, s ez felriasztotta Almát a merengésből.

– Üljön le, drágám, oda, abba a nagy párnás micsodába! – mutatott Mrs. B. a legközelebb álló fotelre. – Igazán kedves magától, hogy átjött meglátogatni egy ilyen haldokló vén asszonyt, mint én.

– Ugyan, hogy mondhat ilyeneket! – tiltakozott Alma. Látszott az arcán, hogy nincs kedve tréfálkozni.

– Csak nem képzeli, maga kis csacsi, hogy ha csakugyan haldokolnék, meg is mondanám? Ellenkezőleg: éppen attól félek, hogy halhatatlan vagyok.

Ezen már Almának is nevetnie kellett.

– Nézze csak meg a fényképeket, ha akarja – szólt oda az öreg császárnő egykedvűen. – Szerintem Faye remek színben van. Soha ilyen jól nem nézett ki. Vernon már kevésbé. Sötét

karikák a szeme alatt, meg miegyéb. De hát így van ez: a házasság próbára teszi a férfiembert.

– Mit gondol, boldogok lesznek? – kérdezte Alma, miközben gyorsan végignézte a képeket.

Mrs. B. ránézett, de nem válaszolt rögtön. Mikor végre megszólalt, komor vonás rajzolódott ki a szája körül. – Igen. Annyira boldogok, amennyire egyébként is boldogok lettek volna. Tudja, rólam azt híresztelik, hogy szörnyű véleménnyel vagyok a házasságról meg a házasokról. De ez nem egészen igaz. Persze, fiatalabb koromban csakugyan szörnyű dolgokat mondtam jóformán mindenről és mindenkiről, de ha jól emlékszem, a házasság az egyetlen dolog, amiről mindig azt mondtam, hogy félig-meddig hiszek benne.

Alma legnagyobb meglepetésére Mrs. B. ekkor egy kis arany szelencét vett elő – csakis tubákosszelence lehetett –, s anélkül, hogy kérkedni akarna a dologgal, fölszippantott belőle egy csipetnyit. Aztán becsúsztatta a szelencét a paplan alá, s így folytatta: – A leányunokám például azért tart kegyetlennek és házassággyűlölőnek, mert mikor elpanaszolta, hogy a férje nem tudja biztosítani számára a szokásos kényelmet, mert nem elég gazdag – egyetemi tanár a férje –, akkor azt találtam mondani neki: Nyugodj bele abba, hogy a házasság szűkölködést és örömtelenséget jelent. Mi értelme olyasmi ellen harcolni, ami rendeltetése folytán is csak arra való, hogy megpróbáljon és kifosszon bennünket, és megtagadja tőlünk vágyaink teljesülését, és végül kihunyjék. Persze nem értett meg. Senki se tudja már, hogy ami a legnagyobb örömet szerzi az embernek, az okozza a legtöbb fájdalmat is.

– De ami a maga kérdését illeti, Alma, ti. hogy Vernon és Faye boldogok lesznek-e, én azt hiszem, igen. A mellett a szerencsétlen ördög Willard mellett Vernonnak nem volt jövője. És mi várhatott Faye-re az egyetemen? És maradt volna ápolónő az anyja mellett élete végéig? Így legalább mindketten megszabadultak meglehetősen elviselhetetlen helyzetüktől, a házasságban kerestek menedéket. Sok esetben valóban ez is a házasság célja. Most persze gazdagok is. Ez mindig segít. Elmehetnek Észak-Afrikába, a Földközitengerre vagy akár a világ végére s vissza; ha már unják egymást meg Rainbow-t.

Mrs. B. rövid szünetet tartott, aztán olyan határozottsággal hozta meg ítéletét, ahogy a nyaktiló lecsap:

– Azt hiszem, szegény Willard a legjobbkor halt meg, legtöbbünk szempontjából. – Mrs. B. gyorsan elhallgatott; mintha életében először megbánta volna a szavait.

Alma azt hitte, azért, mert e megjegyzésből arra lehetett volna következtetni, hogy Mrs. B.-t hidegen hagyja a halál, vagy talán éppen Cliff halála. Ám a zavart csöndből, amely szavait követte, nyomban láthatta, hogy nem így van. Amikor Cliff meghalt, Mrs. B. Washingtonból írt nekik egy „szép" levelet. Ez a levél csakugyan szép volt, s – ebben Alma nem kételkedett – őszinte is, de – feltehetően Mrs. B. élemedett kora folytán – valami olyan távoli érzésvilágból érkezett, hogy inkább hatott ügyes írásműnek, mint egyszerű részvétnyilvánításnak. A levél egyes mondatai mindazonáltal félreérthetetlenül arra mutattak, hogy Mrs. B. megértette Alma különleges fájdalmát és dilemmáját, vagyis magát Almát, akit ez legalább annyira felkavart, mint amennyire megnyugtatott.

– Node azért mégsem kell egész Hősök Napját azzal töltenünk, hogy az ifjú párról beszéljünk – jegyezte meg Mrs. B. odanyújtva Almának az utolsó fényképet is. – Ezeket meg is tarthatja, ha akarja. Ha nem, hát csak tegye őket a sublót tetejére, miután megnézte. – Rövid szünet után hozzátette: – Én nem Mr. és Mrs. Millerért aggódom drágám, hanem magáért.

– Ó, én már gyógyulófélben vagyok – felelte Alma, s egy kicsit maga is meglepődött, milyen észrevehetően keserű a hangja.

Mrs. B. tulajdonképpen fokozatosan, apránként szerette volna szóba hozni ezt a témát, s ezért kissé meghökkent, hogy Alma ilyen váratlanul belemegy a beszélgetésbe. Így hát csak hebegni tudott: – Tudja, drágám . . . jó egy esztendeje nem beszélgettünk már, amúgy igazán. Nem lett volna szabad ilyen sokáig távol maradnunk egymástól. Ez az én hibám. A levelezés meg úgyse számít.

– De a maga levelei igen – préselte ki magából Alma.

– Ha a bánata még nem is múlt el teljesen – kezdte Mrs. B. kissé kényszeredetten –, a kétségei, remélem, eloszlottak, vagy legalábbis hamarosan eloszlanak?

– És mi van a maga fájdalmával, a maga kétségeivel? – Alma megpróbálta visszafojtani a keserűséget; talán a kérdést is szónokinak szánta.

Mrs. B. eres keze egy pillanatra megfeszült a paplanon, de azért nem késett a válasszal: – Ha valakinek, akkor magának joga van feltenni ezt a kérdést. Bár nem gondoltam rá, hogy felteszi. Gondolom, a házasságomra célzott – itt élesen felnézett – és az *én* emlékkönyvemre.

– Bizonyára boldog volt – jegyezte meg Alma semleges hangon. – Szerették.

– Miért mondja ezt ilyen hangon? – kérdezte Mrs. Barrington valami mély, torz nyugalommal a hangjában.

– Csak azt mondtam, hogy szerették. És ez kétségkívül igaz is.

Mrs. B. nem válaszolt rögtön. – Tulajdonképpen nem azért hívtam át egy ünnepnapon, hogy a házasságomról és a férjemről beszélgessünk – mondta végül elszürkült arccal, szinte alázatosan, szomorúan.

– Én nem tudom, mi a házasság, és mi a szeretet. Egyiket sem ismertem soha – felelte Alma, ezúttal már keserűség nélkül.

– Ami a szeretetet illeti, nem tudok egyetérteni magával – Mrs. B. arcára ismét kiült az előbbi torz kifejezés, úgyhogy Alma el is fordította a tekintetét. – Tudom, hogy szerette Cliffet. Tudom, hogy az ő halálával pótolhatatlan veszteség érte. De én nem a bánatot látom a maga arcán, Alma. Én a kétséget látom rajta. Márpedig azt én felismerem. És meg is értem. Ezt maga nem tudja – honnan is tudhatná –, de én aztán igazán tudom, mi a kételkedés.

– Talán így van – felelte Alma, s hátradőlt a széken, mint aki altatót vett be, s most várja a hatását. – Keze úgy pihent széttárva az ölében, mint két letört, hervadó virág. Csak kisvártatva szólalt meg újból:

– Az unokaöcsém soha nem szeretett engem.

Mrs. B. megrázta a fejét. Minthogy a szobára lassan ráborult a sötétség, meggyújtotta a lámpát az ágya mellett.

– De maga szerette, drágám.

Alma bólintott.

– És még most is szereti. – Egy darabig várt az öreg hölgy, aztán hozzátette: – Mást nem is merhetünk remélni ebben az életben.

– Igen, értem.

– De maga még többet is remélhet – válaszolta Mrs. B. csaknem vádlóan, majd hátradőlt a párnára, és megkérdezte: – Miből gondolja, hogy Cliff nem szerette magát?

Alma úgy nézett föl, mint aki egy pillanat múlva a saját fellebbviteli bíróság által megváltoztatott ítéletét fogja meghallani.

– Ki mondta ezt magának? – Mrs. B. Alma arcát kémlelte.

– Úgy hiszem, Vernon Miller – felelte végül Alma vonakodva.

– És ő vajon honnan tudná ezt? – kérdezte Mrs. B. olyan hangon, melyben a gúny kétségbeeséssel keveredett.

– Valami pénzről is volt szó . . . – kezdte Alma.

Mrs. B. várakozóan bólintott.

– Négyezer dollárról.

Mrs. B. keze megmozdult a paplan alatt.

– Hallott a dologról?

– Csak részben. – Mrs. B.-nek sikerült lepleznie meglepetését. – Azazhogy mostanáig csak részben. Azt a négyezer dollárt én adtam Vernonnak . . . azt reméltem, hogy . . . nos, hogy otthagyja Willard Bakert.

– Vernon meg Cliffnek adta.

Mrs. B. bólintott. – Nyilván, hogy Cliff szabad legyen, s megszökhessék – helyette is.

Alma gépiesen végigtapogatta a nyakában függő koráll-láncot, aztán újra az ölébe ejtette a kezét.

– Az biztos, hogy Cliff meg akart szökni innét. Nem volt boldog Rainbow-ban.

– Úgy érti, hogy magától akart megszökni? – kérdezte Mrs. B., hogy próbára tegye Alma őszinteségét.

Alma bólintott, ismét fölemelte a kezét, majd visszaejtette.

– Most már úgyis vége.

– Csakhogy Vernon nem tudta az igazságot. – Mrs. B. kissé fölemelte a hangját; nem akarta ugyanis, hogy barátnője épp most ne hallja meg – süketsége folytán – a szavait.

– Úgy érti, hogy Vernon . . .

– Nem, szó se róla. Nem hazudott – szakította félbe Mrs. B. – Vernon nem az a fajta, aki hazudik. És nem is nagyon okos. Ő az igazságot mondta el úgy, ahogy ő tudta. Csakhogy ez nem az volt, mint amit Cliff érzett. Az unokaöccse szerette magát, és szerette Boydot is. Ott kezdem, hogy nem is volt más senki, akit szerethetett volna. De persze nem ezért szerette magukat. És hogy el akart szökni a pénzünkkel, Vernonéval és az enyémmel, vagy akár anélkül is – ez az egész szökési vágy meg minden –, hát mondja meg őszintén, ki nem akart még megszökni azoktól, akik szeretik? Kivált ebben a korban! Bár mindenben olyan biztos lennék, mint abban, hogy – itt Mrs. B. mélyen ülő, öreg szemei Almára pillantottak –, hogy Cliff szerette magát.

Minthogy választ nem kapott, hozzátette: – Persze, nem köteles hinni nekem. De úgy érzem, elhiszi, vagy el fogja hinni, amit mondtam.

A beállott csendben megpihenve, Mrs. B. megköszörülte

a torkát, és így folytatta: – Büszke vagyok Vernonra, amiért Cliffnek adta a pénzt. Ez bizonyítja, hogy megértette ajándékom célját, még ha ő maga nem is volt elég erős hozzá, hogy saját maga használja föl.

– Cliff sem használta föl. A pénz nálunk van.

Az öreg császárnő bólintott, és várt.

– Maga még föl sem tudja fogni, milyen veszteség érte – szólalt meg újból Mrs. B., s hirtelen egy szattyánbőrbe kötött, vastag könyvecskét húzott elő a takaró alól. Félig kinyitotta, aztán sietve összecsukta. – Engem is ért veszteség, s nekem is időbe telt, amíg fölfogtam. – Odatolta a könyvet Almának. – Látja, én sem írtam meg soha az emlékirataimat.

Alma nem mozdult, a láncot babrálva figyelte barátnőjét.

– Vegye csak el – nyújtotta Mrs. B. türelmetlenül a szattyánbőrbe kötött könyvet Almának.

Az körülményesen felállt, és átvette.

– Mindig szerettem volna beszélni valakinek az emlékirataimról, de egyszer sem tettem – mondta Mrs. B. – Most meg már késő. Valamikor régen, mikor még azt hittem, hogy író vagyok, meg akartam írni a házasságom történetét. Az a könyv, amit most a kezében tart, csupán emlékeztető a szándékra, s nem maga az emlékkönyv. Azt én sem írtam meg, aminthogy maga sem.

– Maga sem írta meg – ismételte Alma bizonytalanul.

Mrs. B. nemet intett a fejével. – Látja, most már megmondhatom magának. A férjem sohasem szeretett.

Alma mondani akart valamit, de Mrs. B. a pillantásával elhallgattatta. – Amikor megtudtam, hogy emlékkönyvet akar írni Cliffről, azt hiszem, magával együtt újra végigszen-

vedtem az egészet. Miért kell mindenáron indokolást, magyarázatot adni erre? Tudtam, hogy szenved – másképpen s valahogy mégis ugyanúgy, mint én annak idején. Én tudtam, Alma, mit állt ki maga, tudtam, mit veszített.

Alma csendesen sírni kezdett, de ezúttal nem az unokaöccsét siratta, s nem is önmagát. Mrs. B. hagyta egy darabig sírni. Attól, amit elmondott, saját arcvonásai kitisztultak, és már ismét magabiztosan folytatta. – Nem maradt nekem más, csak a fák meg a kert és persze az emberek. Megpróbáltam a szeretetet szétosztani, apránként, és jó lenni az emberekhez. Áldottan jó lenni hozzájuk, és törődni velük. Tartsa meg ezt az albumot – kérlelte Almát a könyvre mutatva –, talán majd néha eszébe jutok róla.

Mrs. B. elhallgatott; a szobában ismét teljes lett a csönd. Egy idő után az öreg császárnő felkiáltott: – Ejnye! Hát nem elfelejtettem megkínálni valami frissítővel! Pedig biztosan maga is megéhezett, megszomjazott! – Intett Almának, hogy csöngesse be a szobalányt.

Alma azonban nemet intett. – Vissza kell mennem Boydhoz – mondta, és lehajolt, hogy megcsókolja barátnőjét.

– Ó, róla majdnem meg is feledkeztem! Valahogy úgy éreztem, hirtelen megszűnt körülöttünk minden, s csak mi ketten vagyunk a világon. De azért örülök, hogy magának legalább ott van ő, s várja. Ezt azonban olyan halkan mondta már, hogy Alma nem hallotta meg.

A hátsó szobából finoman zengő óraütés hallatszott.

– Mielőtt még lemenne, jöjjön ide ehhez az ablakhoz, a bal oldalamra, és nézzen ki a házukra. No, jöjjön! Nézze, hogy beborította már a házuk falát a glicínia. Ilyen szépet

sehol nem lát az országban! Látja, amit én látok? Mostanában nagyon sokszor elnézegetem. De hát én mindig különösen szerettem a glicíniát.

Mrs. B. elfordult, nehogy Alma meglássa a tekintetét, aztán felvette a szelencét és beleszippantott.

*

– Mit akart az öreglány? – Boyd felnézett a Sentinel ünnepi számából, és megnézte az aranyóráját. – Jó sokáig el voltál, mondhatom!

Alma szótlanul fogta a szattyánbőrbe kötött albumot.

– Nos? – kérdezte Boyd ingerülten, mert nem kapott választ.

– Csak a zászló miatt aggódott – felelte Alma végül.

– Nahát! Ez aztán a csodabogár!

Alma leült az asztalkához, melyről időközben levette az ostáblát, s egy pillanatra maga elé helyezte Mrs. B. albumát. – Mrs. B. azt mondja, neki tucatnyi zászlaja van fönn, a padláson, bátran kölcsönkérhettünk volna egyet.

– A parádézáshoz igencsak ért! – mondta Boyd.

Alma észrevette, hogy fivére álmos, még a feje is oldalt billen. Kinn már sötét volt. Alma csak most ébredt tudatára, milyen sokáig időzött az öreg császárnőnél.

Boyd egyszer csak felriadt a szunyókálásból, és megszólalt: – Többen is jártak itt, míg odavoltál.

Alma bólintott; örült, hogy Boyd még nem aludt el.

– Mindnyájan hoztak neked valamit. Az egyik dolog ünnepnapi meglepetés.

– Kik voltak itt? – kérdezte Alma.

– Emma Hotchkiss a különleges ünnepi ananászfagylalt-

jából hozott neked egy kis kóstolót – jelentette be Boyd sugárzó arccal, amin Alma jót nevetett. – Mannheim professzor is itt járt. Valami régi papírokat hozott. Már elfelejtettem, miféléket, pedig megmondta. Elnézést kért, amiért csak most hozta el.

Alma ekkor vette észre a megsárgult, gyűrött füzetlapokat a karosszékben, Boyd mellett. Örült, hogy Boyd nem emlékszik: miről is van szó.

– Hozhatok neked egy kis fagylaltot? – kérdezte Boyd. – Biztosan olvadozik már.

– Ó, az remek lenne!

– Ön most ülve marad, ifjú hölgy! – Boyd szinte pattant. – Most majd én szolgálom ki magát.

Alma elmosolyodott.

Mikor Boyd kiment a szobából, sietve fölállt. Rég elfojtott, fájdalmas sóhaj szakadt ki belőle. Odament a karosszékhez, s félve, mintha tüzes vashoz nyúlna, fölszedte a megsárgult füzetlapokat. Jóformán beléjük se nézett, csak odatette valamennyit Mrs. B. albuma mellé, azután átment a könyvtárszobába, gyorsan kihúzta a fiókot, amelyikben a saját emlékkönyvét tartotta, és beletette Mrs. B. bőrkötéses albumát a megfakult irkalapokkal, Cliff Mason egykori dolgozataival együtt, selyempapírt téve a tetejükre. S minthogy nem bízott magában, hogy újból megnézi őket, be is zárta a fiókot, a kulcsot meg a zsebébe süllyesztette.

– Hol a csudába bujkálsz? – hallotta ekkor Boyd hangját.

– Ó, már itt is van a fagylalt? – kiáltotta, mikor visszatért a nappaliba s elvette Boydtól a tálkát.

– Azt tanácsolom, edd meg gyorsan – figyelmeztette a

fivére. – Ezek a házi nyalánkságok nagyon gyorsan olvadnak.

Alma leült anyja székébe, és kanalazni kezdte a fagylaltot.

– Ugye finom? – kérdezte Boyd.

– Felséges!

Megdicsérték a fagylaltot, néhány szót ejtettek a lisszaboni nászutasokról, nem állhatták meg, hogy ne mosolyogjanak Clara Himbaugh-n, aki Bostonban tartózkodott, s megemlékeztek Mrs. Hawke-ról meg Mrs. Van Tasselről, akik viszont Dél-Karolinában töltötték az ünnepet.

Alma mindenáron el akarta még mosni a tányérokat meg a kanalakat, hogy szép tisztán a helyükre tehesse őket. Így is cselekedett.

Mire visszatért megszokott helyére, a hintaszékbe, a szobára már rátelepedett az éjszaka csöndje. Boyd is javában aludt már.

Saját horkolása azonban felriasztotta. – Úgy örülök, hogy velem vagy, Boyd – szakadt ki ekkor Almából az akaratlan vallomás. – Nagyon magányos lennék nélküled.

Hangjából valami különös félelem csendült ki. Boyd ránézett, mielőtt válaszolt volna: – Én is csak ezt mondhatom, Alma – felelte elvékonyult hangon a sötétben.

– Cliff jutott ma az eszembe – szólalt meg végül Alma, s érezte – nem látta –, hogy fivére bólint. – Ez az ő napja volt.

– Soha nem szabad azt hinned, hogy ő nem tudta – hallotta fivére hangját. Mintha valamiféle örök sötétségből szállt volna felé. Ez Boyd régi, magabiztos, erőteljes hangja volt, ahogy a betegsége előtt beszélt. – Cliff tudta, hogy szeretjük.

És éppen ezért ő is szeretett minket, még ha ezt talán nem is mondta soha, s csak azért nem írta meg – ezt mi ketten tudjuk –, mert ilyesmihez nem volt tehetsége.

Alma nem válaszolt.

– Hallottad, mit mondtam? – Néha azt kell hinnem, hogy legalább olyan rosszul hallasz, mint én. – Boyd csak húga bólintását látta, a hangját ezúttal sem hallotta. Már megszokták a sötétben való üldögélést, s most is csak a sötétben olykor szinte foszforeszkálóan felvillanó fehér hajuk árulta el nekik egymás jelenlétét.

A nyitott ablakokon át kellemes, enyhe azaleaillat áradt a szobába. A törvényház órája tízet ütött.

Felelős kiadó a Magvető Könyvkiadó igazgatója
Felelős szerkesztő Imre Katalin · Műszaki vezető
Beck Péter · Tipográfus Sebestyén Lajos · A védőborítón Kass János grafikája · Kiadványszám 1286
Megjelent 12 (A5) ív terjedelemben, Garamond betűtípusból, 10 500 példányban
MSZ 5601–59 és 5602–55 · MA 1081–d–7072

70-9894 Pécsi Szikra Nyomda – F. v. Melles Rezső

Purdy méltán számít a II. világháborút követő időszak egyik legtehetségesebb, legfigyelemreméltóbb amerikai írójának. A mind rikítóbb színekkel élő, mind harsányabb, sőt brutálisabb amerikai regények áradatában föl kell figyelnünk arra a fiatal szerzőre, aki – a „legvadabb" abszurd-mű megírása és világsikere után – visszatért az ízlésesen, kifinomultan, szinte hagyományosan művészi formákhoz. James Purdy e műve mégsem klasszikus értelemben vett realista alkotás. A címszereplő például saját személyében meg sem jelenik a regényben – mégis ő áll a középpontban, őt idézik nevelőszülei: az egyhangú magányban éldegélő ingatlanügynök, nővére és számos ismerősük. Nemcsak az a kérdés, él-e vagy meghalt az unokaöcs, hanem általában az emberi magatartások, kapcsolatok reménységgel telt vagy szeretetlen volta vár válaszra, megítélésre, s különösen az, hogy áthidalhatatlan-e a szakadék öregek és fiatalok között. Az amerikai kisváros villanegyedének sajátos atmoszférája, a reális és jelképi világ ábrázolásának egymásba átjátszó kettőssége, a finom célzások gazdagsága jellemzi ezt a világsikerű regényt.

A Világkönyvtár sorozatban megjelent művek

Ramuz, Charles Ferdinand: Űzött vad
Green, Julien: Leviathan
Supervielle, Jules: A gyermekrabló
Mann, Thomas: A kiválasztott
Joyce, James: Ifjúkori önarckép
Hemingway, Ernest: A folyón át a fák közé
Wilder, Thornton: Mennyei ügyekben utazom
Moravia, Alberto: A megalkuvó
Powys, John Cowper: Wolf Solent
Remarque, Erich Maria: Szerelem és halál órája
Aragon, Louis: A nagyhét
Apitz, Bruno: Farkasok közt védtelen
Beauvoir, Simone de: Egy jóházból való úrilány
Tomasi di Lampedusa, Giuseppe: A párduc
Konwicki, Tadeusz: Égszakadás
Greene, Graham: Havannai emberünk
Fallada, Hans: Halálodra magad maradsz
Scott-Fitzgerald, Francis (Key): Újra Babilonban
Chateauneu, Roger: Acélhárfák
Andrzejewsky, Jerzy: Hamu és gyémánt
Camus, Albert: A pestis, A bukás
Andrić, Ivo: A vezír elefántja
O'Casey, Sean: Zörgettem az ajtón

Dygat, Stanislaw: Az utazás
Kemal, Yasar: A sovány Mehmed
Faulkner, William: Sírgyalázók
Sztelmah, Mihajlo: Igazság és hamisság
Noll, Dieter: Egy ifjúság regénye
Berto, Giuseppe: Vörös az ég
Hearne, John: Ősz a Karib-tengeren
Böll, Heinrich: Dr. Murke összegyűjtött hallgatásai
Lee, Harper: Ne bántsátok a feketerigót!
Szimonov, Konsztantyin: Különtudósítónk jelenti
Gallegos, Rómulo: Doña Barbara
Pausztovszkij, Konsztantyin: A haza füstje
Beauvoir, Simone de: A kor hatalma
Duras, Marguerite: Naphosszat a fákon
Zaligin, Szergej: Az Irtis partján
Beauvoir, Simone de: A körülmények hatalma
Cardoso, Onelio Jorge: Ahol a vizek fakadnak
Welk, Ehm: Kummerowi pogányok
Kerouac, Jack: Úton
Beauvoir, Simone de: Mandarinok
Levi, Carlo: Az óra
Chateauneu, Roger: Tűzoszlopok
Grün, Max von der: Lidérc és tűz
Kafka, Franz: Amerika
Mailer, Norman: Meztelenek és holtak

Lalić, Mihailo: Siralomhegy
Kuznyecov, Anatolij: Babij Jar
Borel, Jacques: Rajongás
Faulkner, William: Szentély
Asturias, Miguel: Az a félvér nőszemély
Meras, I.: Döntetlen, egy pillanatig
Broch, Hermann: A kísértő
Brandys, Kazimierz: Romantika
Golding, William: Ripacs Martin
Sartre, Jean-Paul: Az undor
Semprun, Jorge: A háborúnak vége
Kavabata Jaszunari: Hóország
Platonov, Andrej: Nagyfeszültség
Abe Kóbó: A homok asszonya
Ribeiro, Aquilino: Farkasüvöltés
Peyrefitte, Roger: Különleges barátságok
Lindsay, Jack: Moraj a föld alól
Nourissier, François: Francia történet
Drabkina, Jelizaveta: Téli napforduló
Maltz, Albert: Egy január története
Belov, Vaszilij: Búcsúhalom
Simenon, Georges: Fekete eső
Braine, John: A féltékeny Isten
Warren, Robert Penn: Repül a nehéz kő
Purdy, James: Az unokaöcs

A Magvető Világkönyvtár sorozata

Előkészületben

Wilder, Thornton: A teremtés nyolcadik napja
Sluckis, Mykolas: Szomjúság
Vian, Boris: Pekingi ősz
West, Nathanael: Sáskajárás
Woolf, Virginia: A világítótorony
Mann, Klaus: A fordulópont
Katajev, Ivan: Találkozás
Lessing, Doris: A fű dalol
Rojas, Manuel: Tolvajivadék
Lenz, Siegfried: Németóra
Queneau, Raymond: Zazi a Metróban
Bassani, Giorgio: Finzi Continiék kertje
García Márquez, Gabriel: Száz év magány
Antonov, Szergej: A cári húszkopekes
Curtis, Jean-Luis: Tea a ciprusok alatt
Beckett, Samuel: Murphy
Murdoch, Iris: Hálóhinta
Vlagyimov, Georgij: A hallgatás három perce
Wilson, Angus: Angolszászok
Arguedas, José María: Mély folyók
Vittorini, Elio: Beszélgetés Szicíliában